

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNINGEN

Linberg
kultur
färd

Fem dödade
vid tumult
i Österrike.

Hemvärmsmän, nazister
och polis i blodig
strid.

Onsdagen den 20

Regeringskommis
kom ej till n
resultat

Statsministern kom
ett nytt förslag att
uppigörelse i byggn
meddelande från
ha best
ministr

N:r 10 + Årgång 29

VID FOSTRANDET AV SVENSKA FOLKET HAR NYKTERHETSPRESSEN GJORT EN GLÄNSANDE INSATS.

NYKTERHETSFOLKETS TIDNINGAR ÄRO ALLTJÄMT GODA FOSTRARE OCH KULTURSPRIDARE.

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges
socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR och ANSVARIG
UTGIVARE: Kaj Andersson.

REDAKTION och EXPEDITION:
Västmannagaf. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 18882 och 18886. + POSTGIRO
N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.
3:—; lösnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 50 öre per mm.
Efter text 40 " " "

Sista sidan:
1/1 sida kr. 450:—.
1/2 sida kr. 225:—.
Innersida kr. 390:—.

STORA KOPPARBERG

SVERIGES ÄLDSTA INDUSTRIFÖRETAG
GRUNDLAGT PÅ 1200-TALET

Tillverkar o. försäljer

järn och stål

c:a 125 000 ton per år

sulfit och sulfatmassa

c:a 50 000 ton per år

tidningspapper

c:a 100 000 ton per år

sågade och hyvlade trävaror

c:a 25 000 standards per år

kemiska produkter

Svavelsyra, Ättiksyra, Trädestilla-
tionsprodukter, Sulfitsprit m. m.
Zink- och Blymalm, Rödfärg m.m.
Bedriver gruvhantering, skogs-
bruk, vattenkraftindustri, lantbruk.

STORA KOPPARBERGS BERGSLAGS AKTIEBOLAG
FALUN

Den kräver ingen lön. Tvärtom —

Ni får en extra ränteinkomst
till skänks då Ni anställer post-
sparbanksboken som kassakon-
trollant över hemmets utgifter.
Sätt in medel avsedda för hus-
hållet, hyra, skatt o. s. v. i
postsparbanken och tag sedan
ut pengar endast i mån av be-
hov. Ni blir glatt överraskad,
när Ni ser, vilken förmåga
postsparbanksboken även har
att "dryga ut" inkomsterna.

**POST-
SPARBANKEN**

BANKEN SOM ALLA NÄ.

VÄXANDE
SKAROR

försäkra
mot faror

**Folket
Samarbete**

S A R A S

**BILLIGA
LUNCHER**

S A R A S

**G O D A
MIDDAGAR**

S A R A S

**G E M Y T L I G A
S U P É E R**

Eskilstuna-Kuriren

En fri stämman utan
hämmande partiband

i kraft av sin själv-
ständighet ledande
organ bland arbetets
män och kvinnor i
alla samhällsklasser.

JÄMTLAND OCH HÄRJEDALEN

Ett län, 135,000 inv.
en stad, Östersund, 15,000 inv.
en tidning,

LÄNSTIDNINGEN, ÖSTERSUND,
DAGLIG MIDDAGSTIDNING

Representerar ensam 46% av väljarkåren vid politiska val.
Annonsorgan för Jämtland och Härjedalen
Pren.-pris för år 12 kr. Annonspris pr mm 17 och 20 öre.

SNABBAST

komma dagsnyheterna genom

ÖREBRO-KURIREN

STOR UPPLAGA
EFFEKTIVASTE
ANNONSORGAN

ingen daglig tidning

ägnar så mycket åt sin
kvinnliga läsekrets som
STOCKHOLMS-TIDNINGEN
Stockholms Dagblad

STOCKHOLMSUPPLAGAN
pr månad Kr. 3:—
pr kvartal Kr. 8:50

LANDSORTSUPPLAGAN
pr månad Kr. 1:70
pr kvartal Kr. 4:75

**Över 200 sidor mer
text och annonser**

har *Social-Demokraten* givit sina läsare hittills i år.

Detta betyder ökat och förbättrat nyhetsreportage, ökat och förbättrat artikel- och illustrationsmaterial, större möjligheter att uppmärksamma frågor som beröra kvinnan och hemmet.

Det moderna hemmets dagliga nyhetstidning är

Social-Demokraten

Ring namnanrop »Social-Demokraten» och vi sända Er tidningen

I 12,000 hem

I Hälsingborg och nordvästra Skåne är

Skånska Social-Demokraten

Den dagliga gästen. Uppskattad och efterlängtd för sitt gedigna och intressanta innehåll.

DALA-DEMOKRATEN

PARTIETS ORGAN
FÖR DALARNE

Prenumerera!

NY TID — alltid med sin tid

Västra Sveriges största och modernaste social-dem. tidning.

ANNONSERA
PRENUMERERA

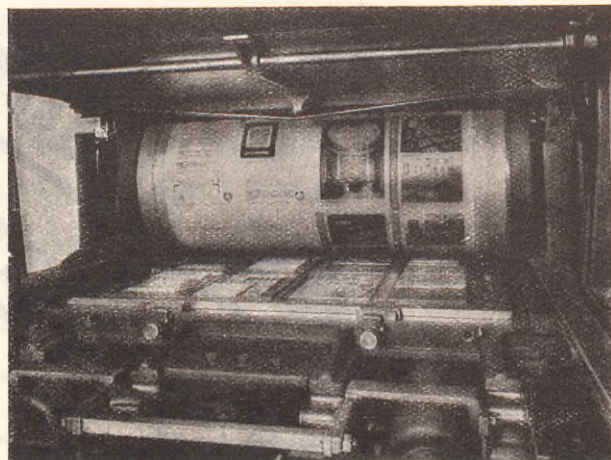
Ökat antal läsare och annonsörer
Ökat förtroende beteckna hos allmänheten för

1933

Gotlands Folkblad, Visby

Pigg och vaken socialdemokratisk tidning

Vi trycka Morgonbris

LÅT OSS VARA EDER BEHJÄLPLIGA
ATT ÄVEN GIVA EDRA TRYCKALSTER
FORM OCH FÄRG

BRÖDERNA LAGERSTRÖM
BOKTRYCK • LITOGRAFI • OFFSET
KLARA S. KYRKO GATA 14, STOCKHOLM. TEL. 23 18 80

ARBETARBLADET I GÄVLE

Norrlands största och mest lästa
arbetartidning

Stort modernt civiltryckeri

Telefon Expeditionen 1303 + Faktor 1742

NYA SAMHÄLLET

30-årig daglig
morgontidning

NORRLANDS STÖRSTA
ARBETARTIDNING

har samlat Sveriges ledande publicister och folkbildningsledare kring ämnet Pressens ställning i det nutida samhället.

emedan vårt folks öde och framtid beror i icke ringa grad på hur tidningsmännen handha sina uppgifter

emedan den ojämförligt största delen av allmänheten mottager hela sin andliga näring genom tidningarna — så är i vår tid konsten att läsa nästan identisk med konsten att läsa en tidning

emedan pressen i främsta rummet borde vara den makt, som skulle öppna dörren för kvinnorna ut mot livet, mot det nya och livskraftiga, som arbetar sig fram i tiden.

emedan pressens frihet ånyo blivit ett aktuellt problem efter att under flera årtionden ha varit i stort sett så erkänd att de flesta icke reflektera över saken

emedan tidningsmännen själva ha all anledning att överväga det ömtåliga och farliga i sin ställning. Men även för den stora allmänheten ja, för samhället bör detta vara ett centralt problem. Först när alla hjälpas åt kan frågan om pressens ställning i det nutida samhället ha utsikt bli upptagen till en fruktbar diskussion.

STATSMINISTER N: PRESSEN OCH DEMOKRATIN

Demokratin och pressen — ja, vad jag ville ha sagt i det sammanhanget är ett ärligt ord om att en del av pressen inte på tillbörligt sätt beaktar sitt ansvar. Jag tänker därvid inte på bolsjeviktidningarna och inte heller på nazistpressen, som ju är fientliga mot demokratin, utan närmast på en del av den borgerliga pressen. Som den allvarligaste faran just nu — om man verkligen vill en demokratisk ordning — måste man betrakta den benägenhet, man på sina håll visar att utnyttja alla tillfällen till att vidmakthålla och öka misstänksamheten samt skärpa motsättningarna.

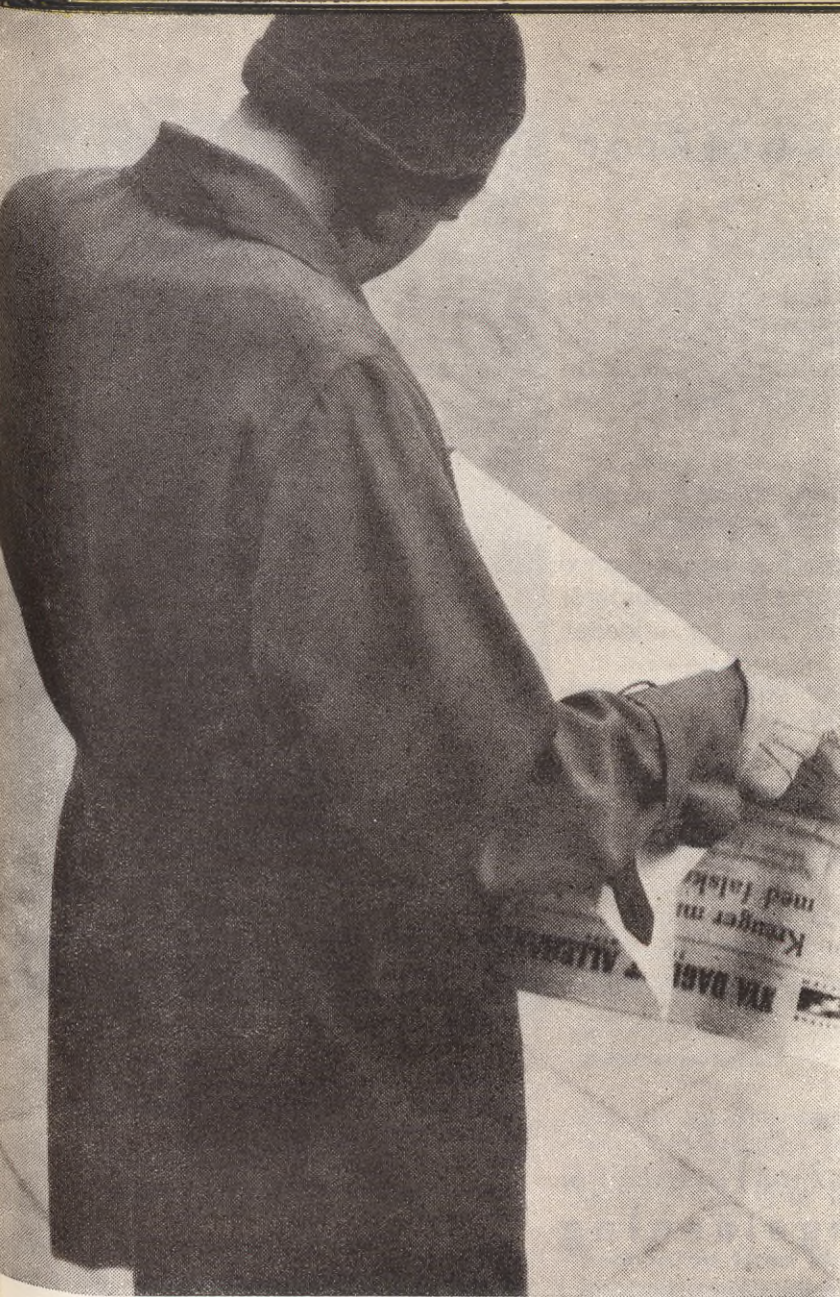
När jag reagerar mot detta, utgår jag från den av mig ofta och sedan länge förfäktade synpunkten, att demokratin kräver ett vittgående samarbete mellan olika samhällsgrupper. Därest man i stället inriktar alla sina strävanden på att ställa dessa i harnesk mot varandra, gör man demokratin den största otjänst. Alldeles särskilt blir detta fallet då man avsiktligt undviker att behandla uppkommande meningsskiljaktigheter sakligt och i stället oavbrutet söker vantolka andras motiv.

Skall jag nämna några exempel, kan jag erinra om krisuppgörelsen och vad som passerat i samband med försöken att bringa byggnadskonflikten ur världen. Särskilt i det senare fallet har det i den kritik som presterats icke funnits tillräcklig förståelse för de allmänna intressen, som förefunnits och som också varit vägledande i arbetet på en lösning. I stället har man först attackerat regeringen för att den inte nog kraftigt ingripit och när den ingripit, har man sökt att misstolka dess motiv. Kritiken har fått en obehaglig politisk karaktär.

STATSMINISTER N i sin förutvarande egenskap av redaktör för Social-Demokraten deltar här på sätteriet i ombrytningen av den "sista formen". Socialdemokraten kan berömma sig av att ha haft två redaktörer som blivit statsministrar: Hjalmar Branting och Per Albin Hansson. Statsråden Engberg och Möller ha som bekant även varit ledare för tidningen. Förutvarande statsrådet postgeneralen Anders Örne hörde även under en del år till Soc.-D:s redaktion. Utrikesminister Sandler var en tid redaktör för Ny Tid. Det faktum att ett 25-tal av de socialdemokratiska riksdagsmännen äro redaktörer säger ju redan det åtskilligt om kvaliteten just hos den socialdemokratiska journalistkåren.

Pressen har såsom opinionsbildare ett drygt ansvar, och det finns förvisso anledning för de tidningsorgan, som deklarerat sin kärlek till demokratin, att överväga vikten av en atmosfär av förtroende, den oundgängliga förutsättningen för ett fruktbarande demokratiskt samarbete. Behärskning vid utövande av kritik behöver visst inte betyda att man försummar viktiga intressen eller sviker några ideal. Ett sådant uppträdande innebär endast att man aktar sig för att falla in i en politisk hetsagitation, som vidgar klyftorna mellan olika befolkningslager. Endast den pressman, som i dessa prövande tider låter detta vara ledstjärnan i sitt arbete, slår på allvar vakt om det mångenstädes hotade fria ordet, bevisar att han är en folkupplysare och icke en demagog. Endast den journalist, som så handlar är en sann och äkta demokrat. Vårt folks öde och framtid beror i icke ringa grad på hur tidningsmännen handha sina uppgifter. Den svenska pressen har traditioner som förplikta, den har i stort sett ett stolt och ärorikt föregående. Det tillkommer dagens publicister att se till att de blad, som just nu fyllas i pressens historia, icke bli av sådant innehåll, att man en gång skulle vilja slita dem ur en i övrigt, på det hela taget lysande berättelse om det fria ordets handhavande i vårt land!

Per Albin HANSSON

HUR LÄSER KVINNORNA TIDNINGARNA? HÄRPÅ GER PARTISEKRETERAREN FRU HULDA FLOOD ETT TÄNKVÄRT SVAR.

EN LÄXA TILL PRESSEN
den makt, som skulle öppna
dörren för kvinnorna ut mot livet.

— Vi ha en familj, ett par unga människor, som bo som sommargäster här, de ha bott här hela sommaren och kan du tänka dig att på hela denna tid har inte frun läst en tidning — säger min väninna, som bor utanför Stockholm, och som jag gästar en dag i mitten av augusti. — Hon är så förbittrad på idrotten, ty hon säger att den drar ungdomen från politiken, men själv har hon inte mera reda på sig än att hon säger att man lika bra kan läsa en gammal tidning som en ny, bara man inte tittar på datot, för hon påstår att det står precis detsamma i alla. Familjen prenumererar inte på någon tidning, trots att det, som sagt, är unga människor, som inte heller sakna ekonomisk möjlighet därtill.

När min väninna sitter och talar, drar i min erinring förbi en del upplevelser i samband med agitation för tidningspres-

sen. Jag erinrar mig en partivän, som för att åskådliggöra för mig hur nödvändigt det var att försöka få ut partiets tidningar i större utsträckning på landsbygden, berättade om fem familjer, som tillsammans hade ett enda liv- och husorgan och detta var — Smälänningen. Och jag minns också en gång, när jag på ett möte skulle engagera kommissionär för Morgonbris, och arbetarkommunens ordförande rekommenderade en fru, som vi inledde förhandlingar med, vilka dock ögonblickligen strandade och jag vände mig till en annan, när frun ifråga förklarade att Morgonbris givetvis inte kunde jämföras med Hela Världen, emedan den förra var politisk. Och det sade hon i en ton, som om hon var förnärad över att inte folk kunde begripa att en politisk tidning inte kunde vara lika rolig som Hela Världen.

För många kvinnor är det nämligen till-

räckligt om de veta att en tidning har politisk anstrykning för att de genast ska vara på det klara med att den är tråkig. De läsa inte för att få veta något, de läsa för att slå ihjäl tiden och somliga läsa ingenting alls. De ha tagit sina skurpytsar och dammtrasor med sig och ställt sig utanför vägen, där utvecklingen går fram. Det har i tidningspressen gjorts stort nummer av, att de tyska kvinnorna hjälpt Hitler till makten och sedan belönats med förlusten av sina medborgerliga rättigheter. Vad innebär nu detta, att kvinnorna följt Hitler? Innebär det kanske inte att de inte följt med utvecklingen? Jo förvisso.

Detta borde bli ett giv akt, även för oss, inte bara för de politiska partier i vårt land, som bekänna sig till demokratin, utan även till den svenska pressen. Var står massan av de svenska kvinnorna, om

vi ställes inför samma problem som man ställts inför i Tyskland?

Det är en allvarlig frågeställning som vi inte få nonchalera. Och pressens ansvar för kvinnornas inställning i det fallet borde inte heller få bagatelliseras.

När pressen skall göra något speciellt för kvinnorna, då går den alltid ut ifrån att kvinnornas enda intresse är mat och kläder och att deras tankar och önskningar alltid kretsas kring dessa problem. Man redigerar kvinnospalter, där det undervisas i pepparkaksbakning och syltkokning i vilket det finns tjugotal med receptböcker och man lär kvinnorna sticka jumpers och sy handskar, som kanske blevo både billigare och vackrare om man köpte dem färdiga. Med ett ord, man hjälper till att hålla kvinnornas tankar kvar i den trånga cirkel, där en gammal förlegad uppfattning om kvinnornas kallelse placerat dem. Och pressen, som i främsta rummet borde vara den makt som skulle öppna dörren för kvinnorna ut mot livet, mot det nya och livskraftiga som arbetar sig fram i tiden, den bidrager oftast till att denna dörr hålles stängd. Detta hämnar sig, och vi kanske få vara ytterst tacksamma om vi slippa från provningen att behöva vittna, även här i vårt land, att det var kvinnorna, som hjälpte reaktionen till makten.

Men det hämnar sig ändå, på uppfostrans område, på alla samhällslivets områden. Låt därför pressen — även när den ägnar sig åt speciella kvinnointressen — bli en bundsförvant till de krafter, som arbeta för utveckling och framåtskridande. Och den kommer att göra samhället en ovärldig tjänst.

Men det är inte bara pressen som har plikter mot kvinnorna, kvinnorna ha även plikter mot pressen. Plikten att stödja den framstegsvänliga pressen, genom att läsa den. Plikt att läsa låter kanske litet tungt och tråkigt, men har man en gång lärt sig att läsa det som är värdefullt, så blir detta en lätt och rolig plikt, och det bör kanske i främsta hand rubriceras som en nödvändig plikt mot oss själva.

Och då komma vi fram till problemet att lära kvinnorna läsa det som verkligen är värdefullt. Det bör bli en stor och intressant uppgift för kvinnoklubbarna. Börja på kvinnoklubbens möten med att ta upp artiklar ur Morgonbris, ledare ur dagspressen, till diskussion. Utveckla det vidare, inbjud utomstående kvinnor, försök intressera dem för tidens brännande frågor, lär dem studera dessa frågor i tidningspressen! Låt kvinnoklubben bli hela ortens läsecirkel, från vilken nytt liv strömmar ut, nya impulser komma! Så blir kvinnoklubben den kulturhård den bör vara, och ett livselixir som skapar nya värden.

Hulda FLOOD

"Vårt språkrör"

Till Morgonbris.

Gävleborgs läns Socialdemokratiska Kvinnodistrikts styrelse har vid behandling av frågan om våra arbetsuppgifter velat framhålla följande:

Ett viktigt led av vårt arbete för arbetarkvinnornas höjande både ekonomiskt och kulturellt är att vi har en tidning som blir vårt språkrör till alla kvinnor runt om i landet.

Morgonbris har blivit denna meddelare av våra ideer och vi hälsa med glädje alla försök och alla ansträngningar som göras för att få denna tidning så fin och upplysande som möjligt.

Morgonbris har hittills infriat alla förhoppningar. Vi uttala vårt "lycka till i fortsättningen! Tappa inte modet!

A. B. F:s studieledare: Tidningsläsning

Den roll tidningen spelar i en modern människas och ett modernt samhälles liv, blir allt större och betydelsefullare. Även allt ödesdigrare. Ty tidningen själv undergår en stor förändring. Den blir en långt ifrån ensartad företeelse, den blir mångfaldig och skiftande, på gott och ont. Om mest på gott eller ont, kan diskuteras. Jag håller före, att det är mest på gott — trots allt! Själva begreppet tidning vidgas samtidigt som tidningspressen ökar och varje tidning blir större. Skulle detta bero på att tidenderna bli flera och viktigare? Naturligtvis i viss mån. Man lever i ett raskare tempo, det händer förvisso mera än förr, och vad som händer angår hela världen mer än förr. Till en del är ju detta bara en fördom, men till en del inte, ty vårt beroende av varandra har blivit större än förr. Alltså måste tidningarna i den mån de bringa tidender, nyheter om händelser och förhållanden, bli flera och större och komma oss allt oftare tillhanda. Men detta förklarar icke tillfyllest tidningspressens tillväxt. Det förklaras fastmera av att begreppet tidning i sig självt vidgats. Den är icke längre tidender rätt och slätt. Tidningen har ätit sig in på

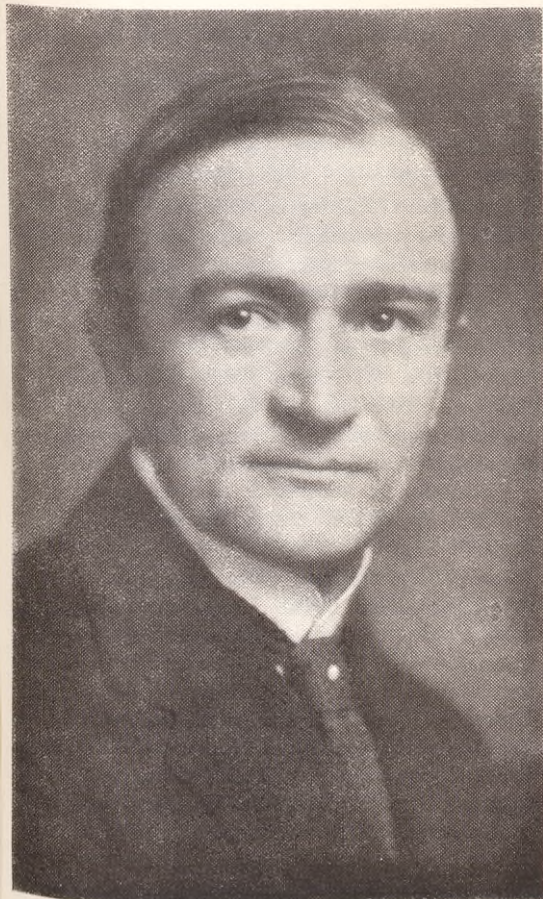
tidskriftens, bokens, brevets, talarstolens, lärosalens och konsultationsrummets områden. Riktigt eller oriktigt, lyckligt eller olyckligt detta? Det må i detta sammanhang lämnas därhän. Min personliga mening är att tidningarna i dessa hänseenden gå för långt. Och det blir säkert värre än, ju flera tidningar det blir och därmed värre konkurrens.

Denna utveckling har dock drivit fram vidunderliga prestationer, skapat tidningar som äro underverk av flit, påpasslighet, omdömesgillhet, precision och samarbete. På toppen ställer jag utan tvekan — New York Times. I den hårda konkurrensen har denna tidning hävdad sin ställning som en av de största men även den absolut pålitligaste. Den ger fakta i högre grad än någon tidning i världen. På denna egenkap har den byggt sin ställning. Vad sedan det övriga beträffar — ja, låt oss slippa superlativ om världens förnämsta söndagsbilaga! Vare nog sagt, att en metodisk läsning av en dylik tidning bör kunna ge en människa en allroundorientering i världens förhållanden och angelägenheter, som knappast någon högskola kan ge bättre. Metodisk läsning var det! Dylika tidningar lönar det sig att läsa och ju mera metodiskt, dess bättre. I ett nummer av tidskriften "Bokstugan" detta år har jag tillåtit mig påpeka, hur tidningen kan bli en kunskapskälla av samma värde som boken, framförallt då det gäller dagens frågor och händelser. Och det aktuella blir ju allt viktigare för oss moderna människor. (Se artikeln "Studera tidningen", Bokstugan n:r 1, 1933.)

Men ett dylikt metodiskt läsande av tidningen, kräver att icke en utan flera tidningar läses, icke minst, när det är svenska tidningar, det gäller. Det blir för ensidigt annars.

A andra sidan gäller det att ta sig i akt så att man icke läser allt som finns att läsa i tidningen. Man bör visserligen läsa allt man kommer åt om den bestämda sak, man följer med och intresserar sig för, det må vara riksdagsbranden, femårsplanen, beredskapsarbetena, teaterutredningen eller byggnadskonflikten. Men det vore olyckligt om man förleddes att läsa varje tidning man slår opp från början till slut. Dessvärre är det många människor som läser sin tidning på det viset. Man ser det på tåg, bussar och spårvagnar! För dem blir det ofta nog med en tidning. Det blir för ensidigt vad det angår åsiktsbildningen, framförallt i politik och dylikt. Men det blir för mångsidigt för att tidningsläsningen skulle kunna skänka något väsentligt kunskapsstoff i vissa viktiga frågor. Om det inte lät så förnumstigt, skulle man vilja formulera den regeln: "läs icke allt i en tidning, men läs det som intresserar dig i så många tidningar som möjligt!"

Gunnar HIRDMAN

SOCIALMINISTERN: PRESSEN ENÖGD

— Ett uttalande om pressen? Det mest utmärkande draget är dess enögdhet, svarar socialminister Gustav Möller raskt och utan tvekan. Han fortsätter:

— Detta om enögdheten är en reflexion, som jag ständigt gör, då jag läser tidningarna. Ibland blir man förargad, ibland skrattar man, då man tar del av deras moralpredikningar. I 99 procent av fallen gälla moralpredikningarna dem, som inte läsa tidningen ifråga. Högerpressen — vilket i stort sett är lika med arbetsgivarpressen och som läses av överklass och medelklass — tröttnar aldrig på att undervisa arbetarna, om huru de böra uppföra sig, vilken skadegörelse deras fackföreningar förorsaka, om hur arbete och sparsamhet ensamt förmår skapa den sanna lyckan o. s. v.

En kritik, vars syfte vore att åstadkomma minst lika behövligen förbättringar av den egna läsekretsens moral och ekonomiska förstånd förekommer praktiskt taget aldrig. Det skulle endast vara genom ett rent missöde, som någon gång, händelsevis ett ord i den riktningen vunno inträde i spalterna.

— Arbetarpressen å sin sida går inte fri från samma anmärkning. Där riktas lika ihärdigt kritikens strålkastare åt andra hållet. Fastän det dock i sanningens intresse bör medgivas, att det är mycket vanligare att finna kritik där mot missförhållanden inom arbetarklassen eller mot övergrepp från arbetargrupper än det är att finna en motsvarande, låt oss säga självkritik i den s. k. borgerliga pressen.

— Metoden att städse söka uppfostra andra tidningars läsare, anmärker statsrådet Möller vidare, är en smula komisk, men den är också i hög grad skadlig, ty den uppammar å ömse håll känslor av egenrättfärdighet. Tänk vad vi äro bra och tänk vad de andra äro dåliga, det blir de olika tidningsläsarnas naturliga slutsats av den undervisning de åtnjuta. För min del kan jag i regel höra på en persons sätt att resonera, vilken tidning han läser. Det värsta är emellertid att tidningarna ofta förtiga vissa fakta, som i en aktuell situation kunna vara fullkomligt avgörande för ett riktigt omdöme. Förtiger man inte helt viktiga men obehagliga fakta, så söker man smussa undan dem, placera dem på så undanskymd plats som möjligt. Allt detta hänger ihop med att tidningarna äro kamporgan. I kampen för en politisk åskådning eller en världsåskådning eller vissa kära samhällsidéer passa icke alla fakta in. Det som ej passar in i den åskådningsbild, man vill att läsarna skola hänge sig åt, lämnar man å sido.

Själv har jag aldrig kunna förstå, att man inte skulle kunna förena fullständig objektivitet i återgivandet av faktiska omständigheter med striden för en övertygelse eller en åskådning. Är denna så löst grundad att den ramlar för något faktum, som man förut icke observerat, så låt den ramla!

I och för sig är det lika ursäktligt, att en tidning begår ett misstag eller lämnar en feluppgift som att vilken enskild medborgare som helst gör sig skyldig till motsvarande misstag. Tidningen är ju nämligen praktiskt taget aldrig annat än en tidningsman — med ett eller annat undantag varken mer eller mindre begåvad, varken mer eller mindre kunnig än genomsnittet av de människor, som göra sig mödan att försöka följa med sin tid. Men hur ofta ber en tidning om ursäkt för misstag, hur ofta vill den ens rätta dem? Tidningen skall framstå som ett högre väsen utan mänskliga ofullkomligheter. Vad jag mest beundrar hos moderna tidningsmän är deras tvärsäkerhet, då de yttra sig i frågor, med vilka de uppenbarligen endast haft sin skrivbordskontakt. Kom ihåg det gloriösa Stripa!

— I vissa länder — fortsätter Gustav Möller och tonfallet blir en smula ironiskt — såsom Ryssland, Italien och Tyskland har man dragit den slutsatsen att det s. k. fria ordet bara är humbug, och där har man täppt till munnen på alla sådana skribenter, som inte äro villiga att svära på att allt vad far — d. v. s. i detta fall regeringen — gör är det rätta. Det är klart att regeringsuppgiften då blir betydligt mycket lättare... Och det måtte väl vara erfarenheter från den svenska tidningspressen, som gör att även i Sverige en massa människor börja längta efter ett sådant tillstånd...

Hur retsamt det än ibland kan vara att läsa framställningar, framförda med den högsta pretention, som ingenting annat avslöja än vederbörande skribents obekantskap med den behandlade frågan, så tror jag dock inte, jag skulle trivas i ett samhälle — inte ens som regeringsledamot — där tidningarna liknade grammofonskivor, alla inställda på hymner till någon s. k. stark människas gärningar, vare sig dessa vore samhällsnyttiga eller tokiga.

Ty även om man kan ha anledning att ofta beklaga både enögdhet, omotiverad tvärsäkerhet och undandöljande av fakta, så kunna också tidningarna då och då säga verkliga sanningar om en regerings missgrepp, om orättvisor mot medborgarna och om missförhållandena i samhället. Och för dessa deras nyttiga insatser och goda sidor, få vi söka fördraga deras dåliga.

20 ÅR SEDDA GENOM 6,000 LEDARE

EN ALLAS VÅR JÄTTEDAGBOK

Harald ÅKERBERG

Foto Hermes.

"Ingen kan bestrida, att journalistens plats i slaglinjen är en av de mer betydelsefulla. Hans betydelse har vuxit i proportion med antalet sidor i tidningarna. Tidningsmännen själva ha all anledning att överväga det ömtåliga och farliga i sin ställning. Men även för den stora allmänheten, ja för samhället, bör detta vara ett centralt problem. Först när alla hjälpas åt kan frågan om pressens ställning i nutidssamhället ha utsikt att bli upptagen till en fruktbar diskussion", skrev Örebro-Kurirens redaktör Harald Åkerberg redan för fyra år sedan i en enquête i Soc.-Dem. En ypperlig illustration till dessa ord fick redan samma dag den tidningens medarbetare, som skulle intervjuas en känd Stockholmsläkare, vilken emellertid vägrade under motivering att han ansåg pressen vederstygglig, flabbig, osann och taktlös. Intervjuaren lämnade kvar efter sig tidningen med Harald Åkerbergs artikel. Nästa dag ringde läkaren ifråga upp och sade: Ser journalisten ut på det sättet, fattar han sin uppgift så djupt allvarligt och mänskligt, går han så strängt tillrätta med sig själv, ja, då måtte jag ha misstagit mig. Jag skall gärna stå er till tjänst så långt det är mig möjligt. Min verksamhet rör vid ömtåliga problem, men jag vågar nu ta risken. Måhända kan en vederhäftig framställning rubba vissa allmänhetens farliga fördomar."

"Journalistiken är utom allt tvivel det enda yrke — menar Leon Croc i Paristidningen Petit Parisien — där man moraliskt ser sig själv i spegeln.

Harald Åkerberg när i dagarna de femtio — milstolpen då mannen merendels själv tycker sig stå på höjdpunkten av sitt liv och prövande ser tillbaka på de tilländalupna vågarna. Skulle vår jubilar lyckas utvinna

en längre fristund mellan mängden av maktpåliggande uppdrag i landsting, stadsfullmäktige, teaterkommitté och vad inte allt, sökte han säkerligen upp den jättespegel Örebro-Kuriren har förvarad på sin redaktion i form av dess senaste tjugo årgångar — detta inte bara för att konstatera hur håret vitnat vid tinningarna och svårmodet i ögonen djupnat utan mera för att ledd av sitt stora människointresse avläsa hur en individ, en svensk, en som han själv egentligen reagerat dag för dag inför alla de gigantiska händelser som skakat världen sedan 1913: kriget med dess växlingar, revolutionerna, som lagt halva vår världsdel i stöpsleven, och sedan oros-, lidandes- och ovisshetsåren — år, som kommit det bortom liggande — för att tala med Hjalmar Branting — att sjunka undan till något halvt överkligt och främmande. Av samma anledning blir det ej mindre intressant för oss andra att fördjupa oss i denna säregna väldiga dagbok och för de svenska socialdemokraterna har den sitt alldeles speciella värde, ty här se de en av sina egna män kontinuerligt år efter år, ja, dag efter dag så när som på ett mindre antal undantag och från samma utsiktspunkt (Harald Åkerberg är den enda av de nu levande socialdemokratiska redaktörerna, som varit i tillfälle att leda en och samma tidning under två decennier), följa och fixera det i vårt släktes historia enastående dramat. Det är en historia på cirka sex tusen tidningsledare. Två av Morgonbris medarbetare har lånat de tjugo årsbanden på Riksbiblioteket för att göra en översikt av dem. Uppgiften har blivit mer tjuguså än vi tänkt oss och ändå hade vi spånt våra förväntningar ganska högt. Våra minneskamrar öppna sig likt den moderna teaterscenen, där alla pjäsens skådeplatser redan äro arrangerade och belysas vartefter dramat förflyttas till dem.

I skrivande stund är det ännu långt kvar till botten av vårt studiematerial, varför vi här endast kan antyda hur skuggorna och dagrarna skifta. Främst konstatera vi hur människosläktet förblir sig ganska likt vad som nu än händer. Vi häpna hur mycket ord det vill till för att bana väg för en reform. Problemen presenteras, sjunka undan för att åter dyka upp, bli lösta eller föråldrade. T. ex. redan år 1889 förelåg ett första förslag om tvångsinternering av alkoholister, men först tjugofyra år senare kom det till beslut. Folkpensioneringen är bliven en verklighet. Men "åttatimmarsdagen få vi nog bedja om många vårar ännu", heter det år 1913. "Det är ingen gräns på första kammarens utmaningar mot svenska fol-

ket detta år." Åkarpslagens revision har fallit. Mackmyra och arbetskonflikter, hungertullar och kamp om den 40-gradiga skalan gör arbetsdagen oftast tung och trist, men en dag heter det: "Vi ha varit nere i djupet och bäres mot nya vågkammor av havets förliga bris.

För den samvetsgranne tidningsmannen är det en källa till ideliga självhemsökelse detta att varje dag behöva sätta sig till doms över andra, att vid varje tillfälle ha ett omdöme till hands eller en indignation i beredskap att slungas ut mot de arme syndare, som råkar trampa på sidan av dygdens stig.

Harald Åkerberg har gång efter annan framhållit detta inslag i den moderna journalistikens offerväsen. I vilken grad motsvara vi — frågar han — det domarekall, som mer eller mindre mot vår vilja kommit att läggas på våra svaga skuldror? Dramat går vidare. Svärd blixtra och dolkar svängas i mörkret. Mannen som för pennan förtröttas dock inte. Ingenting besparas honom att se men samtidigt vidgas också hans perspektiv. Tjugo år senare skriver han: Människorna äro små, men deras kamp är stor. De drivas framåt av krafter som inlänka dem i ett större, ett ädlare sammanhang. Den kampen är inte slut än.

1 aug. 1914 har ledaren med anledning av Jaurés mord en gripande profetisk innebörd: "När sådan frukt kan växa på den franska kulturens härliga och stolta träd, vad skall man då inte kunna vänta från annat håll, från den stora moskovitiska barbarskogen och germanrikets myllrande miljoner. Komma alla de krafter lösa blir det hårda tider, då kommer det att säas en sädd, som folken få skörda i kvidan och vända årtionden framöver. 3 okt. Två månaders krig: Bara framtiden bleve så skön och ljuvlig som man utmålar för sig. Endast de djärvaste optimisterna våga tro därpå. Ur hatets sädd spirar inga skördar av det slaget. Hat föder hat och lever av hat i all evighet.

Kända ansikten skymta förbi. Karl Staaff, Hjalmar Branting, Fabian Månsson, Herman Lindqvist, Värner Rydén m. fl. ligga hårt i elden stimulerade och uppmuntrade av mannen bakom spalterna. Bebel, Jaurés, Branting gå bort. Framför resarnas bår tillåter han sig en stund i andlös förbidan, i begrundan över livets korthet och livets rikedom. Vad ta de stora gamla med sig i graven? När skall män av deras mått och självsstorhet åter träda fram ur våra led?

Vi ha vänt oss till Harald Åkerberg själv och bett honom kommentera det 20-åriga jubileet i Örebro-Kurirens ledarespalt.

HERTHA

Tidskrift för DEN SVENSKA KVINNORÖRELSEN
Utgiven av FREDRIKA—BREMER—FÖRBUNDET

utgår kostnadsfritt till medlemmarna. (Årsavgift kr. 4:—) Pren. avgift kr. 5:— pr helår.

Harald Åkerberg:

Jag måste börja med att betona, att det är Morgonbris, som kommit på den underliga idén att gräva fram mina gamla ledare. Själv skulle jag aldrig ha kunnat tänka mig möjligheten av att dessa spånor från ett tjuguarigt hantverk vid journalistikens hyvelbänk skulle letas fram och slungas mig i ansiktet. Det saknas ju inte exempel på att journalistik övergår till att bli litteratur. Och god sådan. Bengt Lidforss samlingar äro än i dag en kär läsning för många. Men dessa populärvetenskapliga kåserier ligga något på sidan av den egentliga dagsjournalistiken. Brantings artiklar i Soc. D. ha samlats av Z. Höglund och ha blivit ett ståtligt verk. Men det beror kanske främst på att dessa artiklar ha ett så intimt sammanhang med svensk historia under femtio år, att de spegla ett livsöde, storvulet och högdramatiskt, som redan blivit hela folkets egendom. Ture Nerman har också producerat sig i genren, men där ser man redan hur vanskligt det är när en vanlig människa utan alla historiska perspektiv släpar fram sitt redan hädansovna förflutna till beskådande för ett släkte, som intresserar sig för helt andra ansikten. Journalistik är trots allt hantverk. Det mesta som produceras i spalterna har ett rent dagsintresse. Det kan icke vare sig stilistiskt eller sakligt förstås av den, som inte är inne i miljön. Ja, jag vågar påstå, att den bästa journalistiken är den, som kommer till i brinnande feber utan möjlighet för fattaren att fila och polera. Det talas om tidningssvenskan som något högst märkvärdigt. Gudarna ska veta, att den inte alltid är så vacker. Särskilt sportspalternas rotväliska stinker barbarskog långa vägar. Dess många låneord och dess manierade uttryckssätt borde komma hären att resa sig på huvudet på den litterärt kräsne läsaren. På det området tycker jag, att det vore välgörande med en liten utluftning.

Men i stort sett tycker jag inte tidningssvenskan är så barbarisk. Den kommer tal-språket långt närmare än bokmarknadens alster göra. Men är det ett fel? Nej, jag tror det inte. Tidningarna kunna inte vara annorlunda. Den ledareskribent eller reporter, som försökte sig på att "skriva vårdat", d. v. s. att göra litteratur av hög klass skulle ingen kunna läsa. Naturligtvis är det ett oerhört ansvar, som påvilar tidningsskribenterna. Journalistiken är som en väldig smältdegel. Det som ligger där och smälter är ingenting mindre än det svenska språket. Framtidens språk i tal och skrift är det som nu utformas i våra tidningsspalter. Någon inbillar sig kanske, att det är de stora författarna, som inför människorna gälla som auktoriteter på vad som är svenskt aktuellt språk. Ingalunda. Strindberg och Heidenstam läsas ju endast av ett fåtal. Men alla läsa en eller annan tidning. Med den kolossala utbred-

ning och popularisering av tidningsläsandet, som ägt rum efter kriget, har pressens makt över inte bara sinnena och själarna utan även människornas vardagsliv och formella träning vuxit oerhört. Det råder givetvis därvidlag en viss växelverkan. Slangen äter sig smittsamt in i spalterna. Men å andra sidan skapa tidningarna själva slang. Idrottspojarna lära sig snart tala det språk, som deras älskingsreporters goda dem med. På det sättet påverkar pressen talspråket. Och eftersom den ädlare litteraturen inte kan hålla sig på förnämt avstånd från detta, röner även den påverkan av tidningarnas språkbehandling. Det är som sagt ansvarsfullt. Men i stort sett tror jag, att den svenska pressen fattat detta ansvar och sökt fylla det. Det är möjligt, att när den nuvarande forcerade utvecklingsprocessen hunnit av-sätta sina resultat, en och annan av våra litterära dagsstorheter kommer att befinnas oläsbar. Men det nya språk, som håller på att skapas, kommer att bli stålblankt som en damascenerklinga och böjligt och spänstigt som en sådan. Men jag kommer från ämnet. Vad är nu för övrigt ämnet? Mina gamla ledare? För att säga sanningen har jag inte haft mod att återvända till dem. Men, om jag det gjort skulle jag tvivelsutan haft till-

fälle att konstatera sanningen av predikarens ord: ingenting nytt under solen. Konstellationerna ha växlat på ett oförmedlat och våldsamt sätt. Den nuvarande generationen har upplevat sagolika öden. Men kanske är det bara den gamla sillen i ny kapprock. De problem vi diskutera äro desamma som vi trätade om för tjugu år sedan, fastän ordalagen och greppet växlat. Utan tvivel lågo både kommunism och nazism förborgade i de diskussioner vi förde inom och utom partiet för två årtionden sedan. Och hur ha vi själva utvecklats? Ja, jag talar bara för mig själv. I förtroende sagt: jag har inte utvecklats alls. Åtminstone är jag inte redo att av-svåra någon av de större villfarelser, jag hemfallit åt under dessa tjugu år. Jag har svikit fanan och jag har varit redo att dö för den. Jag har svikit mig själv, och jag har höjt mig till en hög grad av självhävelse. I huru hög grad jag gjort det ena eller det andra, ja det kan jag i skrivande stund inte yttra mig om, ty jag har som sagt inte vågat tränga djupare in i det dammiga livsverk, som här skulle av-handlas. Men, jag tror, att det gäller om detta som om allt mänskligt; att det är en blandning på gott och ont. Om någondera sidan överväger, så är övervikten i allmänhet ganska liten. H. A.

Använder Ni KLICHÉER?

Gör Ni det är Ni intresserad av kvalitetsutförande.

Denna tidning tillhör dem som med ett rikhaltigt bildmaterial vinner allt större spridning.

Låt oss stå till tjänst.

Vi tillverka klichéer i alla manér för kataloger, reklam, tidskrifter etc.

**Kooperativa
Klichéanstalten**

Herkulesgatan 28
Telefon: 20 55 31
STOCKHOLM

Kongl. Maj:ts och Rikens Ständers fastställda
TRYCKFRIHETSFÖRORDNING,

dat. Örebro den 16 juli 1812, med de därefter, och sist vid riksdagen i Stockholm år 1925, af Konungen och Riksdagen antagna förändringar
(S. F. S. 1925 nr 272).

Vi CARL, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung &c. &c. &c., Arvinge till Norge, Hertig till Schleswig Holstein, Stormarn och Ditmarsen, Greve till Oldenburg och Delmenhorst &c. &c., gøre veterligt: att sedan Rikens nu församlade Ständer enhälligt beslutit att, i vissa afeenden, förändra den hittills gällande tryckfrihetsförordningen af den 9 mars 1810, och denna sålunda förändrade lag blifvit till Vårt nådiga gillande öfverlämnad, så hafve Vi, i kraft af den, enligt

GÖTEBORGSPOSTENS
CHEF REDAKTÖR:

EN TIDNINGS LEVANDE ANDE

Tryckfriheten hör till det mest centrala i en demokratisk författning. Och den är tillika en förutsättning för tanke- och yttrandefrihet. Kravet på denna frihet bottnar, som Stuart Mill framhåller, "ingalunda i någon förmäten tro på ofelbarhet hos människotanken eller osvikligt överlägsen människovilja. Tvärtom, just därför att vi på fullt allvar erkänna bristfälligheten i allt människoverk, just därför fordra vi att ingenting må hållas undan för kritik. När varje tanke eller vilja kan taga miste, ligger möjligheten till rättelse däruti, att varje annan tanke äger frihet att pröva och motsäga". Diktaturen är däremot nog förmäten tro på ofelbarheten hos människotanken, märk väl diktatorns, och kan därför inte erkänna tanke- och yttrandefriheten. Ingenting är därför naturligare än att en diktator betraktar inskränkningar i eller upphävande av tryckfriheten som en av sina första och angelägnaste uppgifter.

Sverige har en mycket vid tryckfrihet. Hur vid den är har aldrig stått så klart för mig som i detta ögonblick. En gång lärde jag mig tryckfrihetsförordningen, men det är länge sedan. I tjugo år har jag varit tidningsman, därav sju år som ansvarig utgivare, och under denna tid ha tryckfrihetslagens bestämmelser fallit mig ur minnet. Jag har aldrig behövt att tänka på dess stadgar. Så mycket litar vår grundlag på de som bära ansvaret för tidningarnas innehåll, att den ger dem fullkomlig frihet. Att en och annan inte dess mindre blir fälld, är en annan sak. Mot uppenbara missbruk av friheten måste det naturligtvis finnas vissa stadganden. Nog vågar man med Publicistklubbens ordförande säga, att så länge den anda som talar ur den snart 125-åriga tryckfrihetsförordningen får vara verksam i vårt folk kunna vi vara förvissade om att det skall behålla sin hedersamma plats i kulturfolkens främsta led. Så vitt man nu kan döma är risken för att pressen själv genom missbruk av sin stora makt skall tvinga fram inskränkningar i tryckfriheten långt större än faran för obehöriga ingripanden från de styrandes sida. Ty tryckfriheten har djupa rötter hos vårt folk, som gjort de berömda publicisternas kamp för pressfrihet till sin. Under läsningen av Lars Johan Hiertas och samtida publicisters kamp mot indragningmakten har svenska folkets sympatier varit på de för tryckfriheten kämpande tidningsmännens sida. Denna långa kamp, i vilken folket levt med, är en stor tillgång för svensk publicitet, men den är tillika ett arv som förpliktar. Svenska folket är stolt över sin vidsträckt tryckfrihet och känner instinktivt, att denna frihet är det säkraste värdet för folkfriheten. När regeringen vid 1857 års riksdag föreslog tryckfrihetens borttagande ur grund-

lagen, framhöll Hierta, att det är nödvändigt att omgärda den med grundlagskaraktär därför att tryckfriheten i vårt land nästan är det enda värdet emot möjliga missbruk av statsmakten. Detta var sant 1857 men är det i ännu högre grad 1933, då staten så väsentligt vidgat sitt maktområde och samtidigt sina möjligheter till maktmissbruk.

Stoltheten och känslan av folkfrihetens beroende av tryckfriheten förenas hos vårt folk med en stark tro på den allmänna opinionens förmåga att utan lagar och polis hålla efter dem som inte motsvara förtroendet. Svensk demokrati står trygg i stormarna så länge pressens män äga det ovärderliga stöd i sitt arbete som denna svenska folkets stolthet över sin pressfrihet utgör och denna tro på den allmänna opinionens korrigerande förmåga. Men detta är inte tillgångar som man kan husera med hur som helst. Att göra av med räntorna på arvet må vara, men kapitalet må i detta fall betraktas som heligt. Aldrig må man förgäta, att denna underbara klenod som tryckfriheten är i vårt samhällsskick givits åt män, de där visserligen i sin publicistiska gärning syndade dagligen och stundligen och på mångahanda sätt men som behärskades av en stark känsla för pressens ansvar. Denna pressfrihet har givits åt medborgare som ägde en stark yrkesstolthet och var på sin ort voro samlingspunkter för nationellt och lokalt framstegs- och upplysningsarbete, givits åt fria publicister som drevos till sitt yrke av intresse för allmänna angelägenheter.

Vår tryckfrihetslag har däremot inte givits åt en tidningsindustri som hänsynslöst offerar all tradition och all hänsyn för jakten efter guld och som varken har politiska åsikter eller journalistisk moral. På sista tiden har folkets tålmodighet frestats rätt hårt. Om herrarna Kreuger lyckats i sina bemödanden att slå under sig den svenska pressen, då hade de också ryckt undan förutsättningarna för en fri press, och vår tryckfrihetslag hade varit ord utan mening. Måhända hade också konsekvensen blivit en inskränkning i tryckfrihetslagen. Ty den allmänna opinionen är visserligen tolerant då det gäller pressen, men det saknas inte exempel på att den kan göra sig påmind och även framkalla rättelse, när den konstaterar förekomsten av systematiskt och ansvarslost ockrande på friheten.

Innan vi gå vidare, må det vara på sin plats att med några ord försöka ge svar på frågan: Vad är det centrala i en tidning som vill väl fylla sin uppgift i ett demokratiskt samhälle? Av alla som kunna ge svar är ingen bättre skickad än C. P. Scott, Manchester Guardians redaktör under sextio år och vid sin död helt nyligen av en hel värld hyllad som tidens främste publicist,

den fria pressens största gestalt. Vid slutet av sin bana yttrade Scott:

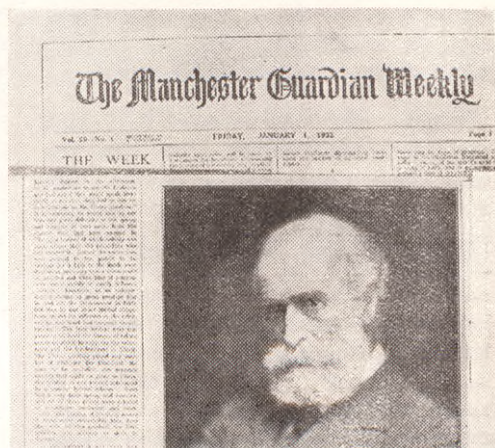
"En tidnings viktigaste uppgift är att samla nyheter. Av rädsla för att förlora sin själ måste den vaka över att meddelandena aldrig färgas, varken i vad den ger eller underlåter att ge eller i det skick den visar sig får sanningens öppna ansikte täckas för. Asikterna äro fria, men fakta heliga."

Scotts ord voro en makt över hela världen, och alla lyssnade med respekt, även de som ogillade vad han sade. Hans tidning var en ovärderlig tillgång för engelsk demokrati, ja för demokratin över huvud. Scott och Manchester Guardian hade fått denna maktställning därför att principen: Asikterna äro fria men fakta heliga, konsekvent tillämpades under mer än ett halvsekel. Frihetskänsla, mod, ärlighet, kunnighet, moderation och personlig anspråkslöshet, egenskaper som måste sättas högt i en demokrati, fann man städse hos Scott och därför bidrog han till att hålla demokratin frisk och hårda den för stormarna. Han var tillräckligt stor för att kunna gå både med och mot strömmen allt efter som läget bjöd.

Den svenska landsortspressen motsvarar rätt väl de krav som Scott ställde. Under tjugo år har jag regelbundet följt den och min aktning har oupphörligt stigit. "Asikterna äro fria men fakta heliga", tolkar jag så, att man på alla avdelningar måste sträva efter att få fram fakta och aldrig medvetet dölja sanningens ansikte. Men i övrigt må kravet på objektivitet ställas olika högt. Ifråga om referat av riksdagens eller stadsfullmäktiges förhandlingar eller ett föredrag må målet vara att den talande, oavsett om han är partikamrat eller inte, därest han före publicerandet haft tillfälle att se referatet, skulle sagt: Ja, just så sade jag! eller ännu bättre: Just så menade jag! Helt annat är det med en ledare, en ingress eller ett kåseri, där den typografiska utstyrseln noga anger, att det är redaktörens eller någon medarbetarens personliga uppfattning som kommer fram. Naturligtvis måste även där fakta betraktas som heliga i den mån de spela in, men ingenting hindrar författaren att tolka vad som händer och sker efter sitt eget huvud, och hans publicistiska heder minskas icke därför att han tror fel och tolkar tidens röst galet. Oftast utmärka sig den svenska landsortspressens ledare för stor sakkunskap och äro förvisso uttryck för en fri vilja. Den generation ledareskribenter som nu räknas som gammal är i det fallet ett mönster. Säkert är, att den svenske landsortsredaktören på det skarpaste reagerar, om man vill påtvinga honom sina åsikter eller använder den tidning, för vilken han ansvarar, för sina syften. Han känner sig då som försvarare av stora gemensamma värden, som en värnare av pressen frihet och självständighet. Och när han det gör, kan han, även om han i övrigt är en obetydlig och fattig man, få något av storhet över sin person.

Vår landsortspress är alltså väl skickad att fylla sin uppgift som opinionsbildare och nyhetsförmedlare och följaktligen en stor tillgång för svensk demokrati. Men ingen kan ha undgått att se de risker som den fria pressen löpt under det senaste årtiondet. Många krafter ha arbetat på att bryta ner den pelare som den fria pressen är i en demokratisk samhällsbyggnad. Affär-är-affär-moralen trängde på allt mer och mer och trusttendenserna gjorde sig påminta inte blott i utlandet utan även här hemma. Över huvud taget har tidningarnas affärsmässiga sida allt för starkt framhävt. I omedelbar anslutning till detta konstaterande vill jag slå fast, att därest tidningsaktierna bli en marknadsvara precis som Gränges, L. M., Asea och Socker, därest utdelningarna på aktierna blir det allt dominerande intresset i ledningen och därest annonsavdelningen i ägarnas och ledningens ögon blir betydelsefullare än redaktionen, då ha tidningarna förlorat sin opinionsbildande betydelse och få svårt att fylla sin uppgift som korrekta nyhetsförmedlare. Där en riktig tidningsman härskar, vakas det över att meddelandena icke färgas. Han vill nämligen inte förlora sin själ. Han vill inte ha sin tidning betraktad som ett självändamål; han vill ha den ansedd som ett medel i arbetet för allmänt väl. För vissa av de herrar direktörer, som under de senaste åren gjort sig allt

för breda inom pressen, och för de aktieägare, som dessa stött sig på, har utdelningen varit det väsentligaste. För en journalist har det varit obehagligt att höra dessa "ekonomichefer" tala om tidningar. Det har varit vinsten, utdelningen, tantiemet, möjligheterna att rationellt utnyttja maskinparken, att slå samman tidningar, att bygga om fastigheter och installera teknikens nyaste underverk och så läsa "annonsmätningar" — precis som om tidningarna vore döda ting. De ha helt förbisett, att en tidning har en levande ande och att den är omgiven av tillgivenhet och kärlek, hat och avsky, att varje nummer i en riktigt levande tidning väcker både ovilja och instämmanden, att den kan väcka slumrande intressen och entusiasmera till arbete för allmänt väl, samtidigt som den bringar nyheter och förströelse. "Tidningen är liksom en gammal god vän." Detta odefinierbara något, som ger en gammal tidning dess karaktär, ha affärsmännen inom tidningsbranschen vanligen ingen känsla för. De äro icke rädda för att förlora tidningens själ. Deras ägare äro ofta blinda för dessa ideella värden; de se blott byggnader, maskiner, annonser, textspalter, vinster, förluster, utdelningar och nyemissioner. Om icke denna "direktörsanda" försvagat känslorna för tidningens själ, skulle herrarna Kreuger icke fått ett så stort spelrum inom svensk press.

Ingen må av det sagda tro, att jag är pessimist vad den svenska pressen beträffar eller hyscr allvarliga farhågor för att den icke skall motsvara det förtroende våra grundlagsfäder skänkte den genom vår tryckfrihetsförordning. Om den svenska landsortspressens höga moraliska standard har jag redan förut talat och inom huvudstadspressen strävar man framgångsrikt för att komma in i sunda förhållanden. Episoden Kreuger har visat, att en tidning icke ostraffat säljer sin själ eller åsidosätter sina bärande uppgifter.

Herrarna Kreugers besök i tidningskvarteren fick en snöplig ändalykt. Det går inte att redigera en tidning efter principen: Folket självt skall säga ifrån hurudan tidning det vill ha. Det är lika omöjligt som det är för en politisk ledare att vara alla till lags. Fasta principer och målmedveten handling erfordras i ena fallet så väl som i det andra. Trots sina väldiga ekonomiska resurser fingo trustherrarna icke annat än motgångar i tidningsaffärerna. Herrarna Kreuger ha offrat en summa på sina tidningar, som säkerligen kommer bra nära tio miljoner kronor. Det går emellertid icke att slå sig till ro med att bränt barn skyr elden. I ett sådant påpekande ligger ingen önskan om skärpt lagstiftning. Skickliga jurister finna alltid utvägar att kringgå de lagar som man i detta fall kunde komma att stifta. Värdefullare är att hålla episoden Kreuger levande och att erinra om att de som byggt upp tidningar i allmänhet varit män av C. P. Scotts typ, medan de som äventyrat dem varit personer som underskattat det rent journalistiska och ända till karikatyr betonat det ekonomiska och maskinella. Och så till slut — låt oss hålla den fria kritikrätten levande och vörda den tanke- och yttrandefrihet, av vilken tryckfriheten endast är en del!

Harry HJORNE

D. N:s politiske redaktör

TIDNINGARNA OCH TIDEN

Det är gammalt bruk i svensk press att de ledande artiklarna sakna personlig underskrift. Traditionen bevaras ännu på de flesta håll. Många tycka emellertid att den är tämligen meningslös — man vill helst se mannen bakom ordet. Man begär att då veta vem som står för det som sägs. Anmärkningen kan synas befogad, och det finns inte heller någon anledning att påstå att anonymiteten här är allena sällgörande. Om man i alla fall försvarar denna sedvänja — vilket den tidning jag företräder alltid har gjort — så är det därför att den ansluter till en god tanke, ger uttryck åt ett riktigt arbetsprogram, som det är skäl att hålla fast vid inte minst under nuvarande förhållanden.

Tidningen skall icke sönderfalla i sina personliga beståndsdelar, utan den bör vara sig själv och bedömas därefter. Genom att låta signaturerna träda tillbaka ställer den helhetsåskådningen i främsta rummet. Den önskar icke inbjuda till personpolemik på sakens bekostnad. Karikatyrkonsten omhuldas lika litet som divalaterna. Allmänheten får konstatera att de skilda "ledarna" — och även artiklar på andra avdelningar — präglas av ett gemensamt tänkesätt. Det personliga ansvaret vilar likafullt på en man, fast han icke i varje stund anmäler sin närvaro. Han skall, så långt möjligt hålla det hela samman.

Finns det något ömkligare än en stor tidning utan hållning, utan vilja och positiv inriktning? Ett företag som lever på spekulation, som tar hand om de meningar vilka för ögonblicket anses löna sig bäst och så byter ut dem mot andra när lägligt tillfälle erbjuder sig.

Omkastningarna behöva för resten icke verka så tvära. De mildras avsevärt om de olika åsikterna och de divergerande intressena få trängas om varandra. Den ene skribenten håller kännning åt ett håll, den andre åt ett annat. Den metoden att vara till lags, ge alla ett finger, har sina fördelar. Ledningen undviker att trampa publiken på tårna, vilket ibland kan medföra kännbara följder. Ser man sig om i den svenska pressvärlden, skall man nog finna att en tankegång liknande denna tränger fram här och där mer eller mindre öppet. Må publiken hålla ett öga på dessa pressspekulanter. De kunna uträtta värre skada

än många tro. De stå färdiga att — om det lönar sig — löpa reaktionens ärenden. Deras hållningslöshet är tecknet på deras beredvillighet.

En tidning skall vara både fruktad och avhållen, annars är den inget värd. Den skall ha mod att ha en mening och att säga den så att den förstås även av dem som kunna känna sig illa berörda. Ett ord av Jean Jaurès — nyligen citerat av ett litet socialdemokratiskt organ i Finland — kommer i tankarna. "Att ha mod det är att icke under trycket av ögonblickets krafter och inflytande utlämna sin vilja, att icke underkasta sig den triumferande lögnen, att icke göra sin själ, sin mun till eko av det enfaldiga bifallet och det fanatiska hånet."

En tidningsman som ej förnimmer allvaret i denna vädjan, han är antingen oförlåtligt okunnig om de makter i tiden vilka med för varje dag ökad styrka och arrogans sträva efter herraväldet, eller också har han redan underkastat sig dem. I båda fallen står han främmande för det bästa i svensk tradition. Det som nu tarvas är icke god näsa, känslighet i fingertopparna, utan ett uppbåd av moraliska energier. Detta är en politisk tanke — men en appell som når skilda läger.

Statsvetenskapens främste under de senare årtiondena, lord Bryce, har vittnat att "det är tidningarna som gjort demokratin möjlig i stora länder". Tidningarna äro emellertid ingen osviklig garanti för demokratiens bestånd. Tysklands exempel visar hur det kan gå med dem. De beläggas med bojor. Men så mycket är säkert att det fria folksamhället med de kultur- och rättsvärden det representerar bryter samman när pressen sviker sin uppgift att upplysa om vad som händer, förfäkta en bestämd övertygelse och öva en vaken och orädd kritik av alla rörelser i tiden.

Det blåser friska fläktar från Abdera. De som stuckit fingret i luften för att veta hur de böra förhålla sig ha redan inhämtat åtskilligt. Och det börjar märkas på dem. Osäkerheten i rörelserna, i sättet att reagera inför en del företeelser är så innerligen karakteristiskt.

Det är den stora faran för pressen här i landet att den under sin snabba utveckling förlorat känslan för att äga en positiv uppgift. Den spirituella hållningslösheten är på modet. Brackkitlarnas släkte är nog för närvarande talrikare företrätt i spalterna än det varit på mången god dag. Man kan fråga sig var det kommer att sluta. Tiden är full av snåla och ovänliga tankar. Ingenting hindrar att tidningarna göra den ännu snålare, ännu mera hatisk

och förvirrad. Det är bara det att de tappa bort sig själva under denna jakt efter att motsvara tidens moderikningar. En tidningsman av denna typ är endast skuggan av vad hans företrädare varit.

Ja, det är ett framtidsperspektiv, en möjlighet bland flera. Vad veta vi egentligen om den roll tidningarna komma att spela i morgondagens samhälle? Betydligt mindre än för några år sedan. Men vi kunna veta vad vi icke vilja. Vi få ej stå som åskådare. Vi äro själva medverkande på scenen.

Det föregående ger några antydningar om hur en arbetande tidningsman ser på läget. Det gör ej anspråk på att återge ställningen vid hela fronten. Berättelsen rör närmast det avsnitt Dagens Nyheter har att försvara och förstärka. Åtskilligt är kanske att invända — men kom icke och säg att den tidningen saknar samlad kraft, frimodighet och förtröstan.

Leif KIHLEBERG

Pressen är mänsklig.

(Se artikelns början sid. 39.)

pariasmärkets skam berättar pressen sällan eller aldrig något. Anarkisten eller vad han nu är, van der Lubbe, som tänt eld i riksdagshuset får en enorm press, för anarkisterna Sacco och Vanzetti intresserade sig endast den press som kunde vädja till arbetarklassens internationella solidaritet. Utanför dess läsekrets reagerade man med nonchalans och axelryckningar inför ett av de hemskaste och skönaste dramer som nånsin utspelats. Alltså: pressens väljande och dess bortväljande makt, dess sovrande av nyheter är åtminstone just nu viktigare än dess kommenterande och propagerande färdigheter.

Detta är skördens tid. Vi skörda nu väldiga händelser där propagandan tidigare sådde. Det är liksom att händelserna ginge så snabbt och oemotståndligt fram att allt motstånd, all påverkan vore lönlös. Men låt oss inte glömma att det i mänsklighetens värld råder ett förhållande som påminner om naturens, där den nya sädden sker samtidigt med att skörden bärgas in. Medan tiden fullbordar sig i sina oerhörda handlingar och tar ut konsekvenserna till sista droppen av tidigare sådd, böra vi så försiktigt börja att bereda till ny sådd, som en gång skall bära bättre skördar. Detta förberedande arbete är paradoxalt nog lättare att sköta genom sådana organ som till exempel Morgonbris, än genom de stora tidningarna som i själva sin storlek som affärsföretag, sin dyrbarhet och fulländning lida av en svaghet, beroende av de hundratusendes dagligt förnyade gunst.

Elin WÄGNER

DEA GYLDENE FREDEA

Källaren från Bellmans tid
Svenskt-Franskt-Italienskt Kök
Best.-telefon: 10 12 59 — 10 80 29

DEN KONTINENTALA MUSIKRESTAURANTEN

KASTENHOF D A N S

Onsdag & Lördag

Best. tel. 10 12 51, 20 12 56

Greppet om sina läsare ha de socialdemokratiska tidningarna.

För trettio år sedan utgjordes den socialdemokratiska pressen av 9 tidningar, däruv 3 dagliga (Soc.-Dem., Arbetet och Ny Tid). I dag består den av 32 organ, varav ett tjugutal äro dagliga. De finnas alla att tillgå på Morgonbris tidningskontor Västmannagatan 2,

- Arbetarbladet, Gävle,
- Arbetet, Malmö,
- Aurora, Ystad,
- Dala-Demokraten, Falun,
- Folkbladet, Stockholm,
- Folket, Eskilstuna,
- Frihet, Stockholm,
- Gotlands Folkblad, Visby,
- Hallands Folkblad, Halmstad,
- Hälsinglands Folkblad, Gävle,
- Kuriren, Lysekil,
- Kuriren, Uddevalla,
- Länstidningen, Östersund,
- Morgonbris, Stockholm,
- Norrländska Social-Demokraten, Boden,
- Ny Tid, Göteborg,
- Nya Norrland, Sollefteå,
- Nya Samhället, Sundsvall,
- Nya Älvsborgaren, Trollhättan,
- Piteå-Tidningen, Piteå,
- Skaraborgaren, Falköping,
- Skånska Social-Demokraten, Hälsingborg,
- Smålands Folkblad, Jönköping,
- Social-Demokraten, Stockholm,
- Sydöstra Sveriges Dagblad, Karlskrona,
- Tierps Nyheter, Tierp,
- Värmlands Folkblad, Karlstad,
- Västgöta-Demokraten, Borås,
- Västmanlands Folkblad, Västerås,
- Örebro-Kuriren, Örebro,
- Östra Småland, Kalmar,
- Östergötlands Folkblad, Norrköping.

LIDELSEFULL AGITATOR

BRANTINGS VÄGVISARE FÖR VÅR PARTIPRESS

Den socialdemokratiska partistyrrelsen har under senare år fått ett synnerligen verksamt organ i sin informationsbyrå i Stockholm, vars främsta uppgift är att hålla partiets trettio tidningar à jour med allt vad som rör och händer arbetarklassen såväl i Sverige som i utlandet. Dess chef redaktör Bernhard GREITZ ger här en intressant framställning av de ledmotiv som dikterar denna mäktiga partipress, dess praktiska resurser och dess ledande män.

År 1897 skrev Hjalmar Branting i en tidskrift om Böcker och tidningar, varvid han särskilt uppehöll sig vid "Neue Rheinische Zeitung", där Karl Marx på sin tid var chefredaktör. Dess livslängd blev inte lång, den startade 1 juni 1848 och slöt i maj 1849, då halva redaktionen fick utvisningsorder från Köln och resten skulle häktas. Så att det är inte några nyuppfunna metoder, som hrr Hitler och Göring praktisera! Tysk press har varit med om liknande förr. Branting prisar emellertid i högstämda ordalag denna tidnings insats, och tillägger:

"Ja, sådan kan en tidning vara, på samma gång den är den lidelsefulla agitatorn, ej feget och passivt inregistrerande, utan aktivt ingripande för att verka på tankar och viljor och så förändra händelsernas lopp."

Tyvärr måste Branting konstatera, att man var fjärran från ett sådant ideal. "Det vet ingen bättre än vi tidningsmän själva, och ingen faller hårdare dom än vi över en riktning inom pressen, där man öppet tenderar att sätta brutal penningmakt i alla idéers och idealers ställe."

Trettiosex år ha gått sedan dessa sätser sattes på pränt, men de äro alltjämt aktuella; alltjämt tränger på många håll inom svensk press penningsynpunkten allt för

mycket i förgrunden, och vad som är allra mest beklagligt, många tidningsledare visa sig sakna den karaktärsfasthet, som Branting också uppställer som en oundgängligen nödvändig egenskap hos personer i en dylik ställning. Allt för många driva med tillfälliga strömningar; politiska modenyheter — de må vara hur galna som helst — accepteras öppet eller stödjäs under mera maskerade former.

Det tillkommer framför allt socialdemokratisk press, att i en sådan situation uppträda som den lidelsefulla agitatorn, som försöker att påverka den allmänna opinionen, och just nu, då vi på nytt uppleva kampen om demokratin, skulle jag vilja erinra om ännu några ord av Branting. De visa också hur konsekvent och klar socialdemokratin ställning varit genom åren i förhållande till de problem, som nu stå i förgrunden. I en artikel i Soc.-D. 1919 skriver han:

"Arbetarna måste lära sig, att i sina politiska motståndare icke se fiender, som skola utrotas med eld och svärd, utan som måste vinnas på övertygelsens väg."

Hur nobelt och äkta klinga ej dessa ord i en tid, då Råheten åter sättes i högsätet ute i världen och det blivit bästa svenskmannased att hylla samma vidriga majestät! Det är den verkliga svensken och hövdingen som talar; inte utländska fogdars små epigoner.

Jag tillåter mig ett par små citat till. Branting varnar vidare för vissa falska profeter:

"De klasser, som stå emot arbetarklassen, kunna egentligen icke tänka sig bättre bundsförvanter än dem, som bland arbetarna försöka framställa demokratin som värdelöst bosch."

Branting fruktade emellertid aldrig dessa krafter. Han skriver:

"För min del är jag förvissad om att Sveriges arbetare aldrig komma att övergiva demokratins väg."

Dessa ord måste i dessa dagar följa socialdemokraterna i Sverige som en molnstod om dagen och en eldstod om natten. Och de måste alldeles särskilt tala till oss, som arbeta i den press som Branting en gång i tiden gav den inriktning den ännu har.

Men nu komma problemen.

Det är nämligen inte sant, att socialdemokratin och dess press har den diktatoriska makt, som Nya Dagligt Allehanda försöker att inbilla en uppjagad läsekrets. De socialdemokratiska tidningarna ha, det är riktigt, ett starkt grepp om sina läsare.

Jag minns ännu med rörelse hur snabbt Soc.-D:s läsekrets på sin tid reagerade, så snart orättvisor påtalades. Sattes det igång med en insamling för att bringa en olycklig medmänniska hjälp, kunde man stå i kö utanför kontoret med bidrag, innan det öppnades på mornarna. När därför löjtnant Hammarström och andra vilja påskina att arbetarklassen i sitt handlande endast letts av de lägsta och krasaste motiv, så bevisar detta endast att dessa herrar icke känna till det land och det folk, som de anse som sin fosterländska plikt att groft skymfa och efter bästa förmåga smutska.

Oumbärliga för varje medborgare

Greppet om sina läsare ha alltså de socialdemokratiska tidningarna. De ha det, trots att höger, liberaler, folkfrisinna, sillénare, kilbomare och syndikalister, furugårdare, lindholmare, hammarströmare och andra söka göra sitt bästa för att sprida misstro. Ännu ha vederbörande inte på något sätt lyckats, tvärtom. Men ändock måste man konstatera en betänkelig svaghet hos vår press; den nämligen att den icke når tillräckligt ut bland folk, som stå vår rörelse fjärran. Ännu äro vi i allt för hög grad en partipress. Vi måste på ett helt annat sätt än hittills bli o u m b ä r l i g a f ö r v a r j e m e d b o r g a r e.

Men detta är i mångt och mycket en penningfråga. Det fordrar större tekniska resurser, större medarbetarstab. I en tid av enorm arbetslöshet är det inte lätt att åstadkomma dylika utvidgningar, men ändock måste man, där så är möjligt, beslutsamt fortsätta i den riktningen. Inom parentes sagt, för en socialdemokratisk journalist, som vet under vilka relativt knappa omständigheter flertalet av kollegerna leva, är det minst sagt utmanande att läsa vissa herrars utläggningar om "marxismens företagarlöner". Var och en vet, att de socialdemokratiska tidningarna — icke ens de största — kunnat betala löner motsvarande dem, som den borgerliga pressen bjuder sitt folk! Men alltid finns det väl några lättlurade själar, som tro på dylika utläggningar, typiska för den förljugenhet, simpelhet och inkollegialitet, som präglar svensk högerjournalistik av årgång 1933.

När man försöker bedöma socialdemokratisk press, får man förresten inte bortse från dylika omständigheter. Den har mindre tekniska resurser, sämre avlönade och mindre redaktionsstab, den måste slåss på flera fronter än den andra pressen och blir därför ofta en smula "tung". Den har dock på många håll lyckats förvånansvärt bra i den hårda konkurrensen; från att ha startat med en tryckpress, som

drogs med handkraft av arbetare på deras fritid, har man vuxit upp till storföretag med jättepressar, sättmaskiner, bilar och all annan modern utrustning. Mångstades har kanske inte den ekonomiska, kanske ej heller den redaktionella ledningen varit så skolad; man har från verkstaden klivit direkt in i det vidlyftiga äventyr, som det dock alltid är att starta en tidning.

Trots alla svårigheter, mothugg och motgångar ha vi dock i stort sett en livskraftig arbetarpress. Och den är, vad Branting önskade, en lidelsefull agitator.

Några för socialdemokratisk press betydelsefulla redaktionella namn?

Betydelsefulla partipennor

Jag är rädd, att jag gjorde mig skyldig till orättvisor, om jag försökte besvara en dylik fråga. Men jag tar risken! Om man från Stockholms horisont skådar ut över landet, är det med tillfredsställelse man dröjer vid flera tidningar. Vi ha Rickard Lindström i Ny Tid, mångkunnig och med något av tank över sig när han går till attack, sund som en dalmas bör vara, bred och trygg i talarstol och i ledarspalt, men ändock fräsande temperamentsfull, särskilt i debatten. Vi ha Harald Åkerberg i Örebro, 50 år i höst om ryktet talar sant, slagfärdig, spirituell och ett huvud för sig, personlig och rättfram, snabb och överraskande i anfallet, som han ofta ger kåseriets älskvärda form men som därför inte förlorar i kraft. Vi ha Allan Vougt nere i Malmö, ung och stridslysten, populär på hemmaplan och inte heller bortkommen om det gäller att gå en match på främmande botten. Vi ha Bergström i Hälsingborg, också han trygg och lugn men hetsigt vred om han stöter på vrånghet och orätt, Bråland i Jönköping, personligen försynt och nästan professoraktig men med en djup och sann personlig övertygelse, Conrad Jonsson i Eskilstuna, gärna litet frän, med en god politisk näsa, Lövgren i Boden, sakkunnig på standards, cif och fob, John Sandén i Karlstad, senator och rapp ledarskribent men kanske helst kåsör, lyrisk och vek som en äkta värmlänning fastän utsocknes ifrån, Olovson i Västerås, mager som han ännu levde mitt bland sina lantarbetare, frejdig och med sant patos, Ward i Norrköping, mörk och hopbiten men ändock med ljus gossehåg, Lindberg i Umeå, ettrig och rörlig, och Karl Måler i Nya Norrland, Ådalsarbetarnas försynte och kloke rådgivare.

Men nu sätter jag punkt! Dussinet är fullt, och det får räcka.

Bernhard GREITZ

Social-Demokratens
chefredaktör:

**PRESSEN
OCH
STORFI-
NANSEN**

Pressen är demokratin yppersta vapen och demokratin är pressens livsbetingelse. Men vi skola icke blunda för det faktum, att demokratin dödsfiender begagna sig av demokratin landvinningar för att krossa demokratin. Demokratin är t. ex. yttrande- och tryckfrihet. Vi se nu i flera f. d. demokratiska länder hur yttrande- och tryckfriheten demagogiskt och grovt missbrukats just för att undergräva och störta demokratin och därmed även avskaffa yttrande- och tryckfriheten. Demokratin måste därför vara ständigt på vakt för att bevaka att icke dess egna principer göras till rep, vari demokratin själv hänges. Detta betyder framför allt, att demokratin vakar över att kapitalismen icke erövrar pressen och gör den till ett instrument i sina händer. Pressens förvandling till stora affärsföretag, till reklamens främsta medel, därvid även textspalterna stå i reklamens tjänst, och framför allt stora kapitalkoncerners, bankers och trusters erövring av pressen för opinionsbildning mot demokratin, mot arbetarrörelsen, mot friheten äro faror, som hota att ödelägga vad folket under årtionden, kanske under sekler tillkämpat sig. Mot kapitalismens försök att erövra den moderna tidningspressen och tidskrifterna måste arbetarklassen sätta in hela sin kraft för att utvidga sitt inflytande på de opinionsbildande faktorerna i samhället. Socialdemokratin är all demokratisk säkraste värn och fäste. Till slut står och faller demokratin och friheten med den moderna västerländska arbetarrörelsen. Den dag detta bålverk skulle krossas är både folkstyre och andlig frihet en saga blott. Den dagen skulle även pressens frihet vara ute.

En fri, kulturbetingad, hederlig press är strypt i samma ögonblick demokratin är slagen sönder. Den som vill värna den fria pressen måste följaktligen också värna demokratin. Demokratins farligaste fiende är den moderna, på rov lurande storfinans — samma storfinans som i Italien finansierade Mussolini och i Tyskland Hitler — och som icke drar sig för att alliera sig med fascismen och nazismen, då de ekonomiska intressena så kräva. Den press, som söker förbund med de storfinansiella intressena och går dess ärenden, är i själva verket redan en fiende till demokratin. Detta böra särskilt arbetare, bönder och medelklass hålla i minnet.

Fredrik STRÖM

IDEALJOURNALIST

"Journalistiken är det enda yrke, som ger sina utövare en tankens ungdom, en livets översvallande rikedom, så att även de äldsta ibland oss förblir fulla av glöd och hänförelse till den sista minuten. Det är också det hårdaste av alla yrken, det som ger de flesta motgångarna och besvikelserna, men det är trots allt det ädlaste och vackraste, för dem som ägna det denna djupa osjälviska kärlek, som är oundgängligen nödvändig och som av intet kan ersättas. Det liknar dessa fula kvinnor, som man älskar mer än de vackra — när man älskar dem." (redaktör Léon Croc i Petit Parisien.)

Septembersolen lyser över Alsten, över mognad och skörd, över slösande färgprakt och en rikedom av frukter och blomster. På trappan till en liten villa vid Alviksvägen står värden och ser ut över trädgårdens fägring. Bakom den spänstiga gestalten skymtar ett äppelträd som bokstavligt dignar av härligt skiftande grönylen. Till den tavlan passar som devis Karlfeldts ord:

Nu är den stolta vår utsprungen,
den vår de svaga kalla höst.

De orden gälla inte bara naturen därute just nu det passar ännu bättre in på den man besöket gäller, den ungdomlige pressveteranen, allroundmannen uppe på Social-Demokratens redaktion, redaktör Johan Danielsson, som om några månader fyller 70 år.

Det är inte av artighet utan på rena allvaret man sätter frågetecken efter den sista upplysningen.

— Nå och nu njuter han sålunda sitt otium, undrar säkerligen en främling.

— Ingalunda, svara Social-Demokratens läsare. Vi sågo hans signatur under teateranmälan i dag, vi läste med verkligt nöje hans teaterkritik i förgår och i lördags. Den som tittat något bakom kulisserna på Social-Demokratens redaktion vet att redaktör Danielssons penna skriver åtskilligt mer än teaterrescensioner. Men då man frågar honom rakt på sak vad allt han sysslar med svarar han blygsamt: Ah, det är ingenting särskilt.

Det är egentligen genom andra, genom kamrater man får veta vilken utomordentlig tillgång redaktör Danielsson utgjort för Social-Demokraten. Referent, presskritiker,

ledarskribent, utrikesredaktör, konst- och litteraturrecensent och teateranmälare — se där några av hans gebit. Men därjämte ha dikter och noveller flutit ur hans penna, även Morgonbris läsare ha haft tillfälle ta del av hans skönlitterära alster.

— Tala om för Morgonbris läsare att jag kokar gott kaffe och att jag är en duktig trädgårdsmästare, det är bättre än att resonera om min journalistik, säger han då vi avnjuta det läckra kaffebordet där blomster och frukt av egen äring öka festligheten.

Trots att vi ha tillfälle konstatera att det inte ligger överdrift i den uppgiften, snarare tvärtom äro vi ändå angelägna att få veta litet om redaktör Danielssons rika erfarenheter som journalist under närmare femtio år.

— Ja, det var genom nykterhetsrörelsen jag fördes in på journalistiken, berättar han. Det var i ett goodtemplarorgans expeditionella avdelning den unge sörmlänningen Johan Danielsson först placerades. Men det upptäcktes snart att hans plats var på redaktionen. Hans plats blev snart än här än där. Han levde under en del år som journalistisk fribrytare, hörde hemma i 80- och 90-talets konstnärliga och litterära bohème, där fick han vänner, perspektiv och människokännedom, och hans kärlek till konsten över huvud taget fick god jordmån att växa i.

— Men den litterära bohèmen hade det inte så fett på den tiden. Då bestods inga 100- och 150 kronors honorar för en novell, man fick nöja sig med en femma. Men gällde det en premiär på dåvarande Dramaten eller Nya teatern fick magen många gånger knorra. Det fanns ingen annan utväg än att svälta sig till den krona biljetten kostade, när man redan från ungdomen blivit så ohjälpligt teaterbiten.

Redaktör Danielsson blir varm och entusiastisk då han rör sig i teaterminnenas värld.

— Jag minns Lotten Seelig som 17-åring i Vildanden, jag såg Julia Håkansson som debutant i Ibsens Dockhemmet och Karin Svanström i ett indiskt skådespel. Och på urpremiären av Strindbergs Mäster Olof gjorde Emil Hillberg Gert bokprantare. Och så var det konstnärsvännerna! En del av dem ha blivit pampar, andra ha ryckts bort av döden. En av de bästa personliga vännerna var landskapsmålaren Herman Norrman, han är också borta nu. — Hurudan var konstnärbohèmen på 80-talet?

— Ja, några lättingar och dagdrivare var vi inte. Vi arbetade nog ganska intensivt många av oss, om också det ekonomiska utbytet blev klen. Nyttosynpunkterna lågo

oss ganska fjärran — vi sysslade med det som intresserade oss och reklam förstodo vi oss inte på. Men vi höllo oss uppe så gott det gick. Vi svalt emellanåt för att kunna uppträda i rena kragar och inte allt för snedgångna skor.

Det konstnärliga intresset resulterade i vandringsår ute i Europa, med museistudier i Paris, Florens, Rom, Neapel, München och Berlin. Det behöver ju inte poängteras att dessa studieår utgjorde en värdefull tillgång för en blivande konstkritiker. Men de blevo även av annan betydelse. Den politiskt vakne och intresserade fick tillfälle att från olika intressesfärer skärskåda de aktuella europeiska problemen, vilket den blivande utrikesredaktören sedermera säkerligen hade gagn av.

— Ja, säger redaktör Danielsson på tal om detta, hade jag inte suttit fast som Social-Demokratens utrikesredaktör då kriget bröt ut, så hade jag utan tvekan gått ut som frivillig på franska sidan. Kanske var det i första rummet de nya ohyggliga stridsmetoderna och ödeläggelsen av oersättliga kulturskatter, som gjorde att kriget för mig blev en ohygglig press. Mina nerver blevo fullständigt uppslitna. Min uppfattning, om på vilken sida rätten fanns, var den gången orubblig. Sedan kriget pågått ett par år måste jag också söka mig till andra journalistiska uppgifter än utrikesredaktörens för att kunna stå ut.

För en allroundman som redaktör Danielsson var det ju inte svårt att välja.

— Nej, medger han, men det finns ju alltid det man är mer och mindre intresserad av. Jag har t. ex. aldrig kunnat komma med penna och block, då jag varit nödd och tvungen att intervju. De intervjuer jag åstadkommit ha skett under samtalets inte utfrågandets form. Och även då det gällt långa föredragsreferat har jag ofta lämnat möteslokalen utan en anteckning. — Det goda minnet har alltså varit att lita till alla gånger?

— Om ni frågar vad jag fick till middag i går, skulle jag inte kunna svara på det om jag så lades på sträckbänk. Men jag minns mycket väl hur ett rum jag såg för 30 år sedan såg ut. Jag har visuellt minne, ja och så minne för det som intresserar mig förstas.

— Det är nog nödvändigt inte minst för ledarskribenten i en stor daglig tidning.

— Ledarskribent, infaller han, ja visst har jag skrivit ledare allt emellanåt, flera under vissa perioder, färre under andra, från Brantings tid fram till nuet. Men då jag började fanns det fyra fem politiska skribenter i Social-Demokratens redaktion. Journalisten nu och förr — det är skilda typer. Våra dagars journalist har blivit

vad den av förhållandena tvingats till. Journalistiken är ett yrke i våra dagar — och intet ont i det. Jag värderar alla mina präktiga arbetskamrater, som var och en äro duktiga i sitt fack.

— Men i gångna tider var journalistiken ett kall?

— Det skulle man gott kunna säga, framför allt i fråga om arbetarpressen. Den som blev journalist då det var den som verkligen hade behov av att säga människorna något. Det hörde samman med rörelsens genombrott, och arbetarpressen på den tiden var ju i främsta rummet till för agitationen. Först så småningom blev den av konkurrensen tvingad att bli också nyhetsorgan.

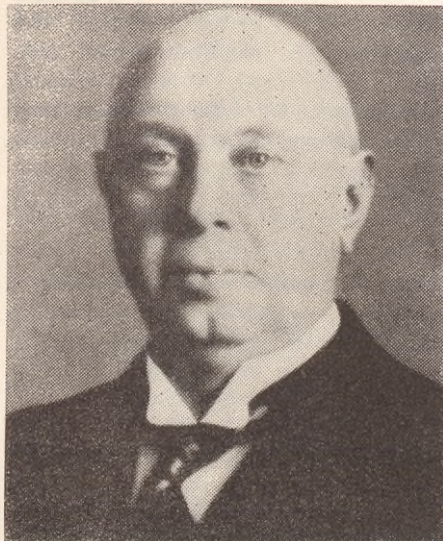
— Och redaktör Danielssons egen politiska övertygelse?

— Min första bekantskap med de socialistiska idéerna gjorde jag vid 15-årsåldern ute på en landsväg genom en luffande cigarrarbetare som kom från Tyskland. Men det är fel att tro att det känsloläge

Allroundjournalistikens siste atenare
Johan DANIELSSON på Soc.-D:s red.

och den inställning till problemen, som socialdemokratin medförde bland småfolket, var något nytt. Det hade man under årtionden sökt sig fram till innan ännu ordet socialdemokrati var bekant. Organisationsformerna blevo det nya, genom dem stabiliserades rörelsen, växte, blev till en makt. Och i detta arbete har den egna pressen haft sin stora betydelse. Jag är ingenting att nämna i det sammanhanget. Jag är bara en gammal bohème med konstnärliga intressen som av omständigheternas makt drivits in i journalistiken och gjort så gott jag kunnat, slutar interlokutören med den anspråkslöshet som ger en verklig personlighet än större värde. Ty förmågan att i första hand se till uppgiften, verket, helheten, att som tjänare i vingården göra så gott man kan, det är ändå detta som gjort den socialdemokratiska pressen till den makt den är i dag. Det är tack vara sådana journalister som Johan Danielsson den socialdemokratiska pressen mäktat en sådan fostrargärning både i politiskt och kulturellt avseende, vars verkningar sträckas långt fram i tiden.
Birgit HEDSTRÖM

Stockholms-Tidningens chefredaktör Ewald STOMBERG:

AKTIV JOURNALISTIK

— Vad jag anser om tidningarnas nyhetsmaterial och om dess betydelse för pressens verksamhet? Jag kan ej klargöra detta bättre än genom att hänvisa till vad en framstående engelsk pressman, Ralph D. Blumenfeld, anfört i detta ämne, nyligen utförligt refererat i en artikel i St. T. D:s söndagsbilaga. Han uttalar där: "Trots pressens utveckling i riktning mot industri och rationell affärsledning är och förblir det väsentliga i tidningen nyheterna, nyhetsstoffet. En tidning står och faller med redaktionsledningens talang att uppsnappa nyheter, avgöra vad som är nyheter och servera nyheter på det rätta sättet." Jag instämmer dock även livligt med vad Blumenfeld yttrar i fortsättningen, nämligen att nyheter, det är inte det samma som sensationer, uppblåsta till jätteformat genom sjustpaltiga rubriker och skrån på löpsedlarna!

Efter denna bekännelse fortsätter redaktör Stomberg:

— Nyheter finnas ju av många slag. Det kan vara epokgörande händelser, det kan vara små triviala tilldragelser t. ex. i societetslivet, men huvudsaken är att det är något som har hänt eller bestämt kommer att hända. Och härmed äro vi inne på mitt älsklingsintresse, det som jag kallar den aktiva journalistiken. Det gäller att inte bara relatera vad som tilldrager sig, utan att själv skapa nyheter — naturligtvis inte så att man diktar ihop dem, utan lagar att det blir verkliga och värdefulla nyheter. Man bör komma med uppslag, kring vilka tidningen kan hålla sina läsares intresse fångat, uppslag, som läsekretsen själv får bidra till att utveckla, uppslag, som tjäna ett för allmänheten och givetvis särskilt läsekretsen

nyttigt eller intresseväckande syftemål. Såsom exempel på dylik aktiv journalistik kan jag anföra St. T. D:s radioutställning i fjol till firande av radioutsändningarnas tioårsjubileum, St. T. D:s årligen återkommande Luciafest, samma tidnings husmodersbelöningar — vi ha i nästan varje län det sista året belönat husmödrar efter hus-hållningssällskapens förslag med tillsammans över 5.000 kronor — J. U. F:s riksmästerskapsplöjning, som bekostades och propagerades av St. T. D., m. m. Som bekant anordna vi även sportevenemang i stor utsträckning, bland vilka särskilt det alltjämt återkommande Stockholmsloppet tilldragit sig särskild uppmärksamhet och anslutning. Här vill jag emellertid anmärka, att det vid dylika tillfällen icke är nog med att tidningen så att säga lånar sitt namn åt dylika arrangemang, utan det måste vara så, att tidningen faktiskt anordnar och effektivt deltagar i dem — annars är det icke aktiv journalistik. Till sådan hör i eminent grad den av Stockholms-Tidningen sedan 11 år tillbaka anordnade stora riksskyttetävlingen.

På tal om allt detta påminner jag mig ett yttrande av Stockholms-Tidningens grundläggare Anders Jeurling. Han sade en gång till mig: "Det är inte med en tidning som med ett krig, att därtill behövs i första hand pengar, pengar och åter pengar, utan för en tidnings rätta skötsel fordras framför allt hjärta." I den andra handlade också Jeurling. Jag vill bara erinra om huru signaturen "Rolf" på Jeurlings tid med aldrig svikande nit bedrev den aktion, som då gick under rubriken "Trettio kronor för ett barn" och som St. T. D. ännu fullföljer bl. a. under rubriken "Vårt barn". Dit hör ju också den årligen återkommande "Busstomte"-insamlingen, den "Julklappsbil"-färd, som vi anordnade i julas och som bragte välsignelse i hundratal hem i övre Norrland. Överhuvud får en tidningsman aldrig glömma, att han står i läsekretsens tjänst och är skyldig att bidra till dess både trevnad och nytta. Om vi nedlägga mycket arbete och dryga kostnader t. ex. för att till Lützenjubileet samla nu levande ättlingar av Lützenkrigare från Sverige och Finland, om vi ordna med sällskapsresor till in- och utlandet, om vi — som just nu i dagarna skett — anordna en svamputställning och sända ut svampexkursioner, så är det för att fullgöra vår tjänsteskyldighet mot läsekretsen.

— Ja, säger redaktör Stomberg till sist, det är sannerligen ingen liten omsorg, som en stor tidning kan nedlägga på hithörande områden, och det har varit mig en ständig glädje att bevittna, huru i det dagliga jaktet förut ansträngda medarbetare med liv och lust mobiliserat sina bästa krafter för att genom denna på visst sätt utompublicistiska verksamhet söka verkligen tjäna den stora allmänheten.

Denna glädje kan den socialdemokratiska pressens läsare säkert också dela. De socialdemokratiska tidningarna ha beträffande resor, verkligen bjudit till för att läsare och allmänhet skulle få den största behållning av de resor, som våra ledningar anordnat. Att de lyckats kunna de deltagare säkert intyga som varit med på t. ex. Social-Demokraternas resa till Köpenhamn och till Oslo eller Norrländska Social-Demokraternas resa från Boden till Stockholm samt Arbetets många populära Stockholmsresor, och vår egen Morgonbris' resor på Göta kanal i fjol och i år samt till Jämtlandsfjällen i år.

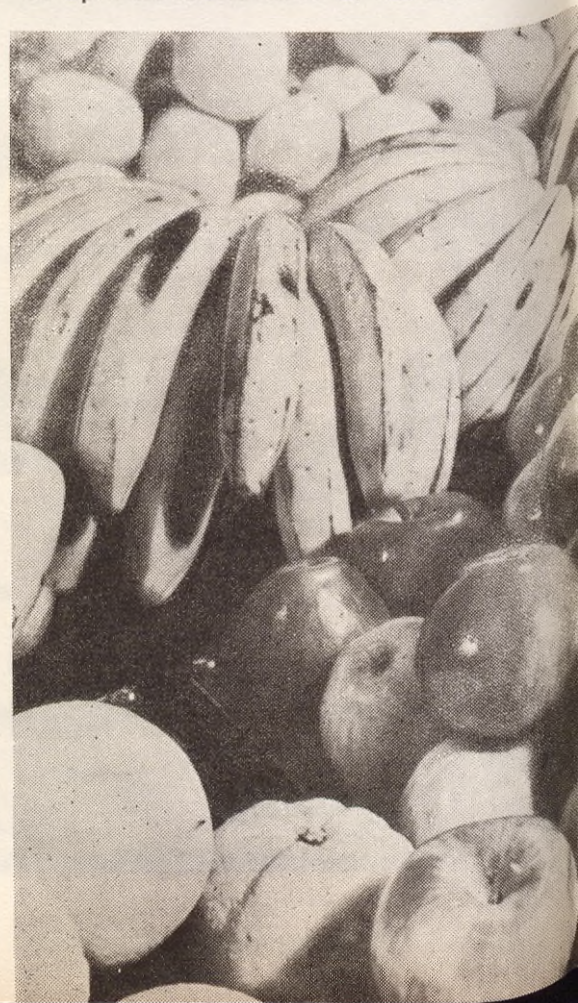
Morgonbris har också i sin för ett år sedan öppnade utställningslokal redan haft flera utställningar, däribland en instruktiv tandvårdsutställning under medverkan av Tandläkarestitutet och Skoltandläkareföreningen, och en synnerligen vacker fruktutställning i samband med Morgonbris' kampanj mot fruktullarna i våras.

Och i de yttersta av dessa dagar går Morgonbris i spetsen för en kvinnornas praktiska aktion i bostadsfrågan.

Det kan man också kalla aktiv journalistik.

Elsa SVARTENGREN

NED MED FRUKTULLARNA, FRAM FÖR FOLKHÄLSAN, löd parollen på Morgonbris utställning för fruktpropaganda varifrån nedanstående aptitretande stilleben är hämtat.

Göteborgs Handels- o. Sjöfartstidnings chef:
JOURNALISTENS SMALA VÄG

Vill en människa något, försöker hon också påverka den allmänna meningen att reagera på ett givet sätt mot vad som sker. Hon försöker att öppna allmänhetens ögon för vad tillståndet kräver i det ena eller andra hänseendet. Ju allvarligare en journalist bemödar sig i denna riktning, desto mera anstöt väcker han på de håll, där hans yrkanden av en eller annan anledning förefalla obekväma. Man kan vedervåga påståendet, att den som icke känt hatets pilar surra kring sitt huvud, den har svikit. Han har aldrig haft annat mål för sin strävan än att vara alla till lags. Opportunisten söker fånga stämningen och giva uttryck åt den. Han är patetisk och sentimental, när han tror att det tilltalar läsekretsen. Han bugar smilande inför framgången och spottar ivrigast på dem, som misslyckats. Han ropar lika gärna halleluja som korsfäst; hans enda bekymmer är att taga reda på, när det ena utlöser stämningen och när det andra.

Varken opportunisten eller idémänniskan kan vara likgiltig för om hans strävan krönes med framgång. Den senare vet, hurvida han lyckas eller icke. Den förre kan aldrig bilda sig någon mening om saken. Den sådd han sår, strös ut för alla himlens vindar, och han vet icke, om något slår rot och gro. Han kan öva påverkan på vägar, dem ingen kan följa, och är efter det hans namn är glömt kan hans ord taga mandom i gärningar.

Torgny SEGERSTEDT

Nya Dagligt Allehandas chef:
VITT I A. B. — SVART I N. D. A.

På botten av många tidningschefs ädla själ finnes en stilla övertygelse att alla andra tidningar äro överflödiga och hans egen den enda nödvändiga. Därför ha få personer så svårt att visa fördragsamhet med pressen som pressmän.

Men allmänheten behöver pressen och är medveten därom. "Det skall bli intressant att se vad tidningarna säga om detta", är den ärade publikens gemensamma reflexion, när den går från en teaterpremiär, ett politiskt föredrag eller någon annan diskutabel tilldragelse. Visserligen inbillar sig många inom den ärade allmänheten, att det är en skandal att den ena tidningen karaktäriserar som svart vad den andra finner vara vitt. Men det är i stället en stor lycka. Ty det är genom diskussion som sanningen kommer i dagen. Tidningarna i diktaturländerna äro hänvisade till den sorgliga rollen av grammofooner för spridande av de maktägandes omredigering av sanningen. Också bli sådana tidningar genomgående odrägligt tråkiga — en parodi på verkligt och levande tidningsväsen. Ensamt av detta skäl är diktatur en förbrytelse mot mänskligheten.

Leon LJUNGLUND

Eskilstuna-Kurirens red.:

VÄRLDENS LJUS OCH JORDENS SALT

När mina motståndare — ty sådana har man ju — riktigt vilja knusa och definitivt göra klart för mig hur oändligt litet min verksamhet som ledareskribent betyder, så bruka de säga ungefär så här: Trots att hans tidning har så stor upplaga — för övrigt den enda gång då detta obehagliga faktum erkännes — samlar hans parti endast en liten, nästan osynlig bråkdel av de avgivna rösterna! Vad skall man göra inför en dylik tillplattning? Såvitt jag kan se blott villigt erkänna de egna ordens oförmåga som påfösare till partifällorna. Men man kan också göra något annat, och det brukar jag verkligen tillåta mig. Man kan tacka Gud för att det är så! En press, som tjänstgör som vallpojke och driver boskapen inom hägnaden för att mjölkas, är ett oting. Den har, såsom bärare av det fria ordet ingen uppgift att fylla i den tid, som är. En tidning får, enligt min mening, icke vara ett redskap i ett partis hand. Den måste vara fri, för att kunna gå med eller emot, allteftersom samvetet bjuder. Under min Hudiksvalltid anordnade jag en pristävlan om pressens uppgift. En bonde från Hassela — statsrådet Arthur Engbergs hemsöcken — svarade: "En tidning skall vara världens ljus och jordens salt." Han fick första priset.

Det är många år sedan dess. Då var demokratin ännu ung. Nu

finns det ännu mycket mera, som behöver saltas. Den sysselsättningen bör vara pressens. Om den fullgöres på det rätta sättet, kan måhända menige man ha en smula lättare att hitta vägen. Själv vågar jag dock knappast tro det. Frågan är om inte de flesta ledareskribenter slutligen komma fram till Bo Bergmans slutsats, att det bär i höjden, eller också bär det i djupet för oss — utan fingerpek och visa ord.

För min del är jag fariseisk nog för att uppriktigt beklaga dem, som dagligen syssla med fingerpek för ett partis räkning. Jag kan faktiskt inte förstå, hur de kunna hårda ut. Men de äro väl skapta på ett särskilt sätt. Min glädje och lön som ledareskribent består i ett gensvar från en s. k. motståndare, kanske också uti en förfärad uppsyn hos en dito meningsfrände eller en allvarlig förebråelse från samma håll. Då frestas jag nämligen att tro, att mina ord icke alldeles sakna betydelse. Eljest ligger ofta den känslan på lur, att man talar ut i det tomma intet. Ord, ord, ord! Men det händer kanske, för att citera Romain Rolland, att den ensamme mannens tanke icke är lika ensam som han själv.

J. A. SELANDER

Gunnar LUNDH

TIDNINGENS NYA BILDER

Den moderna kamerakonstnären upptäcker motiv överallt.

Finns det egentligen något yrke, som genomgått en så häftig utveckling på några decennier som fotografens? Vilken enorm skillnad mellan den litet löjliga figur, som placerade sina objekt i stela förvridna ställningar, inklämda i hak- och nackstöd och med parollen "Lite gladare, om jag får be", tryckte på sin gummiboll, och den moderne fotografen, som då han står som högst, är på en gång vetenskapsman och konstnär. Vi behöva bara öppna en modern tidning, besöka en utställning, se ett modernt skyltfönster för att upptäcka, hur fotografen dag för dag gör allt större landvinningar. I böcker, tidskrifter, vykort porträtt, i bilder från all världens länder, i vetenskaplig forskning och reklam — överallt finner den användning. Mer och mer börja affärsmännen inse, att en konstnärlig originell fotografi med några ord text — "blickfångaren" — är en värdefullare propaganda för deras varor än spalter av superlativt beröm, som en blaserad allmänhet inte gitter läsa igenom. Den fotografiska bildens suggestiva kraft se vi bl. a. också på biografen, en skickligt gjord och vackert fotograferad annonsfilm kan stundom väcka lika mycket intresse som en vanlig berättande småfilm. Men vilket syfte fotografien än har — bildframställning, reklam, vetenskapligt material — så får fotografen icke framställa något, som ej ligger i objektet; han bör alltid förbli objektets tjänare. Och då det finns ting, som icke kunna uppfattas vare sig av ögat eller måleriet utan endast av kameran, så är den fotografiska konsten icke bara en "avbildning" utan ett egenartat uttryck för vår moderna kultur.

Den främste representanten för den moderna fotografien i Sverige är väl Gunnar Lundh, vars utsökta kamerabilder äro så

välbekanta för alla Morgonbris läsare, då de äro en väsentlig beståndsdel i tidningens estetiska och journalistiska program. Gunnar Lundh har så att säga fotografikonsten i blodet. Fadern är hovfotografen Lundh i Höganäs med filial i Mölle-Arild, en av de första här i landet som utgav vykort och på så sätt bl. a. gjorde Mölle känt. Från farfadern, som var sjökaptan, har han ärft en äventyrlust, som gjort att han icke — som annars varit rätt naturligt — slagit sig ned i lugn och ro och blivit faderns medarbetare i Höganäsateljén. I stället har han rest omkring i Frankrike, Tyskland och England, han har arbetat några år hos Wertheim i Berlin, huvudsakligen med porträtt, varit ett år i Köpenhamn, studerat konsthistoria och under många års nyckfulla strövtåg samlat de 200.000 films, som nu förvaras prydligt och ordentligt registrerade i kartoteken i hans dubblett vid Kungstensgatan.

Nå, hurudan är nu den moderne fotografens psykologi i jämförelse med forna tiders fotografers? frågar jag herr Lundh, medan jag ser igenom en trave bilder av båtförar. Slagordet Båt rymmer nämligen så oändligt många bilder, att det måst uppdelas på för, akter, ankare, skorstenar, mast, segel, detaljer och kaj! Betänk att Stockholm, varifrån flertalet bilder ju stamma, är vattnets och båtens stad framför alla andra!

— Ja, de fotografer, som utbildade sig för en femton år sedan, voro ännu uppfostrade i gamla skolan, de hade ännu all schablonen att dras med, och de tekniska medlen hade då ej nått den fullkomning, som vi nu kunna glädja oss åt. De strävade ej efter en naturligt bild som mål, de ville ha en paradbild.

CARNUSOL rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25
Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.
Fabrikanter: **WINGÅRDS, MALMÖ**

En vacker bild från den tiden kan naturligtvis ännu stå sig, men genomsnittet är miserabelt. Det kostar naturligtvis på att bryta med gammalmodiga föreställningar, men somliga av de äldre kunna det dock. Jag ser det t. ex. på min far. Han är nu 67 år, och fast han numera ej själv följer med utvecklingen i yrket, har han så starkt sinne för det måleriska, att han uppskattar och med nöje ser bildmässiga effekter.

En annan skillnad mellan oss nya och de äldre fotograferna är, att medan de ville se landskapet på avstånd, nöja vi oss inte med en vy, ett panorama. Vi ge också närbilderna och detaljerna: värsipporna på marken, en trädstams struktur. Det finns motiv överallt, fast den gamla skolan ej kunde se dem: tunnor på en kaj, ett skyltfönster med tyger, fullsatta med vita prislappar, några rullar ståltråd på en vagn, ett par fotogendamejeanner. Motivet är relativt likgiltigt, bara tonvalörerna finnas där, hälst från det djupaste svarta hela skalan fram till det ljusaste vita. Bland de bästa moderna fotograferna utomlands kan man säkert räkna de tyska, de äro sakliga och de främsta tekniska hjälpmiddeln vid fotografering stannar ju från tyskt håll. Fransmännen åter, som äro så eleganta i sitt måleri, ha ett alltför sött uttrycksätt i den fotografiska konsten. Om jag gärna gör porträtt? Uppriktigt sagt är det ofta tacksammare att fotografera andra saker. Apropå detta, så finns det en utmärkt engelsk fotograf, Mac Donald, som specialiserat sig på porträtt, men han tar aldrig annat än män, ty han har funnit, att detta blir ärligare bilder, de äro fåfänga på ett intressantare sätt än kvinnor. Man kan tycka, att det ej skulle vara så ansträngande att trycka på en knapp, men för en verklig kamerabild kräves en själslig process, särskilt då det ej gäller en vanlig avfotografering utan en idébild. Ibland kan jag på en dag ta 200 bilder, sedan kan det gå veckor utan att jag tar en enda. En gång efter en resa med intensivt fotograferingsarbete, var jag så utpumpad, att jag inte på flera dagar såg några motiv alls. För övrigt har jag gått min egen väg, varken utbildad mig som typisk pressfotograf eller porträttör, jag älskar omväxling och har sökt forma arbetet efter min individualitet. Och i stort sett måste jag säga att jag haft tur.

Herrar redaktörer ha varit mycket förstående för mitt nya sätt att fotografera. Det har ju hänt, att de ibland underskattat sin publik och sagt: Självt tycker jag den här bilden är utmärkt, men vår publik skulle inte förstå den. Efter någon tid ha de åter sett liknande bilder, ögat har vänjt sig, de ha riskerat ta dem och funnit att publiken mycket väl förstod och uppskattade dem. Det är verkligen intressant att se, hur publikens uppskattning av den fotografiska bilden förändrats. Förr tolererade man en fotografisk bild men fann även en dålig målning, ett oljetryck, stå högre än även den vackraste fotografi. Nu börjar man inse, att fotografien ej bör jämföras med något annat, den är sig själv nog, en konst för sig själv. På färgfotos tror jag inte alls, de påminna på sin höjd om färgtryck och ha förlorat fotografins egenart.

Man får uppleva många lustiga vardagsepisoder, då man kommer med sin kamera. Ofta på kajer och byggen, där jag fångar mina typer, ger jag mig i språk med dem, vi bli goda vänner och det händer, att vi delar en bärsa. Zigenare äro de dyraste modellerna, med dem kommer man längst med fräckhet. Jag tar aldrig en bild, då modellen poserar utan i obehagad ögonblick för att få fram det omedelbara och naturliga. Om jag lärt något av filmen? Kanske en liten smula, men, jag skulle vilja säga, att filmen lärt mer av de moderna fotograferna. Självt skulle jag gärna vilja göra en verkligt levande film, där bilden icke insattes därför att den är vacker i sig utan där filmen bygges upp fullt logiskt, utan de longörer vi ha t. ex. i svenska filmer. Så har jag en mängd andra framtidsplaner: jag är sysselsatt med ett planschverk, som jag hoppas skall bli något alldeles nytt, och verkligt vackert, jag skall så småningom göra en utställning av de bästa numren i mitt arkiv och så har jag en innersta dröm: en resa jorden runt med en kamera.

Så talar en skicklig yrkesman, som också är ett gott stycke konstnär och ständigt ger publiken nya prov på den skönhet, som dväljes även i de enklaste, vardagligaste ting.

Ellen RYDELIUS

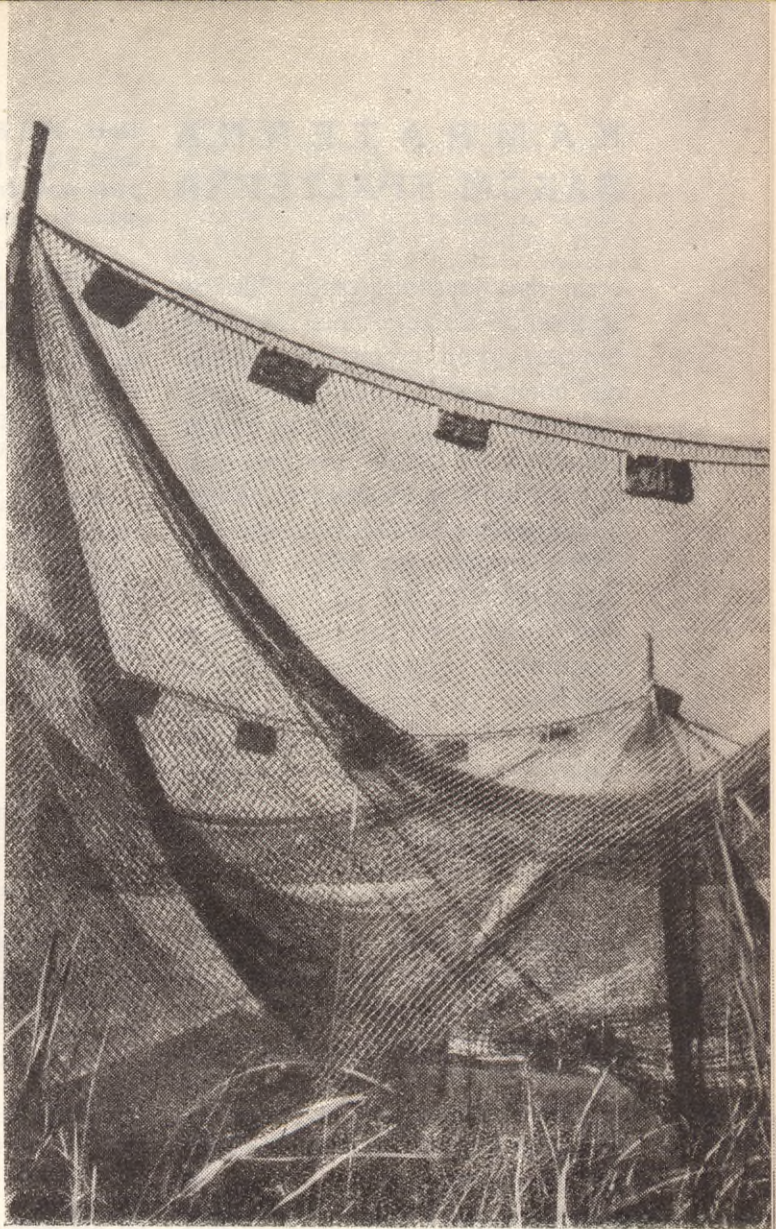
SÅDAN EN TIDNINGSREDAKTION SER SIG SJÄLV: Dombasunens orkester. Vid orgeln ses nuvarande ecklesiastikministern som då var Social-Demokratens chefredaktör. Borgarrådet Björklund är flöjtspelaren straxt intill. (Se vidare på sid. 33 vad tecknaren Ivar Starkenberg säger om sin uppgift i publiciteten.)

VACKRA VARDAGSEPIDODER

Foto G. LUNDH

KAMRATERNA BAKOM SPALTERNA

I sin nya journalistroman "Bakom spalterna" skriver Annie Åkerhielm om den vid ett regimskifte avskedade "humoristen": "Såvida ej tiderna skulle ljusna — och det såg mindre och mindre ut därtill — tycktes hans lott bli den som drabbat så många tidningsmän efter heladerasmannaålders tränga och ärliga arbete: att på äldre dagar gå från redaktion till redaktion och bjuda ut sina manuskript — år för år allt mindre välkomna. Det är inte lätt att på sådana villkor hålla sin produktion uppe, i synnerhet om ens genre råkar vara humoristens." Men de gamla journalisterna skulle icke behöva genomgå denna ekonomiska kris och dessa förödmjukelser, om de voro besjälade av den solidaritet, den intressegemenskap som utmärker arbetarna. Men den Svenska Journalistföreningen har ju till syfte att tillvarataga journalisternas ekonomiska intressen? invänder någon. Det har på sina håll påståtts att Svenska Journalistföreningen på grund av sin isolering i organisationshänseende inte äger makt och styrka nog att vid alla tillfällen hävda medlemmarnas rättigheter.

Morgonbris har med anledning därav förhört sig hos Svenska Typografförbundets ombudsman, herr Sigvard Cruse, rörande hans uppfattning.

— Det är nog så att journalisternas ekonomiska ställning är allt annat än lysande i en del tidningsföretag, stundom är journalisternas avlöning lägre än typografernas. I syfte att stärka de svagare organisationerna inkom på sin tid från författarföreningen ett förslag om att denna, journalist- och faktorföreningarna samt typografförbundet tillsammans skulle bilda en kartell. En kommitté tillsattes och förhandlingar fördes. Förslaget strandade emellertid på journalisternas och tryckerifaktorerens obenägenhet.

— Det är emellertid ingalunda alla journalister som avböja tanken på en samorganisation mellan nämnda kårer, det är naturligtvis de bäst avlönade vilka inte vilja höra talas om någon gruppering ifråga om

löner. För övrigt finns det journalister inom både höger- och vänsterborgerlig press som personligen inte skulle ha något emot en anslutning till L. O.

Journalister och typografer äro ju båda löntagare inom samma löntagargrupp, anställda inom samma företag och deras arbete blir ofta särskilt inom landsortspresen ganska intimt. En journalisternas sektion inom typografförbundet skulle säkerligen kunna vara av betydelse.

— Inom Social-Demokratens redaktion har, erinrar herr Cruse, de flesta journalister anslutit sig till typografförbundet. Den åtgärden har på sina håll irriterat, från journalistföreningens sida anser man det vara oriktigt och med anledning därav komma förhandlingar att äga rum mellan journalistföreningen och typografförbundet.

JOURNALISTFÖRENINGENS ORDF.:

Journalisterna ha lika stort behov av sammanslutning på yrkesgemenskapens grund för tillvaratagande av ekonomiska och sociala intressen som andra löntagare. I vårt land förfoga de sedan ett trettioårigt år över en tidsenlig organisation, Svenska Journalistföreningen, som är kompetent att fylla sin uppgift lika framgångsrikt som facksammanslutningarna i allmänhet förmå göra det. Journalistföreningen är med andra ord en fackförening. Den är vad medlemmarna gjort den till, och medlemmarna ha särskilt under de senaste tio åren varit synnerligen angelägna om, att den skall vara rustad så att den kan motsvara de krav, vilka med fog kun-

na ställas på en yrkessammanslutning av detta slag i vår tid.

Det säger sig självt, att Journalistföreningen måste i om möjligt högre grad än andra fackföreningar hålla strängt på att partipolitiska intressen och hänsyn icke få göra sig breda och ännu mindre dominera föreningsverksamheten. Den omfattar nämligen praktiskt taget alla s. k. fast anställda journalister i vårt land. Inom den samma ha alltså de olika partiernas tidningsmän samlats — icke för att ligga i luven på varandra om politiska åskådningar utan för att gemensamt och kamratligt tillvarataga sina intressen på sin visserligen starkt begränsade men ändock betydelsefulla arbetsmarknad.

Journalistföreningen kan naturligtvis inte tolerera, att andra yrkessammanslutningar göra intrång på denna arbetsmarknad eller värva journalister såsom medlemmar. Så har väl icke heller hittills skett. I den mån journalister anslutit sig till andra facksammanslutningar — jag tänker närmast på Typografförbundet — torde detta ha berott på vederbörande journalisters eget initiativ. Såvitt jag har mig bekant sätta likväl dessa journalister ett så stort värde på Journalistföreningen, att de även upprätthålla sitt medlemskap där. Journalistföreningen har icke anledning att förbjuda sina medlemmar att organisera sig hur de vilja, men den måste i sitt eget och sina medlemmars intresse bestämt kräva, att den allena skall befatta sig med journalisternas arbets- och anställningsvillkor. En god ordning kräver förresten detta, och ingen facklig organisation med en ansvarskännande ledning torde vilja hävda en annan princip och ännu mindre åstadkomma en annan praxis.

Sigfrid HANSSON

Journalistföreningens ordförande, Fackföreningsrörelsens utomordentliga redaktör, Sigfrid HANSSON, har Morgonbris alldeles särskild anledning att göra honnör för, ty han har alltid beredvilligt ägnat Morgonbris ett kollegialt stöd och visat den ett uppmuntrande intresse.

D Ä R N U E T S HISTORIA SKRIVES

Hur kommer en stor daglig tidning till? För att få svar på denna fråga, som livligt intresserar även lekmännen, har Morgonbris vänt sig till Dagens Nyheter. Detta torde nämligen vara den tidning som är den bäst redigerade inom svensk press, och även den, som kan uppvisa den bästa inre organisationen, samt bjuder medarbetarna lugnare och ändamålsenligare arbetsförhållanden än någon annan av kollegorna. Ett förhållande, som icke endast är att skriva på den goda ekonomins konto utan bottnar i insiktsfull ledning och god kamratanda.

En av tidningens medarbetare, signaturen Hed, ger i det följande en dramatisk skildring av 24 innehållsrika timmar på "D. N." som den pigga och välskrivna huvudstadstidningen kallas av sina egna medarbetare. Man riktigt tycker sig känna doften av fuktig trycksvärta, man hör nästan klappret av sätt- och skrivmaskiner, tryckpressens dunk, och mitt i allt detta fladdret av Tidens hetsfyllda vingar på det rum där Nuets historia skrives.

Under de ur journalistisk synpunkt ytterst spännande dagar då kvarlevorna av André-expeditionen efter trettio års vila på den ensliga Vitön långt uppe i Ishavet återfördes till Tromsö inträffade en händelse som även för de flesta av de närvarande journalisterna gick spårlost förbi. Ut över hela världen hade budskapet burit att Dagens Nyheter "Isbjörn"-expedition haft en lysande framgång, att den från den vintriga ön medförde material utan vilket André-expeditionens gåta aldrig blivit löst. Segern var vunnen. "Isbjörn" dunkade mot norska kusten med sin dyrbara last. De konkurrerande in- och utländska tidningarnas journalister framförde vid en sejdöl på Tromsö Grand Hôtel en kanske

frampressad lyckönskan. Det skulle ha varit ett misstag att tro att tävlan därmed var slut, att konkurrenterna skulle lägga sig på latsidan därför att de dragit det kortaste strået i första omgången. De arbetade tvärtom febrilt för att få vara med om att dela det journalistiska bytet. De hade på grund av ett kontrakt den officiella representanten för norska ishavsforskningen på sin sida, ja, även den svenska Andréekommissionens ledamöter, vilka voro angelägna om varje tidsvinst, anslöto sig till medtävlarnas välvilliga förslag att ett av norska marinens inspektionsfartyg skulle gå "Isbjörn" till mötes och den oersättliga lasten överföras till det snabbare inspektionsfartyget. Dagens Nyheter medarbetare

opponerade sig på det bestämdaste mot detta arrangemang, överförandet ute i öppen sjö var alltför riskabelt. För att likväl medverka till att den vetenskapliga kommissionen fick ta itu med sin uppgift så snart som möjligt gav tidningen efter, men krävde att Dagens Nyheter medarbetare skulle vara de enda utomstående ombord på det norska inspektionsfartyget och att garantier lämnades för att ingen av de ombordvarande illojalt utnyttjade något material från färden. Då tidningens medarbetare i en högt belägen villa med vidsträckt utsikt över den underbart vackra fjorden avvaktade order om att gå ombord upptäcktes plötsligt att det norska inspektionsfartyget för full maskin ångade genom sundet. Det måste vara ett brott mot överenskommelsen! Det blev fart i Dagens Nyheter läger. Alla möjligheter att förhindra ett möte mellan norrmannen — som kanske hade en konkurrent ombord — och "Isbjörn" tillvaratogs. "Isbjörn" fick instruktioner i ett radiotelegram, och landshövdingen mobiliserades — tyvärr sträckte sig hans maktbefogenhet icke över sjön. Ett ilsamtal till redaktionen i Stockholm! Lyckligtvis var det vid en tidpunkt då journalistkorrespondensens ilsamtal voro få, och de nordsvenska malmfälten blandade sig icke som eljest i samtalet. Inom tio minuter hade Dagens Nyheter chefredaktör fått meddelandet. Det var ett kort samtal, några få koncisa fakta och ett kort svar.

Medarbetaren i Tromsö kände sig lugn — nu hade han Stockholmsredaktionen i verksamhet. Två timmar senare hade han tillfredsställelsen att upptäcka det norska fartygets lanternor. Det hade efter aktionen i Stockholm återkallats av den norska marinledningen.

Händelsen har berättats för att — såsom syftet är med denna artikel — ge läsaren några drag rörande Dagens Nyheter journalistik. Det bör påpekas att det denna gång gällde att värna om tidningens egen, med stora kostnader utrustade expedition — icke att på något otillbörligt sätt hejda en fri tävlan om nyhetsmaterial.

MORGONDAGENS TIDNING SKISSERAS UPP

En journalist får ofta, i tid och otid, höra talas om den journalistiska hetsen. Den som vid 10-tiden en förmiddag stiger in i Dagens Nyheter stora redaktionslokal för att söka denna hets söker i vanliga fall förgäves. Lokalen är lika lugn som London en söndagsförmiddag. Andreeredaktören, redaktionssekreteraren och notischefen sitta vid det avlånga bordet med högar av brev, tidningar, urklipp och ett och annat telegram från sig. Det är tre tysta, allvarliga herrar, som ögna igenom morgonkollegerna, luta sig till ett manus innehåll, fångas av en notis som ger ett uppslag, en annons som kanske rymmer en förstasidesartikel. Notischefens sax förvandlar tidningarna, främst morgonens upplaga av Dagens Nyheter, till flaxande

remсор. Notiser om kommande evenemang, möten, konserter, premiärer, ett intervjuobjekts hemkomst, ett konstverks fullbordan, dagen för en rättegång, data för allt, som skall hända och är värt att publicera, hopa sig framför honom.

Under tiden börjar det bli livligare i det stora rummet. Ringklockorna kalla snabba vaktmästare, telefonerna komma i gång, den direkta ledningen till sätteriet surrar ut sin längtan efter "arket", d. v. s. det redan omredigerade nummer av morgonens Dagens Nyheter som skall utgöra ramen för landsortsupplagan. Manuskripten till denna strömma in och utdelas till medarbetarna. T.T.-bud och telegrambud slänga likgiltigt fram sina kuvert, som kanske rymma en världssensation. Redaktionssekreteraren har ur liggaren hämtat fram en del av dagens program, klipp och data, vilka kanske i månadtal väntat på att just i dag få komma in i ljuset. Allt flera medarbetare uppenbara sig, en del för att ge en muntlig rapport kring en händelse som inträffat sent på natten, då dagens redaktionsledning dragit sig tillbaka, andra för att bidra med en nyhet eller ett uppslag. Så mötas andre redaktören — med sin späckade lista — och den politiske redaktören hos chefredaktören, i vars rum under en konferens dagens projekterade arbetsprogram utfylles och kompletteras och uppslagen ytterligare dryftas. Därmed är första etappen klar. Medarbetarna få sina uppdrag av redaktionssekreteraren. Polisreporters få kanske till att börja med några bevakningar, ett enkelt inbrott, en mystisk affär i ett obligationskontor — de ha det kanske oberäknligaste arbetet. I vilket ögonblick som helst kan ett meddelande komma som fordrar en omgruppering i deras arbete och som för dem i bil, tåg eller flygmaskin till platsen för ett brott eller en olycka. Så komma i tur och ordning "kulturella" reporters — som låtsas bli stuckna om de kallas så — medarbetare på det politiska och kommunala området, sportchefen, handelschefen, söndagsbilagans redaktör alla mäktigt självständiga herrar på sina avdelningar, Namn och nytt-redaktören, Teatermannen, fru Nytt och nyttigt, familjesidans redaktris. Skaldens lyra stämmes i någon mån av redaktionschefen och tecknarens ystra idéer tuktas kanhända en smula.

NÄR VÄXELN SVARAR 3-2 Hälsingborg

En väsentlig del av tiden mitt på dagen upptas av besök. Chefredaktörens väntrum är livligt frekventerat, andre redaktören, liksom redaktionssekreteraren och notischefen ryckes ofta upp från sitt arbete. Till Namn och nytt finna icke blott små söta flickor som hittat smultronblommor i september vägen, kåsörer av eller utan Guds nåde lämna sina manus, tecknare visa sina idéer. Till polisreporters föras hemlighetsfulla rapportörer. Ett och annat känt ansikte skymtar i korridorerna — det är inrikes- eller utrikespolitiska avdelningarna som få besök.

Den övervägande delen av arbetet utträttas i telefon, men i många fall anses den personliga kontakten ge mera. Telefonväxeln betjänas av fem personer, som ibland arbeta i ett nät av kopplingsladdar. En

fotbolls- eller boxningsmatch kan ta ut hela den moderna växels förmåga. En medarbetare hade en dag avtalat med riksdagsman Fabian Månsson om en intervju. Han skulle ringa på kvällen, lovade hr Månsson. Då han inte kom ringde medarbetaren upp honom dagen därpå och fick hr Månssons trygga svar:

— Jag ringde redaktören tre gånger, men då telefonisten varje gång svarade "3-2 Hälsingborg" förstod jag att det var löslöst, och jag var för långt ifrån en telegrafstation.

5000 KVERT I KLIPPSAMLINGEN

De flesta medarbetarna ha egna rum. Systemet med stora salar med många reporters i varje sal — enligt amerikanskt mönster — har befunnits mindre lämpligt. Det ökar varken arbetstakt eller prestation. Vid konferenser under dagens lopp, då medarbetare tillfälligt samlas i stora redaktionssalen, finns ändå möjlighet att dryfta erfarenheterna, att få och öva kritik, att ösa ur rikare kunskapskällor än dem man besitter själv, att utnyttja en kollegas personkänedom. Det finns journalister som känna Gud och alla människor, kalenderbitare med hästminne, tågexperter, besittande en detaljkunskap som sträcker sig till anhalter. Skulle minnet behöva friskas upp, vill man veta vad som skrivits i ett ämne, kan man i Dagens Nyheter arkiv, där fyra personer äro ständigt sysselsatta, få tag på allt som skrivits i svensk press — av värde att bevara — sedan tjugu år tillbaka. Klippsamlingen, som ökas med i medeltal 200 klipp om dagen, rymmer 50.000 kuvert med olika rubriker, vardera innehållande upp till 200 klipp. Porträttsamlingen omfattar bland annat cirka 15.000 porträtt. Tyvärr kunna dock inte alla porträtt hämtas ur arkivet. Då läsaren på morgonen följer skildringen av en olyckshändelse, ett brott e. d. finner han det helt naturligt att porträttet finns där. Det ligger oftast ett oerhört arbete bakom dess anskaffande.

Arkivet liksom redaktionens övriga avdelningar, handelsavdelningen, teaterspalten, Namn och nytt, bombarderas med förfrågningar, vilka ofta tillfyllestgörande besvaras. Hur lång Zarah Leander är i strump-lästen — det kan man säga, liksom kanske också vilket hus det är på Östermalm som en prenumerant på Söder ser särskilt be-lyst. Däremot kanske den som svarar inte vet hur kallt det var vid Åkers styckebruk den 16 januari 1918. Ibland händer det att en konstnär, träffad i hjärtat av en recension, kan oskyldigt ringa och fråga:

— Har det funnits blinda kompositörer?

— Jadå.

— Har det funnits blinda konstrecensenter också?

Då sprider sig ett milt skimmer över den som svarar. Ty det kan också frågas så här:

— Vet harrn va' de brenner?

— Nej, inte ännu.

— Va f-n svarar harrn i telefån då förr!

Notischefen, som råkar vara den som svarat, ler för sig själv medan han ringer till medarbetare och sätteri. Han skall ha ett viktigt konseljbeslut med i nationalupplagan, och klockan närmar sig halv fyra, då sista formen skall vara klar i sätteriet. Distributionschefen sticker in sitt stora huvud i redaktionsdörren. Han behöver ingenting säga — alla veta hur viktigt det är att upplagan kommer med tåget.

På sportredaktionen sitter sportchefen omgiven av en rad kända idrottsmän: det är den populära 20-mannasimningen som skall organiseras. Den "aktiva journalistiken" kräver en massa arbete som inte direkt resulterar i någon tidningsartikel. Sexdagarsloppet, stadslöpningen, fotbollsturneringen bland läroverken, skidbanorna i Stockholmstrakten höra till Sportnyheter- nas större arrangemang. Dagens Nyheter- nas sommargård — där tusentals barn få sol och luft — räknar tidningen icke till den "aktiva journalistiken", men dess administration kräver arbete av tidningens personal. Som exempel på ett gott arrangemang, även ur journalistisk synpunkt, kan nämnas den visning för välgörande ändamål som på Dagens Nyheter- nas initiativ anordnades i den nya Södertunneln.

JOURNALISTIK ÄR HÄNDELSER

Vid 4-tiden avfolkas redaktionen, med undantag för de medarbetare som ha eftermiddagsvakt eller för en bevakning måste skjuta på middagsrasten. Några äro upptagna med att ge nyheter till filialkontoren. I tryckeriet mangla pressarna ut nationalupplagan, distributionspersonalen har en bråd stund, bilarnas motorer hacka otåligt ute på gatan. Teknische direktören tar emot en engelsman som demonstrerar det senaste undret inom presstekniken, distributionsdirektören letar efter en snabbare befordringsväg, annonsdirektören har samlat sin medarbetarstab för att ge upplysningar om några nya större annonskontrakt. Damerna i annonskontoren låta fingrarna spela över de elektriska räknemaskinerna. Det behövs en uppdriven arbetstakt: annonsernas antal i Dagens Nyheter uppgick förra året till 616.554, eller vida mera än i någon annan skandinavisk tidning.

Så kommer en lugn telefonringning till den vakthavande på redaktionen: det kan vara ett benbrott på Östermalm — det är en järnvägskatastrof i Svensknäs. 17 döda, järnvägsbanken underminerad! Inom tio minuter är redaktionen samlad.

— Journalistik är händelser, säger redaktionssekreteraren, trots att han icke fått någon middag.

Två medarbetare och en fotograf hinna med det extratåg som med järnvägsbefäl just ångar ut från Centralen. Ytterligare en fotograf följer med den flygmaskin som startar något senare och som skall flyga bilderna till Stockholm på kvällen.

Då arbetet på bred front tas upp klockan 7 märka de nyanlända icke något särskilt — det kan hända att flera av dem arbeta helt lugnt i ett par timmar på sina rum med sina artiklar innan de få erfara nyheten om katastrofen.

Redaktionschefen har redan planen för första sidan klar. Det fordras en konstnärlig blick för att få den estetiskt tilltalande, en god avvägning mellan bild och text, varje rubrik är en omsorgsfull komposition. Dagens Nyheter har anledning vara stolt över sin utstyrsel. Den väcker alltid gästande utländska kollegers stora beundran.

I sätteriet stå skickliga yrkesmän vid kaster, gjutmaskiner, kalandrar. Vid de många sättmaskinerna ila händerna över tangentborden. Klichéanstalten badar i ljuset från de jättelika reproduktionskamerornas glödande kolbågar, ur mystiska bad med frätande syror lyftas glas- och metallplåtar, som slutligen skola leda fram till metallklichén, som ger bilden i tidningen. Icke mindre än 3.585.959 kvadratcentimeter klichéer inflöto under år 1932 i Dagens Nyheter's upplagor.

NATTENS HERRAR RYCKA IN

Nattens herrar — nattredaktören, med karsk pondus, telegramredaktören, in- och utländska stenografer, översättare och nattreporters göra sin entré vid halv 10-tiden. Ansvaret överlämnas till nattredaktören, men dessförinnan äger den viktiga konferensen om formatet rum i närvaro av chefredaktören och andre redaktören. Det gäller att avväga text mot annonser, att reglera formatförhållandena mellan de olika avdelningarna i tidningen. Alla ropa efter mera utrymme!

Nyhetsmaterialet inströmmar nu lika hastigt, om icke snabbare än tidigare under dygnet. Recensenterna från teatrar, konserter och biografier komma med sina manus — allmänheten kanske icke tänker på att en teaterrecensents arbetstakt mången gång måste vara lika hård som en kriminalreporters. En herre i frack lämnar litet blasé en välformad notis om en mottagning på slottet, en kvinnlig reporter fladdrar bankettklädd fram till en skrivmaskin.

STENOGRAFERNA TA TELEFONNYHETERNA

Flygmaskinen har återvänt, man har icke behövt möta den med bil, bilderna äro beställda, och klichéanstalten sätter in alla sina resurser. Stenograferna ta olycksreferaten jämte alla andra nyheter som intelefoneras från det stora korrespondentnätet över hela Sverige och grannländerna, från London, Berlin och Paris, med en hastighet av upp till 300 stavelser i minuten. Telegramredaktören furnerar den utrikespolitiska redaktören med ett telegram som kräver behandling i en ledare. Nattredaktören tar då och då en överblick i sätteriet. Formatet är trettiofyra sidor, det gäller att hinna undan. Från sättmaskinerna komma de glänsande metallraderna, plockas in i spaltformarna, de s. k. "skeppen", och placeras — på fackspråket heter det "brytas in" — i "formen". Form efter form passerar prägelpressen, där under väldigt tryck ett avtryck av sidan göres i en särskild beredd papplatta, en "matris", som sedan tas om hand av svettiga män i "stereotypin". Det kan väl hända att man där i hastigheten kastar ett öga på en rubrik i matrisen, på vilken man kan läsa som på en tidningssida. Men det får inte bli en lång sekund! Matrisen lägges in i gjutmaskinerna som gjutform till de halv-

cirkelformiga plattor som sedan fästas på rotationspressens cylindrar.

KL. 3 F. M. »GÅR» SISTA FORMEN

I sätteriet har slutspurtens kritiska skede inträtt. Nattredaktören väljer bland det överflödande materialet — det har varit en livlig natt — för att få med det viktigaste i tidningen. Gumman som förundrade sig över att det varje dag kunde hända just så mycket som fick plats i tidningen skulle här ha fått sin undran stillad. Klockan 3 förmiddagen "slutes" och "går" sista formen. Men i natt ger nattredaktören order om omstereotypering. Han vill ha med det allra senaste om katastrofen i Svensknäs.

Nere i tryckeriet sjunga redan pressarna sin eggande sång, tidningsbuntar om femtio exemplar slungas ut från maskinernas outömliga gap: 8,5 miljoner kilogram tidningar om året. Lade man denna pappersmängd i en sträcka med en tidnings-sidas bredd om jorden vid ekvatorn, skulle den räckta runt nio varv! Distributionspersonalen arbetar så att svetten lackar. Kraftiga bördor bäras upp i de väntande gula Dagens Nyheter-bilarna. Det är inte långt till tidningspostkontoret vid Vintervägen — men hur vad det körs!

Under tiden sättes texten för omstereotyperingen. Klockan 4.25 skruvas de nya sidorna in i pressen, och nu stiger under den svindlande farten dess tonart till högsta diskant.

NATTREDAKTÖREN LER OCH GÅR

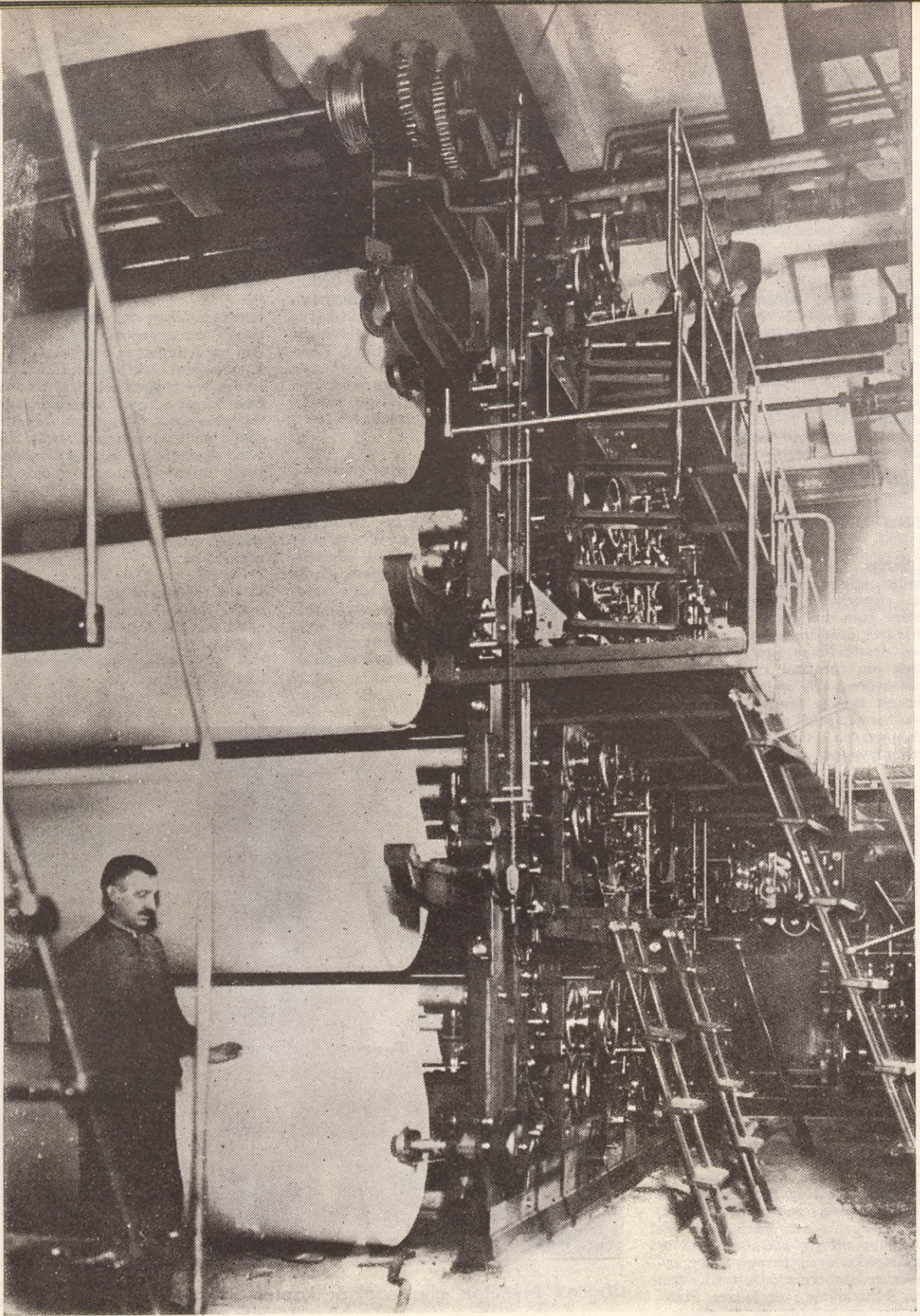
Nattredaktören och hans medarbetare kasta på vägen genom tryckeriet ett öga på den nya tidningen med dess "P. S." om katastrofen. Allt är all right. Klara kyrkas gröna koppar och Stadshustornets gylene kupol gränsa som vid ingen annan tid på dygnet. Nattredaktören drar några djupa andetag och ser bortåt Söders höjder. Han tänker på de abonnenter som skola ringa på morgonen och klaga över att det inte fanns något "P. S." om katastrofen i deras tidning. Då ler han — ty han är en skälmsk herre när tidningen är färdig — och tänker att det får dagredaktionen klara av.

Den får förklara att ett "P. S." kan komma i den klagande abonnentens tidning nästa gång och att omstereotyperingen endast var ett led i Dagens Nyheter's strävan att alltid komma först med vederhäftiga nyheter. HED

Dagens Nyheter's chefredaktör kaptan Sten Dehlgren i sitt arbetsrum.

Förmågan att tänka allvarligt och skriva roligt, borde anses som journalistens mål, ty de som tänka lättsinnigt och skriva lättläst, göra skada, och de som tänka allvarligt och skriva tråkigt göra tyvärr ingen nytta. OLLE HOLMBERG

Färgtryckspress
den förnämsta i Europa
DAGENS NYHETER

TIDNINGSTECKNAREN SER PÅ SIG SJÄLV

Den moderna dagspressen har svällt ut, inte minst ifråga om bildmaterial. Fotografen gör numera de egentliga reportagebilderna, sedan de nya "vacu-blixtarna" kommo till, men en och annan gång släpper man också ut tecknaren på reportage, dock inte på långt när i samma utsträckning som förr. Bara för några år sedan skulle t. ex. tidningstecknaren prompt "göra gubbar" från möten, föredrag och kongresser. En gammal "huvudjägare" som under-tecknad erinrar sig utan att rodna de otaliga kongresser, där han gått på jakt efter profiler. Inte ens en tidsbegränsning på två minuter räddade herrar talare från att bli avritade, även om det en och annan gång blev si och så med likheten. Den slags bild-reportage tycks numera vara avskriven och frågan är om de uppräddade "gubbarna" roade någon större allmänhet. Jag vet åtminstone en person (en mycket framstående socialt intresserad kvinna) som öppet förklarade att dylika bilder "skämde hela tidningen" därför att herrar tecknare aldrig bemödade sig att få fram något av själen i sina offer.

Vidare fick tecknaren stå till pass vid eldsvådor, jubileer, utställningar och (i den riktigt gamla goda tiden) hovbaler m. m. Hj. Eneroths utmärkta serie radioföredrag för något halvår sedan gav en god och roande inblick uti vad tidningstecknaren fick klara ifråga om bildreportage förr i världen.

Numera har som sagt kamerabilden slagit ut den tecknade bilden i reportaget. I två fall har emellertid tidningstecknaren fått behålla något av sina forna arbetsuppgifter ifråga om reportagebilder. Varje redaktionssekreterare med självaktning håller nämligen med rörande pietet fast vid att det skall ritas gubbar från 1) remissdebatten, 2) stadsfullmäktige. Bägge dessa uppgifter äro synnerligen otacksamma och dessutom åtskilligt utnyttjade. För det första sitter avritaren på galleriet, d. v. s. på läktaren, varför han huvudsakligast ser vederbörandes benor respektive "flintar", och för det andra ligga modellernas nedra ansiktshalva i skugga tack vare överljuset i de bägge förnämna lokaler där rikstens och stadens livsfrågor dryftas. Jag vill se den tecknare som kan göra ett tillförlitligt porträtt av någon minister talande i första kammaren. Där ligga stadsråds-

bänkarna nämligen rakt inunder pressläktaren. Det förvånar mig inte att en kamrat i yrket vid ett tillfälle, då han fick se några framstående riksdagsgubbar på nära håll, utbrast: "Det är riktigt skojigt att se hur de här gubbarna se ut, som man ritat av så många gånger."

Så en annan sak. En remissdebatt eller ett stadsfullmäktigesammanträde inledes (och inledningen varar i timtal) regelrätt av gamla välkända debattlejon. Först frampå nattkröken visa sig de mindre profeterna, men då skall klichén redan vara klar. Följden är den att allmänheten är från år möter hrr Lindmans, Per Albins och Kullenbergstorparens välkända "nunor" i referatet från remissdebatten och borgarrådet den och den (samt Tengdahl) i referatet från stadsfullmäktige.

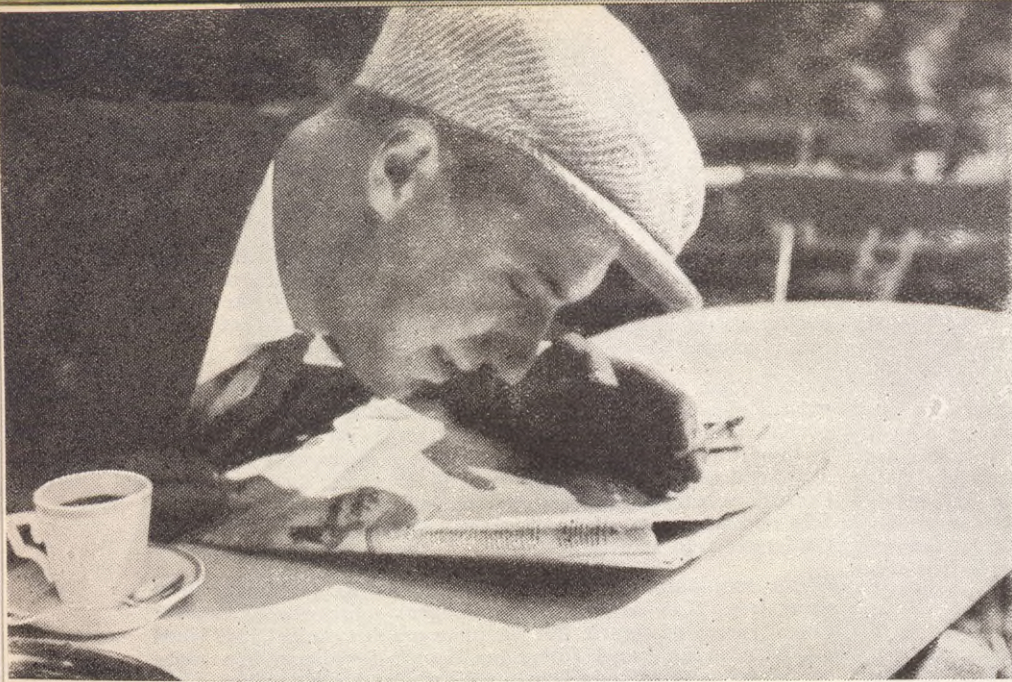
Något som ännu då och då förekommer är teckningar från generalrep. Man sitter i teatersalongens mörker och försöker fånga typerna på scenen. Det påminner om den gamla kända leken att "rita en gris med förbundna ögon". Detsamma kan sägas om att göra teckningar från ett föredrag, där skioptikon förekommer. Så fort tecknaren ålat sig till en någorlunda hygglig plats, fattat pennan och fixerat sitt offer, så släcks ljuset. Vid dessa tillfällen är kameran bra att ha liksom i all slags reportagetjänst för övrigt.

Tecknarens gebit är numera den aktuella skämtbild med eller utan versifikatoriskt stöd. En lustig kommentar till krönikan i bild eller en politisk agitatorisk teckning, helst med polemisk udd, utgör numera tecknarens egentliga bidrag till publiciteten. På "slaskspalten" gör han sitt huvudsakliga pensum — när han inte illustrerar söndagsbilagan. Apropå slaskspalt varför bibehåller man denna föråldrade benämning, ett minne från den tid då "väderstänkorna" kommenterade väder och vind därstädes. Sedan dess har ju denna utvecklats till den stora publikläsningen och de större drakarna kosta mycket riktigt på åtskilligt för att hålla denna avdelning i god form. Vilket tydligen lönar sig.

Allt som allt är dock tidningstecknaryrket en tacknämlig sysselsättning — om man passar för det. *Ivar STARCKENBERG*

En avdelning av D. N:s sätter. På borden synas de färdiga och ofärdiga »sidorna».

DEM LÄSER VAD?

Hur många tidningar finns det i Sverige? Jo, noga räknat finns det 302 tidningar och 249 tidskrifter, enligt senaste statistik, allt utländskt oräknat. Vi frågade också på samma ställe där vi fick dessa uppgifter huru många tidningsläsare det fanns i landet och fick det raska svaret: Alla läskunniga.

Men där högg dom allt i sten. Ty även om den tiden för länge sedan är förbi då två byar "höll" Aftonbladet Halfvecko-upplaga tillsammans, som för många ännu var färsk sex veckor efter utgivningsdatot, så är det visst inte så att allt Sveriges folk läser en tidning varje dag. Vi har nämligen frågat.

Vi uppsökte först den mest dekorativa torggumman på Hötorget och frågade, medan hon plockade i en liter plommon, vad hon läste för tidning.

"Jag, jag läser aldrig någon tidning. Nej, vet fröken vad, jag är för gammal och för trött så jag orkar inte. Klockan sju på morgon är jag nere i Klarahallen och så kommer jag inte hem förrän klockan sex. Och då orkar jag inte." — "Nä, det kan jag förstå, men hur får frun reda på att Lindbergh är i stan då?" — "Han, han är inte i stan nu, han har allt lagt å," skrattade hon och knyckte på nacken. "Se jag hör allt vad mina kamrater talar om så jag får allt reda på ändå. Men för vilken tidning frågar fröken?"

"För Morgonbris, har frun inte sett den?" — "Nej det har jag inte, får man köpa den?" — "Javisst, den kostar bara 3 kronor för helt år och 25 öre för lösnummer." — "Jaså, jaha", nickade hon, "det är det samma som Smälänningen kostar, för se den köper jag till varje söndag för följetongens skull och så är det så många trevliga småbitar." — "Men då läser frun aldrig om politik och idrott då?" — "Äsch nej, idrotten är jag arg på och

politiken begriper jag mej inte på." — Och så var det att expediera en liter plommon igen.

Men om man av detta tror att det inte finns torgfruar som läser politik, så är det inte riktigt heller, för torgfrun bredvid, som var av en yngre generation hon läste tre tidningar varje dag och först och främst politik. "Se vet man ingenting om det, då kan man inte resonera om någonting." Hon höll Socialdemokraten men Morgonbris hade hon aldrig sett. Det är synd att så många av våra arbetande kvinnor inte gjort den bekantskapen ännu, men vi hoppas på framtiden och — på våra kommissionärer.

Fru Eriksson är glad att hennes man lämnar tidningen hemma sedan han ögnat igenom den på morgonen. Många "gubbar" ta den med till verkstaden, och, sen beror det på en slump om den kommer hem igen. Och då är den ofta märkt med olja och svarta fingeravtryck. Det är därför inte underligt om hemmets kvinnor äro mindre entusiastiska tidningsläsare, förklarar fru Eriksson.

Så frågade vi hembiträdet Eva, som är ett verkligt duktigt litet hembiträde om hon läste några tidningar. "Ibland", blev det lite blyga svaret, "men inte så ofta". Men i husmodern läste hon gärna matrecepten, och så om "dom kungliga" och så småbitar.

Samma svar blev det efter en rundfråga bland industriarbeterskor, där man t. ex. på Tobaksmonopolet utom för Husmoderns syltningsrecept ådagalade ett rörande intresse för de kungliga, där porträtten av prinsessorna Astrid och Märta med deras små barn alltid mottagas med förtjusning. Prinsessan Sibylla, som inte har några barn, är inte fullt så populär, eller för att vara uppriktigt: hon är inte populär alls, hon kommer från nazisterna och dessutom begärde Prins Gustaf Adolf ett höjt apanage på 100.000 kr. i samma veva

som han gifte sig. Visserligen blev det avslag i riksdagen, men en liten fabriksarbeterska vet en hel del om pengars värde — och kanske inte kan låta bli att jämföra. Men bland Tobaksmonopolets 1200 flickor finns det minst 200 som varit på folkhögskola och som aldrig skulle anse sig ha råd att odsla någon tid på den kungliga familjens privata intressen. De läsa en daglig tidning och köpa alltid de fackliga broshyrerna.

Fröken i Mjölkcenralens mejeribod hör till de frisinna och läser Svenska Morgonbladet, som de hålla där hon bor, och så köper hon Dagens Nyheter ibland, dessutom läser hon Blå bandet och Ungdom och Frisinne och så "Smälänningen, som jag tycker är en världans trevlig tidning". Skönlitteratur: Barclay och Marie Sophie Swartz. — Morgonbris och Tidevarvet hade hon aldrig sett.

Men om det finns många människor som aldrig läsa en daglig tidning, så finns det också en mängd människor som i stället läsa desto fler. Gör man en rond genom Stockholms Stadsbiblioteks Tidningsrum, skall man finna det rätta tidningsläsareintresset, där läser man inte bara en tidning utan ibland dussinet. Vad som egentligen mest studeras har personalen naturligtvis lite svårt att avgöra, men det är ju tydligt att just nu söka de arbetslösa sig dit för att titta på platsannonserna. Mot vintern stiger denna skara ännu mer. Vid vårt besök hade 956 personer på en dag läst någon eller några av de 200 tidningar som finns utlagda där, men på måndagarna t. ex. är besökareantalet ännu större. Varför just då, undrar någon. Jo, då avnjutes Stockholmstidningarnas söndagsbilagor, vilka ju de flesta stå på ett mycket högt plan som förströelselektyr. De tidningar som annars äro mest upptagna äro, utom Stockholmstidningarna, Göteborgs Handels och Sjöfartstidning, Sydsvenska Dagbladet och — det nya Hitlerbladet Völkischer Beo-

bachter. Männerna äro här, liksom i Tidsskriftsrummet i överväldigande majoritet, om det är 100 män är det endast ett tiotal kvinnor vid läsborden. Annars tycker man nog att det skulle kunna finnas lockelser även för kvinnorna också bland de 700 tidskrifter som man här kan få läsa alldeles gratis.

Vi våga göra ett litet försök att hos fröken utlista vad det är som mest intressera tidskriftsrummets besökare: "Ja, damerna läsa nog mest Veckojournalen, Husmodern och Hemmets journal, det måste man ju säga." En av de lärda herrarna i Stadsbibliotekets stab, som visat oss omkring, gör en liten invändning och undrar om man inte kan säga att herrarna också intressera sig för samma tidskrifter. "Jo, visserligen", säger fröken, "men inte i samma utsträckning, herrarna läsa mera motor- och facktidningar."

Just då uppenbarar sig en ung och skön man och anmärker lite irriterat till fröken att han inte kan hitta Våra Nöjen. "Våra Nöjen är död", säger fröken. Den lärde från Bibliotekets stab och signaturen se på varann ett ögonblick och låter diskussionen utgöra svar på frågan...

På vägen ut på en förstadsbana taga vi oss friheten intervjua en av de yngre konduktörerna, som står och plockar upp små

blå poletter på en karta. "På den här sträckan", säger han, "läser herrarna morgontidningen men damerna läser böcker". Vad herrarna äro mest intresserade av hinner han aldrig se, för det är den tiden då det är mest att göra. Man kommer nästan inte fram för tidningar. Men att det inte är bara högertidningar det vet han säkert. Det är både Socialdemokraten och Folkets Dagblad. På denna herrskapslinje. (Och signaturen påminner sig just en kontorspojke som var så generad för att "hans fröken" läste Dagens Nyheter i spårvagn. En riktig fröken kunde inte läsa något annat än Svenska Dagbladet, så folk såg det, enligt hans uppfattning.) Konduktören själv, läste Socialdemokraten och representerade det samma idrottsintresset. Först sportsidan — resten när man fick tid.

Ute i Scenstudion i Alsten träffar vi en grupp av Fåglarna, som övar talkör. De äro ungdomsklubbister och läsa Socialdemokraten, ynglingarna läsa ledarna och Pressronden, och de såväl som flickorna läsa allt om Tyskland, och så teaterrecensionerna förstas. Flickorna titta också i kikaren och en av dem ser först i Dagens Nyheter efter om det finns någon rolig bit av Gahlin. Husmodern intressera de sig inte för. "Läser ni inte om den kungliga familjen heller?" "Äsch, det intresserar mej inte ett dugg",

hörs det samfällt från sex unga flickröster. Det kan man kalla talkör!

Den arbetslösa kvinnliga kontoristen hade inte råd att hålla sig med någon tidning längre, men hon läste hos andra. Hon tittade först efter vad som hänt "ute i världen" och kulturella artiklar, bokrecensioner och teateranmälningar. "Om Lindbergs farfars glasögon visste jag ingenting förrän jag hörde det vid en middag och jag försöker i allmänhet slå dövörat till när familjen Bernadottes och andras intimare familjintressen äro på tapeten. Tidevarvet och Morgonbris läser jag från början till slut." En kvinnlig kontorist i en större industrikoncern prenumererade på Svenska Dagbladet och läste allt "men riksdagsreferat och sportnyheter hoppas jag alltid över".

Nå Magistern, vad läser magistern? Facklitteratur och åter facklitteratur. Det egna partiets press understödes naturligtvis liksom nykterhets-, freds- och bildningssträvandenas tidskrifter, men man hinner inte läsa dem alla. Gustaf Hellströms artiklar från England i Dagens Nyheter uppmärksammas alltid och Nya Dagligt Allehandas söndagsnummer är alltid värt att köpas som lösnummer — Socialdemokratens söndagsnummer är ett tråkigt kapitel, tycker magistern. Bättre lektyr unnar jag mina partikamrater!

I stadsbibliotekets tidningsrum finner man det rätta tidningsläsarinresset

Sen frågade vi bara en till, en — men ett lejon:

Fabian Månsson: Tidningar har jag ingen tid att läsa. Även under riksdags-tiden har jag så mycket att göra med biblioteksarbete på skilda håll att tiden inte tillåter det. Förr i världen var jag road av Frankfurter Zeitung och läste den i över tjugo år men på sista tiden blev den värdelös. Tidigare hade jag i många år St. Petersburgs Zeitung, en slags tysk urklippssamling från hela den ryska pressen som var mycket intressant, men den förstördes med krigsutbrottet och gick sedan under. Times läser jag tidvis under riksdagarna men endast för att söka efter intressanta bolagsstämmor med produktionsuppgifter från plantager i Malaja och på andra håll. Dess artiklar hava aldrig tilltalat mig.

Av svenska tidningar läser jag tillfälligtvis alla slags men ingen enda systematiskt ty då jag lägger mig klockan två på nätterna vill jag gärna somna vid antingen Economist eller också ett historiskt arbete. De svenska tidningarnas innehåll står ju på alla cigarrboddörrar så man behöver inte titta efter det.

Däremot håller jag mig konsekvent med ett antal tidskrifter, dock inga andra än sådana som föra löpande händelseregister. Endast två undantag gör jag. Det är ett par ekonomiska tidskrifter som jag vill hava, Economist i London och Wirtschaftsdienst i Hamburg. De föra visserligen inga egentliga händelseregister men man är ändå tvungen att hava dem för att få en överblick över händelsernas gång. Av tidskrifter jag prenumererar på som föra händelseregister är den danska *Ekonomi og Politik*, *Liberal Magazine* i England, *Kommersiella Meddelanden*, *Sociala Meddelanden*. För utrikespolitiken läser jag *The Round Table* och för litet politik i allmänhet *The new Statesman and Nation*.

Därmed är i stort sett min lektyr slut i tidskriftsväg och även denna har jag svårt att följa med bredvid mitt dagliga arbete.

Detta dikterade Fabian Månsson för sin stenograf medan signaturen gick husesyn med Fru Maria. När vi hunnit ner i källaren, där Fabians nya Bokrum håller på att inredas kom Doktorn själv med papperet, just som Fru Maria plockade sina största och vackraste Säfstaholmsäpplen i signaturens kappfickor. Det var kolkällaren, som i höst blivit apterad till bokrum — nästa höst är det väl äpple- och förrådsställaren som apteras till Tidskriftsrum åt den store. För där fanns travar...

På vägen hem mötte vi en liten skolpojke. Vad läser en så ung generation?
"Brukar du läsa tidningen om dagarna?"

"Jaarå, tacka fö' de."

"Nåå, vad läser du då?"

"Jag brukar läsa om det finns nå' begagnade cyklar till salu."

Generationen utan hopp? Ahnej, den klarar sej nog!

Länstidningens redaktör: Att vara socialistisk journalist

är stimulerande. Det erbjudes givetvis också sina prövningar. Det kan hända att man får resolution på att man i grunden hysar en borgerlig åskådning, ifall man råkar säga några kritiska ord i en ömtålig situation. Men i allmänhet är den andliga friheten i helgd inom arbetarrörelsen, och tvånget att ta hänsyn till alla möjliga intressen och omständigheter förlamar icke den socialistiske journalistens penna på samma sätt som ofta den borgerlige kollegans. Man har ju en tidningsstyrelses i någon mån vakande öga över sig och tidningsstäm-mans årliga råfsteting, men den borgerlige journalisten har ofta att anpassa sig till önskingarna hos en penningstark matador, som äger tidningen, och det kan ofta vara en skäligen kufisk figur.

Den första ungdomens berusande dröm att genom det skrivna ordet kunna leda människornas tankar som vattubäckar — in på de "riktiga" linjerna — lägger sig ju så småningom, men vad man alltid får uppskatta är möjligheten att sjunga ut och ge luft åt sin övertygelse. Det är ett stort privilegium även om övertygelsen icke övertygar andra så raskt som man skulle önska. Detta privilegium uppväger de svårigheter och ekonomiska bekymmer, som ofta äro förknippade med att utge en socialistisk tidning. Det är friheten att tumla omkring med problemen i spalterna som utgör en stor tjusning i den socialistiska journalistiken.

Avsidsidan är de begränsade ekonomiska resurserna och människornas vanemässiga tröghet, som gör det mödosamt att vinna en vidsträckt läsekrets. I kampen därför måste man stundom gå på akord med en cutvecklad smak; människorna äro tyvärr ganska begivna på sensationer. Detta är en ömtålig sak, som kan vålla åtskilliga konflikter. För att vinna ökad spridning måste de socialistiska tidningarna i viss mån följa med i den sensationsbetonade galoppen men samtidigt öva en kraftig uppfostringsverksamhet för att förbättra smaken.

Nils ANDERSSON

Såväl hembiträdet som fabriks-
arbeterskan hysa ett rörande
intresse för "de kungligas" barn.
VARFÖR JUST DESSA?

PRESSEN OCH BROTTSLINGEN

Honom själv till straff och androm till varnagel, lidande och skräck (= avskräckning), det är populärt talat straffets ändamål och mening.

I svunna barbariska tider (de kunna kanske komma åter, om Hitler får råda) skar man öra och hand av brottslingen för att få honom märkt för livet. En human tid låter inte tjuven stå vid skampålen på tinget eller sitta i stocken på kyrkvallen. Vår tid har modernare och mera effektiva former för publicitet — rättegångsreferatet i tidningen med alla namn utsatta är ofta en brännmärkning, som i fråga om effektivitet inte står det avhuggna örat eller handen efter. Vilken brottsling skulle inte hellre stå vid skampålen på tinget än se sitt namn och brott reproducerat i hundratusentals tidningsexemplar?

Rättegångsreferaten äro ofta ett grymt och orättfärdigt tilläggsstraff för den dömd.

Månaders och års straffarbete kunna icke uppväga eller utplåna den nesa, skam och outplånliga vanära, som publiciteten kring brottslingens person är eller åtminstone kan vara. Den avskär icke sällan honom varje möjlighet till upprättelse och varje utsikt till försoning med samhället och de blodtörstiga människorna.

Jag syftar med dessa ord icke mot ett förbud för rättegångsreferat. Brotten må gärna nämnas och beskrivas i pressen och likaså straffet, som brottets konsekvens. Det kan gagna den enskilda och allmänna moralen. Vi skola också minnas en sak: okunnighet om lagens bud friar aldrig från straff. — Hur många ha, för att taga ett exempel, reda på, att den som med enbar misstanke om, att han lider av könssjukdom, utsätter annan för fara att bliva smittad därav, kan bli straffad med upptill 2 års straffarbete? Det kan ju vara nyttigt få veta. Det kan skrämja fram en del moral!

Alltså, gärna all möjlig publicitet i fråga om brottet, men diskretion kring brottslingens person. Ty, kom ihåg, att det är ett tillräckligt svårt lidande att sitta i fängelse och att vara berövad friheten, och de vitalaste mänskliga rättigheterna.

Ett steg i rätt riktning är den kutym, som numera i allmänhet tillämpas av Stockholmspressen, att aldrig nämna namnet på en förstagångsförbrytare eller i fall, där villkorlig dom kan komma ifråga.

Här vill jag komma med en liten anmärkning: Gång efter annan läser man i tidningarna med stora rubriker, att någon blivit häktad som misstänkt för ett brott — men råkar han bli frikänd, får han vara tacksam, om det över huvud taget refereras i petitstil.

Jag har ett färskt fall från i somras: En man häktades misstänkt för ett svårt brott, det fick man läsa om i alla tidningar. Senare blev mannen frikänd — av Stockholmstidningarna var det enda, som ansåg, att detta faktum kunde vara av intresse för läsekretsen. Detta visar väl, att tidningsredaktörerna ha den riktiga psykologiska uppfattningen — meddelanden om medmänniskors olyckor intressera mera och lockar flera lösnummerköpare. Och tidningarna äro ju, som alla veta, affärsföretag. Men är det rättvist mot den oskyldigt häktade och misstänkte?

Detta bör mana till en viss försiktighet. Om det möjligen icke kan anses opportunt att propagera för förbud för pressen att — där det icke kan vara nödvändigt för utredningen — offentliggöra namnet på för brott misstänkt person, tycks det mig vara ett rimligt krav att fordra plikt för tidning, som meddelat anhållande

eller häktning av misstänkt person, att åtminstone i samma sensationella utstyrsel som vid häktningen tillkännagiva det eventuella frikännandet.

Dessa reflexioner kunna icke tolkas annorlunda än som ett reservationslöst erkännande av pressens oerhörda makt och betydelse — en betydelse, som för att nämna ett exempel, fått sitt speciella uttryck i de kungliga fängelsemyndigheternas totalförbud för fängelsefånge att läsa dagliga tidningar. Kan man tänka sig något mera, vågar jag säga, idiotiskt förbud än detta?

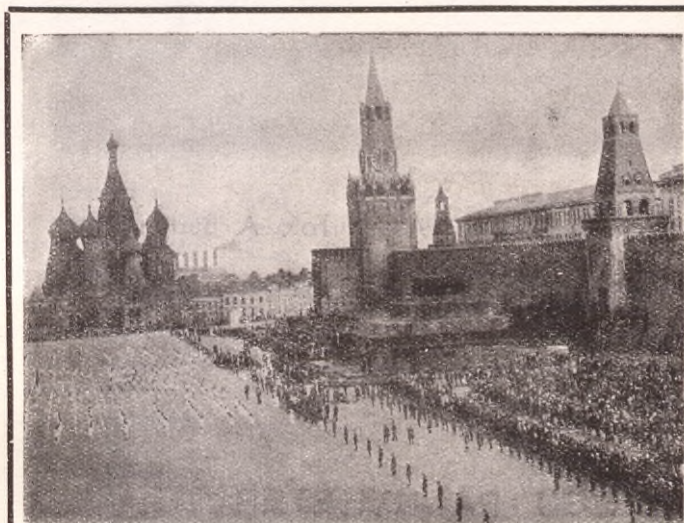
Den, som inte läser tidningar, kan kanske kallas och är möjligen filosof, men är eller blir mycket snart utan all kontakt med verkligheten och livet. — Är det klokt och vettigt att på sådant sätt invalidisera fången?

Om han nu inte redan är en filosof eller en imbecill, moraliskt och intellektuellt obildbar?

Kungl. fängelsemyndigheternas argument mot tidningsläsningen, att det skulle verka demoraliserande för en för brott dömd att få läsa om brott — är inget argument, det är en dumhet. Och en fängelsemyndighets bankruttförklaring. Ty — med den reservation jag gjort här ovan, kan jag icke dela fängelsemyndigheternas uppfattning, att pressen huvudsakligen har en demoraliserande inverkan på människorna. —

Statsrådet Schlyter håller just på med att reformera den materiella fängelsekost, hur vore det om han även gav sig i kast med den andliga?

Hugo LINDBERG

RES TILL SOVJET-UNIONEN

Under NOVEMBERHÖGTIDLIGHETERNA

Besök i fabriker, arbetarklubbar, muséer, kulturhem, skolor m. m. Turisterna får tillfälle till deltagande i Novemberhögtidigheternas firande.

Låga priser. Vistelse i Leningrad och Moskva 7½ dagar, hotell, kost, gider, visering, resa från ryska gränsen och åter till gränsen **Kr. 176:—**

Avresa från Stockholm: den 1 och 4 november.

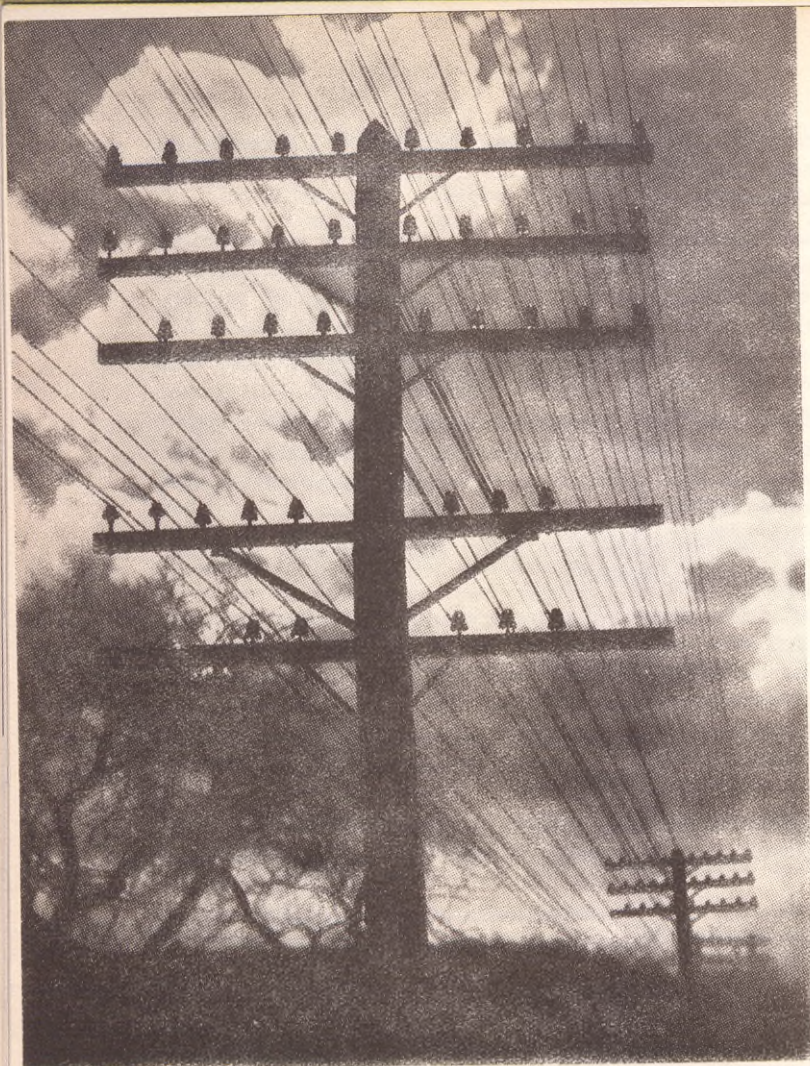
INTOURIST

Norrmalmstorg 1, 3 tr.

Telefon: 23 36 40

Göteborgsposten

är Göteborgs
mest spridda
t i d n i n g

NYHETER PÅ VÄG. Foto A. Burton Street.

JAKTEN PÅ NYHETER

De giriga händer som varje morgon gripa eftertidningarna, som sitta hårt klämda i stadens alla dörrlådor, vad är det de gripa efter? Nyheter, nyheter. Nyheten om det sista Hitler-dekretet, det sista motorrekordet, den sista förfalskningen, mordet i natt. I en tidning måste det alltid "hända något", människorna älska att veta att deras tillvaro är en tillvaro i ett levande nu. Därför måste en tidningsman förstå att kunna skapa nyheter.

Det finns många sätt att skapa nyheter. Ett avskräckande försök gjordes t. ex. av en engelsk tidning under den svenska storstrejken 1909, då deras korrespondent, en bekant engelsk-svensk, en av de första dagarna fick mota ett telegram från sin tidning i London: "Skicka 500 ord om blodiga kravaller i Stockholm". Han telegraferade tillbaka fem ord: "Allting lugnt, inga blodiga kravaller." Nästa dag kom ett nytt telegram "Skicka 250 ord om omöjligheten att skaffa bröd i Stockholm." Han telegraferade tillbaka "Bröd finnes tillräckligt att få i Stockholm". Med nästa telegram entledigades korrespondenten från sitt uppdrag. Tyvärr taga icke alla korrespondenter den risken.

Att tidningar med stora rubriker på första sidan, tillkännagiver nyheter grundade på falska uppgifter händer väl ytterst sällan i vårt land, men ett sådant fall kan man

erinra sig, då — för att citera Folkets Dagblads löpsedel "Dagens Nyheter frånarrades 2.000 kronor och resten av sitt anseende": En matros hade sålt falska brev rörande en hemlig radiostation i Stockholm.

Att man i Landsortsupplagan för söndagen kan läsa referat av lördagens Barnens Dags firande på Stadion klockan 8, när den expedieras klockan tre samma eftermiddag är väl ett oförargligt litet tricks — det kan egentligen bara bli förargligt för referenten om han gissat fel på vädret, vilket hänt.

Aftonbladets korrespondent ansåg nog att han skickat sitt livs stora reportage när han för några veckor sedan telegraferade: "Köpenhamn, kl. 5.15. Tretton minuter över fem landade Lindbergh i strålände sol... Det berömda flygparet är nu ombord på hamnstyrelsens motorbåt på väg in till Tolbodsbryggan."

Som bekant stegrade sig Lindbergh inför hamnstyrelsens motorbåt. Svenska folket log förstående — både inför Lindbergh och Aftonbladet.

Ett tragiskt exempel på en nyhet, som var för tidigt ute, var meddelandet som en aftontidning i Paris gjorde om en fullbordad och lycklig flygning till New York av de båda fransmännen Nungesser-Coli, och som mottogs av hela Paris med spontana ovationer och glädjeutbrott.

Expeditionen hade förolyckats, de hade aldrig kommit fram. Det riktiga meddelandet nådde Paris nästa morgon och förbytte glädjen i den djupaste sorg. Vem som bar ansvaret för det förhastade meddelandet har ännu icke kunnat uppkäras.

På en journalistkurs framhöll föreläsaren beträffande arkivet, att fotografier av de unga flygarna böra infordras så snart de tagit sitt certifikat... Erfarenheterna från en grym verklighet låg säkert till grund för detta råd.

Någon gång i världshistorien har det väl också hänt att en nekrolog blivit publicerad förtidigt, men att som i fallet Tolstoy det blev ett helt år i förväg har kanske inte hänt så ofta.

Allmänheten älskar pressen, älskar och agar. "Tidningarna ljuger", säger man. Det är inte rätt så som det står i tidningen. Och så blir det en ovetting insändare. Men även om en och annan felaktighet insmyger sig någon gång, får man nog ge Carl Laurin rätt, som en gång när detta tjat på tidningarna åter var framme yttrade: "Den, som liksom jag har någon hum om hur en morgontidning kommer till, förvänar sig bara över en sak och det är att det kan vara så mycket som är rätt."

E. S.

PRESSEN ÄR MÄNSKLIIG

Pressen har makt.

Ja visst, därför att människor ha makt över människor och därför att vi gå genom livet formade varandra, formade av varandra. Pressens makt skiljer sig inte till sin art från den makt som alla, även de till synes maktlösaste öva genom sina ord, sina handlingar, sin iver eller slöhet, sitt väsens värme eller kyla. Men den makt som pressens män och kvinnor utöva stegras därför att ett omdöme, en utmaning, en uppmaning, en nyhet verkar ut i vidare cirklar om den mångtusenfaldigas så snart den ryckts från skrivmaskinen, än om den framföres på arbetsplatsen, i skolsalen, i ett brev eller vid familjens middagsbord. Dock är det sörjt för att den enskilde journalisten inte växer upp i himlen. Hans makt begränsas av hans instruktion, av tidningens anda, hans uppfattning dirigeras kanske förresten hemma vid middagsbordet eller av den som lättast når hans öra, till exempel av kritikerns dam på teatern av referentens granne på riksdagsläktaren, av hans läkare, hans annonsör.

Men pressen vet att även det allra senaste i undret i fråga om tryckpressar, förmår inte få fram en nyhet, en uppmaning, en utmaning, ett råd, ett omdöme om inte läsekretsen redan förut har möjligheter att ta emot när den får. Är där ingen förbindelse mellan tidningens innehåll och det som publiken känner, vet och vill, då låter publiken tidningen falla. I allmänhet är risken att så skall ske inte så stor, ty pressens män och kvinnor äro ju valda ur den stora allmänhetens mitt och äro i själ och hjärta likadana som den blott att de tänka lite fortare och klarare och äro mer upptränade att ge skäl. En god redaktionschef hävar in sina upslag för nästa dags nummer ur det som ligger i luften, de tankar som äro närmast i tur att bli uttalade, och den gode journalisten utför uppslaget så att han uttalar det ord som i går låg på allas läppar men inte hann få form förr än i dag.

Problem uppstå först då tankar och idéer som ännu äro okända eller kanske rent av impopulära, vilja tränga sig in i pressen. Då ryggar pressen och förnekar ögonblickligen att den har någon makt. Men ett sådant experiment kan lyckas, om den nya tanken verkligen hör framtiden till, om den vädjar till något väsentligt hos människorna, om den avslöjar något som vuxit i all stillhet bakom vanans och fördomarnas skyddande murar. Det kan också tänkas att en idé som i grunden går emot allmänhetens intressen kan inplantas i den, om idén förklädes skickligt och ges in i små men ständiga doser kvartal för kvartal, tills

den omärkligt ingått i folks föreställningar. Detta torde ske i demokratiskt styrda länder, där pressen användes som verktyg att förmå folket att uttrycka sina avsatta härskares vilja, när de intet ont anande gå till val.

Det kan också hända att en eld är nog stark att tända även den suraste brasa, här även den motvilligaste publik.

Man kan avläsa pressens makt och begränsningen av dess makt redan om man helt flyktigt ser tillbaka på vad den uträttat som socialt samvete låt oss säga under de sista femton åren. Även om vi inte ha liggare till hands att bläddra i drar förbi vårt minne kampanjer mot hälsofarliga bostäder i stad och på land, mot barnplågeri, mot råttor, flugor, skandaltidningar. Eller kampanjer för arbetsstugor, för tandvård, för insamlingar av mat och kläder till barn i krigsländerna, för hjälp åt gamla, åt blinda, åt tuberkulösa. Alla dessa kampanjer, av vilka många medfört storartade resultat, tala högt om pressens möjligheter. Men se vi närmare på dem, så märka vi hur nödvändigt de varit betingade av atmosfären i tiden. En kampanj må vara aldrig så skickligt och dyrbart gjord; om inte bejakandet ligger i tiden, slår den fel. Lika berättigat som att samla in gåvor till barnen i de besegrade länderna år 1920 eller ta hit dem, kunde det nu vara att hjälpa barnen till tyska revolutionens eller mexikanska jordbävningens eller kinesiska översvämningarnas offer. Varför tävla inte tidningarna nu som då om vem som kan göra mest? Därför att internationell hjälpsamhet ligger inte i tidens atmosfär. Nu gäller det att göra kampanj för svenskt ylle och svenska äpplen, eventuellt för norrländska barn, om något skall vara. Det är inte bara det att vi äro mera avtrubbade, mera härdade och ha mindre överflöd att ge av, barmhärtighetskänslan har dragit sig inom landets gränser. Ingen tidning har heller vågat sin prestige på en impopulär insamling. De bli tvärtom i dessa tider räddare än vanligt att söka leda och ta initiativ, och försöka i stället att lyssna, att smickra och ta hänsyn.

Pressen är mycket mänsklig.

Och en sak till: För våra femton öre få vi var dag en tidning som är mycket mera värd. Mellanavgiften betalas av annonsörerna. För deras insats få vi mycket roliga artiklar och gubbar, ofta i flera färger. Men vi få betala med en viss osynlig övervakning från annonsörerna. De behöver inte säga ett ord, bara dra in eller vidga ut sina order, det märks genast om tidningen är i deras smak eller ej.

Jag tror emellertid inte att pressens inflytande står på någon höjdpunkt just nu. Det är mest i tider av förberedelse i folkens liv, då en stabiliserad ordning eller gällande standard för livsföring håller på att undergrävas och marken förberedes för något nytt som ordet har sin makt och betydelse genom att kasta in nya idéer och uttränga andra. Men nu är en annan tid, nu träda händelserna upp och öva själva sin enorma av intet överträffade propaganda. Ett land kan resa en barriär av tidningskritik mot exemplet från ett annat land och händelserna skjuta ändå igenom denna barriär lika lätt som kulor skulle skjuta genom tidningspapper. Folken tala nu direkt till varandra genom sina exempel, och det gör ingenting att den som ger exemplet är en fiende, dess makt visar sig ändå. Det gör ingenting om ett land proklamerar att det vill vara sig självt nog och handla ut ur sitt eget innersta medvetande, det gör i alla fall efter de andra. Vem kan mäta det oerhörda inflytande som sådana exempel som Englands ockupation av Indien haft på andra makters kolonipolitik genom att sätta en ny standard för vad som är möjligt och går an? Eller Tysklands första giftgasanfall under världskriget, ryska revolutionens terror, fascismens mod att sätta parlamentet ur spelet? Vem vet ännu vad Hitler som själv lärt så mycket, i sin tur skall lära andra?

Det är lyckligtvis inte bara när det gäller att bryta ner en viss standard för anständighet och lära ut att sånt som förr alls inte kunde gå an nu går an, som exemplet övar sin makt. Ett exempel kan också sätta en ny standard, en högre standard än förr, sätta upp nya mål för andra och genom att utföra omöjliga prestationer av heroism göra dem möjliga. Med andra ord, även goda exempel kunna verka, om de blott nå fram till oss. I tider som de nuvarande tror jag pressens betydelse mest ligger i vilka exempel de välja ut att låta oss få kännedom om och lära av.

Som det nu är få vi veta i detalj hur det går till att truga, tvinga och locka ett folk att avstå från medborgerliga rättigheter och frihet, men vi få inte höra någonting om hur samtidigt ett annat folk, som är många gånger större, nämligen det indiska, kämpar en oblodig, heroisk kamp för att vinna sin frihet, sin rätt att uttrycka sig självt och leda sig självt. Vi få veta precis hur det går till när en ras reser upp skrankor mellan sig och andra raser, bygger upp ett kastväsende och skapar sig en pariasklass. Men om den dramatiska, ståtliga och omvälvande rörelse som pågår i Indien för att bryta ras och kastfördomar och utplåna

(Forts. å sid. 16.)

KVINNAN PÅ REDAKTIONEN

Den socialdemokratiska pressen har kunnat stoltsera med kvinnliga pennor som fru Anna Branting, Kata Dalström, Maria Sandel, Elma Danielsson, Helen Ugland-Andersson m. fl. F. n. märkas där som flitiga medarbetare Anna Lindhagen, Anna Lenah Elgström, Vera v. Kræmer, Julia Ström-Olsson, Disa Västberg förutom ett tiotal fast anställda reporters. En av de mest dugliga och energiska är Hanna Leikel (Lei) i Arbetet, som här ses i färd att intervjua en gruvarbetare. Vidare märkas Alida Ruuth, Boden, Rosa Östberg, Ny Tid, Birgit Hedström, Elsa Stuge, Sigrid Gillner m. fl.

KVINNOFÖRBUNDETS ORDFÖRANDE: TIDNINGEN FÖRDE MIG TILL SOCIALISMEN

Redan som barn läste jag tidningar. Så snart stavningsproceduren var över blev även "tidningen" läst. Naturligtvis var det omöjligt att ha mer än en tidning i hemmet, men alltid kom det något korn mer i den vägen, Om inte på annat sätt så genom omslag om varor — och de bitarna lästes kanske mest noggrant. Mycket, för att inte säga det mesta var oförståeligt och blev endast till övning i innanläsning av olika stilar. Ett och annat litet minne dyker dock upp ibland och nu minns jag särskilt min förskräckelse, då jag läste i en veckotidning sedan 1879, att den förra kungen blivit förgiftad av ärtsoppa. Det var hemskt. Livet har sina sidor. Det var mycket som var hemskt för unga sinnen även före sekelskiftet. O, de förfärliga anarkisterna! Varenda dag innehöll tidningen något om deras våldsdåd i Ryssland. Man levde nog på världens yttersta tid. Bäst att tänka på själens frälsning, så att man var på den säkra sidan, då katastrofen kom. Himmels- och helveteslärorerna fyllde ut känslor- och tankelivet. Men en dag föll en annan tidning än husorganet i mina händer. Det var under de första tonåren. Denna innehöll en berättelse om en parisisk sömmerska, som på en vind bodde granne med en anarkist och naturligtvis kommo de i samtal om anarkismens läror. Han talade om sina ideal och läste hänfört anarkistiska dikter för sin granne, den lilla sömmerskan. Vad var nu detta? Var det möjligt att det var anarkismen, denna lära om striden för alla människors väl. Berättelsen gjorde ett mycket starkt intryck. En helt ny livssyn rullades upp. Husorganet fick inte längre vara den enda tidningen. Den hade icke varit sann. Men hur kunna få möjlighet att läsa flera tidningar och få fram "sanningen". Det var en stor ekonomisk fråga. Lyckligtvis fanns det möjlighet, att för en liten slant på ett tidningskontor få läsa mer än en tidning. Det blev mycket tidningsläsning en tid efter slutad skolgång, som inträffade långt tidigare än nu. Det var "springflickan", som många gånger försummade sina ärenden för det frestande tidningskontoret, som ständigt låg i hennes väg. Sedan blev det böcker, som frestade. Det var söndagsläsningen. Och sedan... Inte blev det anarkismen som fångade mig, men jag glömmer inte att det var berättelsen i Svenska Journalen om anarkisten i Paris som förde mig till socialismen.

Signe WESSMAN

"Kaj" på intervju hos en kollega i Berlin dagarna före marsvalet. Denna har nu sänt Morgonbris en muntlig hälsning genom en hemvändande Berlinsvensk: Jag kan inte skriva till Morgonbris. Det skulle försätta mig i livsfara, men jag kan försäkra att vi äro vid gott mod därför att våra vänner i hela världen gå in för vår sak.

STATSRÅDINNAN MÖLLER

(Gwen i St. T. D.)

Det var ju om kvinnorna och pressen Morgonbris tillät oss säga vårt hjärtas mening?

Så bra. Ty det finns, säkerligen bland många andra ting, en sak som behöver sägas. Det skall finnas rättvisa i allt.

Det håller på att skapas en sorts jargong-opinion om kvinnlig journalistik och om journalistik, riktad till kvinnor. En missvisande och kortsynt jargong.

Man säger, för att citera i något brutaliserat sammandrag, att kvinnliga journalister skriva om trams och att den kvinnliga publiken företrädesvis tycker om att läsa om trams.

Till detta är att säga följande:

En mycken ringa del av de kvinnliga journalisterna, som nu skriva i Sverige och på svenska, syssla till någon minst lika liten del av deras sammanlagda produktion med vad som i detta sammanhang menas med trams. Detta trams, som rör sig om film-sladder, om vad som möjligen kan beskrivas som "en vogue och chiffon" (ordet är Vera v. Kræmers och dessvärre icke mitt) och om indiskreta inblickar i nästans åsnor och matsalsmöbler och hustrur och annat som han, respektive hon, hellre borde ha för sig själv.

Men — just den delen av kvinnlig journalistik läses av män — och serveras publiken av manliga ekonomiska intressen, som "veta vad publiken vill ha".

Jag tror, så fast att detta från min sida icke alls är någon sorts

SALÉN, landets största konfektionsfabrik, har gjort denna vackra och billiga klänning. Den måtte väl på sitt sätt vara en god representant för modern klädkultur.

playdoyer, att det som är det verkligt karaktäristiska för kvinnlig journalistik, vad den än sysslar med, är dess patos och dess agitatoriska egenskap.

Min ringhet, som till någon liten del av min verksamhet sysslar med ett ämne som av den korttänkte brukar betecknas såsom frivolt, nämligen kläder, driver agitation, när jag skriver en modekrönika agitation för att vi svenskor skola få billigare, vackrare och för oss mera lättburna kläder, på det att vi skola ha de bästa kläder, som stå att få i den sämsta av världar.

Jag är övertygad om att samma självbekännelse skulle kunna göras av varenda svensk kvinna som skriver modejournalistik på ett sådant sätt att någon mer än korrekturet, stackars tåliga organism, läser henne.

Vad det där andra beträffar, från "en vogue och chiffon" och till "att det förljudes att skådespelaren X skaffat sig en ny Toddy-Bar" är det något som varken karaktäriserar dålig kvinnlig eller dålig manlig smak i synnerhet utan dålig smak i allmänhet. Jämvikten uppehålls därutöver, i den mån det behövs, med att de hundra ledsamma recepten på en ännu ledsammare maträtt eller ett onödigt skönhetsmedel bildar kvinnornas kanske nödvändiga och sunda motvikt i puerilitet mot den självgodas och djupt manliga och grötmyndiga viktighet som är hämtad från det sakrosankta manliga begreppet "sammanträde". Det låter "för ty och emedan, tack vare den sista talaren, med hänsyn till vad som nyss, tack för ordet" — och så vidare för

att i sin mest extrema form övergå till rena naturljud såsom ha, höhöhö, och andra viktiga och hemlighetsfulla manliga riter i konversationen.

Vår press är full av omskrivningar från den sortens puerilitet. Varför reagerar ingen mot dem? Tack för ordet!

GWEN

Vita bandets redaktör:

Den moderna uppfostraren.

Tidningspressen, nutidens store opinionsbildare, är en makt på både gott och ont. Nyhetspressen, som förmedlar dagshändelserna, återspeglar tidens ansikte. Det är beklagligt att en del av denna press ockrar på publikens sensationslystnad i stället för att förmedla nyheter på ett för läsekretsen uppfostrande och för pressen värdigt sätt. Emellanåt gör pressen en helt obetydlig person till hjälte, en hjälte som massorna sedan springa efter som om de voro förryckta. En del av pressen tjänar vissa samhällsskadliga ekonomiska intressen såsom rusdrycks- och rustningsintressena, och inbillar en godtrogen allmänhet att både rusdryckshantering och krig äro alldeles nödvändiga i ett s. k. kultursamhälle.

Den ansvarsmedvetna pressen, till denna kan i vårt land lyckligtvis räknas största antalet tidningar, uppfostrar folket, främjar utvecklingen och framåtskridandet samt allt samhälleligt och mänskligt sunt och gott.

Att läsa tidningar är en konst. De måste läsas med urskillning. — "Den tredje statsmakten" är den store folkuppfostraren i det moderna samhället. Det är därför av stor betydelse att denna "statsmakt" står på en så hög ståndpunkt som möjligt.

Emilie RATIEAU

HUGO BENGTSONS A/B STOCKHOLM

Ledande firma för finare
DAMKONFEKTION

**Tillverkar även billiga
mellanklänningar i väl-
känt förstklassigt utfö-
rande och av till största
delen svenskt material.**

Våra modeller finnas att tillgå i
de flesta detaljaffärer inom landet.

»Hugo Bengtson gör naturligtvis även förmiddagsklänningar. Men sin verkliga karakteristik fastslår firman först med eftermiddagsklänningarna och sina triumfer vinner den med kvällsklänningarna.»

» firman är bland alla våra konfektionshusen, som har det intimaste och snabbaste sambandet med Paris.» (GWEN)

EFTERFRÅGA VÅRT MÄRKE:

Inreg modellmärke.

Herthas red.:
MARGARETA
von KONOW

Kvinnorna även kulturella allätare.

Så länge en demokratisk tidning kan leverera rubrikkombinationen "Kvinnor, barn och hundar" (kanske en reminiscens, fastän i så fall malplacerad, av det studentikosa: kvinnan, hunden och katten ha alltid följt i människans fotspår!), så länge hrr kåsörer tillåtas vädra sina ja-se-fruntimmer-åsikter i det billiga skämtets konfektionsdress, så länge efterlysa vi förgäves en allas likhet inför samhällslagen. Ja, herrarna, vilka jag i det stora hela uppskattar och beundrar, inte minst för deras förebildliga solidaritet, få verkligen förlåta mig min lilla ansats till kritik, men den är ej alldeles obefogad.

Kanske — det är förfärligt tråkigt att behöva fram med det — ha kvinnorna sig själva att skylla. Till stor del. När skola vi äntligen lära oss att vara solidariska och andligen chevalereska mot varandra? När skola vi, med det stora gemensamma målet för ögonen, lära oss se bort från småaktiga personliga inställningar och från olika politiska åskådningar?

Och så till sist en liten parentes. Låt oss slippa den drakoniska indelning i strängt avskild herrsida-damsida, som alltmer och mer börjar dominera dagspressen och i mitt tycke närmast för tanken på gammaldags sockenkyrkor och hedervärda bjudningar på landet! Låt oss kvinnor äntligen bli ansedda som intellektuella och kulturella allätare, befriade från den historia-för-fruntimmer-prägel, som förr i världen brukade utmärka den högre "fruntimmersbildningen"! Denna prägel tycks nu gå igen i de damsidor, utan vilka ingen tidning med självaktning och visst antal sidor anser sig kunna existera. Gärna en liten fackavdelning — ej fullt så spatiöst tilltagen som sportsidorna! — där praktiska husliga råd och rön ventileras och där modenyheterna serveras, men låt oss i det sammanhanget slippa att få intervjuer med kvinnor av kvinnor och en och annan s. k. "väckande" artikel, väl inbäddad i matrecept och mellanklänningar eller insändare från "Rådvill matmor"! Låt detta vara detta, och missunna ej heller mannen hans lilla husliga fackavdelning med walesiska modetips. Men förmörka då ej hans himmel genom att blanda in vetenskapliga intervjuer och morrande ledartiser bland golfbyxor och prickiga halsdukar!

Som ett litet apropå för pressen skulle jag slutligen vilja uttrycka en mycket djärv — mången anser den säkerligen förmåten — förhoppning, att det ej måtte dröja alltför många decennier innan man också räknar kvinnliga ledamöter i Publicistklubbens styrelse. Inte ens där torde det vara gott för mannen att vara allena!

Margareta von KONOW

MORGONBRIS PRESENTERAR HÄRMED

Familjetidningen Smålänningen

Vilhelm Moberg

Artur Möller

Den ensam har ett *genomgående* gott innehåll och bjuder på läsning av en välkänd och stor medarbetarestab. I mängden av veckopress intar Smålänningen en erkänd god särställning.

**Ha ingen förutfattad mening
Tro inte vad andra säga, övertyga dig
själv om att Smålänningen är bra.**

**Se här några av de erkända och omtyckta författare
som medarbeta i Familjetidningen Smålänningen:**

Paul Myrén

Arendorff, Victor
Asklund, Erik
Bergman, Axel
Bernier-Eurén, Lisa
Björck, Ingeborg
Björck, Edvin
Brunå, Olof
Carlsson, Enoch L.
Ekelund, Ove
Ekelund, Vera
Chobé, Gerda
Granskog, Ljung

Grundström, Helmer
Göth, J. A.
Hagqvist, Vilh.
Hed, Kerstin
Hede, Gunnar
Jacobsson, Artur
Johnson, Eyvind
Kræmer, Henry von
Key, Henry
Kihlström, Caj
Lagerstedt, Bengt
Landerud, Gösta

Lengquist, Nils-Lago
Lindeberg, Märta
Lundblad, Ture
Löfstad, T.
Medéus Tore,
Moberg, Vilh.
Moberg, Arvid
Mor i Småland
Myrén, Paul
Myrén Viktor
Möller, Artur
Nilsson-Tannér, P.

Nilsson, Martin
Norrning, Lisbet
Nordh, Bernh.
Nycander, Fredrik
Nyström, Arvid
Ruhe, Algot
Richert, Ebba
Robert, Nils
Salchov, Vilhelm
Semitjov, Vladimir
Segercrantz, Gösta
Stark, Sigge

Torselius, Henrik
Thunberg, Elsvig
Thunberg, Ivar Thor
Urwitz, Léon
Williams, Karl
Widén, Albin
Wisén, Edith
Värnlund, Rudolf
Widegård, Linde
Wårdh, Birger
Zetterström, Sven
Åström, Gustav

Studera förteckningen över medarbetarna!

Rudolf Värnlund

Köp smålänningen regelbundet varje vecka, Ni finner där läsning som roar Er, som griper och fångslar Edra sinnen, med ett ord: Ni finner i Smålänningen en väl utvald läsning av välkända svenska författare.

P. Nilsson-Tannér

Eyvind Johnson

Lisa Euren-Berner

Tyra Vallin

Vladimir Semitjov

J. A. Göth

PRESSEN I BOJOR

I de demokratiska staterna har pressens frihet till den grad ingått i det allmänna medvetandet att den tas som en given sak av största betydelse för samhällsutvecklingen. Pressen är både ett uttryck för och en påverkare av den allmänna opinionen, det förra mestadels i de lugna tider, det senare framför allt i upprörda och tillspetsade situationer, antingen det nu gäller inrikes- eller utrikespolitiska frågor. Det är en banal sanning att pressen vid många tillfällen tjänstgjort som socialt samvete och lyckats ställa tillräta vad som hållit på att alldeles snedvridas. Framför allt pressens fria ställning i förhållande till staten torde vara en faktor som alla medborgare i ett demokratiskt land lärt sig sätta värde på. Man har en känsla av att pressen härvidlag är en hållhake av stor betydelse för den enskilde medborgaren i hans liv och gärning.

Det var franska revolutionen som gav rotfäste åt idéerna om tankens och ordets frihet, framför allt åt idén om pressens absoluta frihet. Med vissa mindre avbrott medförde utvecklingen i de flesta europeiska staterna en allt påtagligare accentuering av dessa principer. Efter kriget ha förhållandena i detta fall förändrats, de diktatoriskt styrda staterna ha radikalt brutit med principen om pressens frihet, de ha på detta område skapat ett mer eller mindre utpräglat statsmonopol. Pressens frihet har ånyo blivit ett aktuellt problem efter att under flera årtionden ha varit i stort sett så erkänd att de flesta inte reflekterat över saken. Framför allt kunna Italien och Sovjetunionen lämna illustrativa exempel på det radikalt förändrade förhållande mellan staten och pressen som de moderna diktaturerna medfört.

Den italienska fascismen har inte förverkligat det fullständiga pressmonopolet som Sovjetunionen visar prov på. Den fascistiska regimen erkänner principen om den privata äganderätten, och de italienska tidningarna äro därför privata företag. Men pressens frihet är begränsad och ställd under en viss kontroll. Framför allt regleras antalet tidningar på varje ort av regeringen och icke efter företagens fria

vilja. Redan denna ekonomiska kontroll över pressen innebär givetvis ett ingrepp i dess frihet och samtidigt en begränsning av äganderätten. I främsta rummet är emellertid den politiska kontrollen av intresse. Lagen av den 15 juli 1923 och särskilt lagen av den 10 juli 1924 angående utgivning och övervakning av tidningar bilda de lagliga grundvalarna för det statsmonopol som på detta område etablerats i våra dagars Italien. Dessa lagar innehålla bestämmelser om ansvarige utgivarens skyldigheter, men denne tillsättes ej av tidningsägaren utan av prefekten. Dekretet av den 20 februari 1928 har infört fullständigt pressmonopol i det fascistiska Italien. Ett särskilt register har upp-

LA PRESSE

Le tirage quotidien de la presse russe étatt, en 1913, de 2.700.000 exemplaires. Il atteint actuellement 27.000.000 d'exemplaires

Den ryska dagspressens upplaga utgjorde 1913 2.700.000 ex. I närvarande stund uppgår den till 27 miljoner exemplar. De för Sovjetryssland typiska väggtidningarna som år 1928 voro 60.000 exemplar uppgingo tre år senare till 250.000.

rättats över alla yrkesjournalister, och varje journalist måste låta sig inskrivas i detta register. Man räknar härvid med tre kategorier: 1) yrkesjournalister som genomgått minst 18 månaders volontärsutbildning, 2) volontärerna, 3) journalister som dessutom äro sysselsatta inom något annat yrke. Då inskrivningen i yrkesregistret är ställd under officiell kontroll, är alltså den moderna italienske journalisten indirekt en av staten tillsatt tjänsteman. Ingen tidning får ha medarbetare som ej äro inskrivna i registret. Journalismen är

alltså inte längre något fritt yrke i det fascistiska Italien. Den fascistiske journalisten är en statsfunktionär. Pressens frihet har alltså satts ur spelet dels genom kontrollen över tidningsföretagen, dels genom den radikala förändringen av journalisten till en statsfunktionär. Många ord behöva inte användas för att klargöra vilken oerhörd maktökning denna utveckling medfört för staten. Någon opposition mot regimen göranden och låtanden kan inte komma till tals, tvärtom har den alla möjligheter att tillse att blott fördelaktiga saker genom pressens förmedling komma inför medborgarnas ögon.

I Sovjetunionen blir utgångspunkten en annan på grund av den privata äganderättens upphörande. Sovjets första konstitution utgavs den 10 juli 1918 men redan tidigare, den 16 januari 1918, publicerades en "deklaration om det arbetande och exploaterade folkets rättigheter", vilken redigerades av Lenin. Denna deklaration har haft grundläggande betydelse. Den innehåller inte den sedvanliga förteckningen över medborgarnas fri- och rättigheter, den anger inte begränsningen utan utsträckningen av statens maktbefogenheter. Den är i högre grad en deklaration om statens rättigheter än om medborgarens. I denna deklaration hette det bl. a.: "I syfte att tillförsäkra arbetarna friheten att uttrycka sina åsikter upphäver Sovjetrepubliken pressens existerande beroende av kapitalet och lämnar till arbetarklassen och de nödlidande bönderna alla tekniska och maskinella medel för att utgiva tidningar, broschyrer, böcker och alla andra trycksaker." I praktiken lade sig bolsjevikregeringen till med privilegiet att representera arbetarklassen och bönderna. Staten införde m. a. o. fullständig kontroll över pressen. I mars 1918 inrättades den militära och politiska censuren. Den 8 augusti 1918 publicerade sovjetregeringen ett dekret som definitivt avskaffade alla icke-officiella tidningsorgan.

Under NEP-perioden, som började våren 1921, modifierades pressens förhållanden en liten smula. I viss utsträckning tilläts nu privat utgivande, dock under officiell kontroll. Genom ett dekret från folkskommisariernas råd den 6 juni 1922 stiftades Glavlit, en särskild styrelse för utgivande av böcker och tidningar, vars uppgift var att "utöva en systematisk kontroll över pressen". Denna institution är högsta organ för censur och övervakning.

Det kommunistiska partiets diktatur framträder inom sovjeträtten på sådant sätt att sovjetmakten och det kommunistiska partiet äro identiska. Beträffande frågan om pressen är det intressant att anteckna att det kommunistiska partiets centralkommitté den 23 augusti 1923 beslöt att "frågor om den ideologiska inriktningen skola centraliseras till pressektionen inom det kommunistiska partiets centralkommitté".

pressens frihet fullständigt upphävts, när pressen blivit en rent officiell angelägenhet, då ha alla möjligheter till fri kritik och granskning av den rådande regimen försvunnit. Då har pressen blivit ett av propagandamedlen, oftast utnyttjat till det yttersta, för att förankra ett diktatoriskt system i folkmedvetandet. Denna för diktaturerna typiska skuggrädsla för all fri kritik är kanske det starkaste beviset för deras svaghet — trots alla kraftyttringar och stora åthävor.

För det demokratiska statskicket är pressens frihet en nödvändig förutsättning. Den verkliga demokratiska statsformen är så stark att den tål en fri presskritik. Den drar sig inte för att få reda på sina fel och brister, den lär av misstagen och den vågar ställa sina åtgärder inför hela folkets granskning. Den behöver inte lita till stödet av den tvångspropaganda som en ofri press utövar. När vi slå vakt om demokratin, då slå vi vakt om varje medborgares rätt att tala och skriva fritt. Demokratin är den enda värdiga statsformen för ett frihetsälskande kulturfolk.

Sven G. STRAND

Ingången till den fascistiska revolutionsutställningen i Rom. Foto ARCHILLE BOLOGNA, TURIN.

IVRIGT TIDNINGSTUDIUM i en rysk soldatkasern.

Det är Glavlit som utfärdar de nödvändiga utgivningsställanden och uppgör index över förbjudna ryska och utländska böcker. En hel rad dekret ha utgivits vilka alla syfta till en synnerligen noggrann kontroll över all publicistisk verksamhet. Det skulle föra allt för långt in på detaljfrågor att i detta sammanhang söka redogöra för dessa olika bestämmelser. Resultatet har blivit att pressen i det nutida Ryssland är ett statsmonopol. De ryska tidningarna kunna närmast kallas officiella bulletiner. Det väsentliga i sovjetjournalistens situation är att han är en statsfunktionär. Journalistisk verksamhet är en form av statstjänst. I ännu högre grad än beträffande den italienska pressen gäller det i fråga om den ryska att den uteslutande är ett uttryck för de maktägandes åsikter om sina egna göranden och låtanden. När

Osten på köpet

Med Tre Ess bli inköpen billigare, och då och då kan Ni få något extra, utan att det känns i hushållsskassan. Tre Ess är ett gott margarin - ett välkänt märke.

Tre Ess

 Säljes i privata affärer

Kvinnans gissel —
obegränsad barnökning

Barnbegränsning eller fosterfördrivning är titeln på en broschyr av Karin Adamsson, som behandlar motsättningen mellan sexuallivets och lagstiftarnas lagar. Litteratursats MB erhålles gratis mot insändande av 45 öre till vår sjukvårds- och skyddsmedelsaffär.

NILS ADAMSSON

JAKOBSGATAN 22 - STOCKHOLM
Filial i Göteborg: Ö. Hamngatan 20

Värmeledningspannor Plåtradiatorer Varmvattenberedare

från Norrahammars
Bruk garanterar hög-
sta kvalitet.
Begär prospekt.

Norrahammars Bruk

Norrahammar

morgonbris

in i alla hem!

Damerna

ha god smak. De gå
 gärna på S. A. R. A. :s
 Restauranter.

ARBETARBODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoftor.
Dam- & Barnunderkläder. • Extra starka
barnstrumpor.

SUNT FÖRNUFT

■ Opolitisk tidskrift i ekonomiska och sociala spørsmål, utgives av Skattebetalarnas förening med åtta nummer om året, därav ett stort och rikt illustrerat julnummer. I varje nummer behandlas även olika hemekonomiska frågor.

■ Föreningen har därjämte inrättat en särskild **Budgetbyrå** för rådgivning i hem- och familjeekonomiska spørsmål, dit medlemmar utan kostnad kunna hänvända sig vid behov.

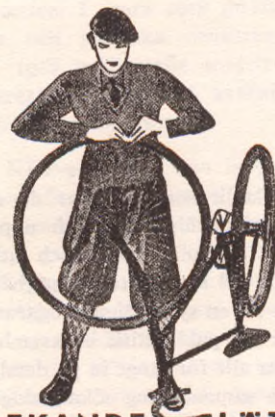
VARJE BIBLIOTEK

eller studiecirkel kan efter rekvisition från Skattebetalarnas Förening erhålla tidskriften gratis.

VARJE MEDLEM

av föreningen erhåller tidskriften utan särskild prenumerationsavgift. Medlemsavgift fem (5:-) kronor.

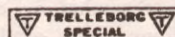
Skattebetalarnas Förening, Stockholm 16
Postgiro 565

LEKANDE LÄTT

går det att montera en T-nabb-ring. Smidig och med kontrollerade omkretsmått låter den sig lätt montera utan tillhjälp av verktyg.

Tillsammans med slangen

— den bästa utrustningen för cykeln

TRELLEBORGS

T-NABB-RING och SLANG

Erhålles hos velocipedhandlare.

ABF

är den svenska arbetarrörelsens gemensamma bildningsorganisation. Följ dess arbete genom ABF:s eget organ

ABF —

TIDNING FÖR ARBETARNES BILDNINGSFÖRBUND

12 nummer pr år kr. 1:50

ABF:s CENTRALBYRA
Sveavägen 52, Stockholm
Postgirokonton 170

Vill Ni bli frisk och sund?

Bliv då medlem av Svenska vegetariska föreningen, som har till uppgift att utbre- da kännedomen om det naturenliga lev- nadssättet och i synnerhet visa, att vege- tarisk diet betyder detsamma som ökad hälsa, ökad arbetsduglighet, ökat livs- mod och ökad livslängd. Detsamma be- står av:

A) vegetarianer (personer, som avstått från bruket av allt slags kött och fisk) samt

B) vänner av vegetarismen (personer, som av en eller annan anledning ej leva vegetariskt, men dock sympatisera med föreningens strävande och vilja stödja densamma med sitt medlemskap och sin årsavgift).

I sin betydelsefulla strävan — att höja folkhälsan och folkkraften — påkallar föreningen följaktligen medlem- skap av alla sanna fosterlandsvänner. Gynna densamma med ert medlemskap

Avgiften från 1 juli till årets slut är endast kronor 1:25.

Ni erhåller då vårt organ månadstidskriften Vegetarianen kostnadsfritt er tillsänd under denna tid.

Med utmärkt högaktning

J. L. SAXON,

föreningens ordförande.

Ifyll och insänd nedanstående beställningssedel.

BESTÄLLNINGSSEDEL.

Svenska vegetariska föreningen,
Sveavägen 98, Stockholm.

Till inträde i Svenska vegetariska föreningens A-grupp B-grupp, anmäles härmed:

Namn:

Titel:

Bostad:

Postadress:

Avgiften kr. 1:25 följer, torde uttagas genom postförskott. (Stryk över det som ej passar er i anmä- lan). (Morg.)

från A-B TRYCKFÄRGER, Regeringsgatan 9, Stockholm.

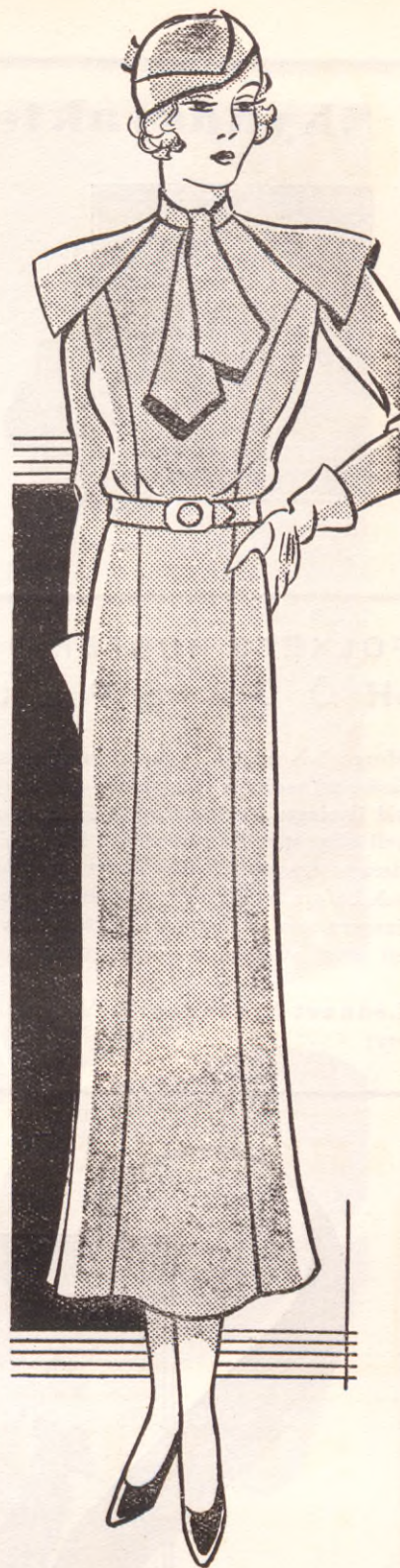
Saléns

Ylle-bouclé

kvalitet *Eiser*

Ni kan inte välja en mera kläd- sam, praktisk och prisvärd över- gångsklänning än en elegant Salén- klänning i Yllebouclé, kvalitet *Eiser*. Våra höstnyheter uppvisa en sådan rikedom i utsökt vackra och stilfulla modeller att alla smakriktningar finnas represente- rade. Trots den höga kvaliteten och det förstklassiga utförandet äro priserna synnerligen populära.

Salén-klänningarna finnas i ledande modehus och specialaffärer över hela landet.

Se våra charmanta säsongnyheter hos Eder leverantör.

Prislägen från

Kr. 22.50

Se till att nedanstående vävda märke finnes i halslinningen.

VÄLJ SVENSK VARA

Endast försäljning engros från:

KONFEKTIONS A.-B. SALÉN - Stockholm

— H. K. H. Kronprinsessans Hovleverantör —

Skyddsvakten i infartsporten

Genom munnen och luftvägar-
na tränga influensa och för-
kylning in.

En Läkerol i munnen är ett
gott skydd mot dessa alltid
lurande höst-åkommor.

Läkerol

—Ni behöver den nu.

FOLKETS RÖSTER OM »H Ö G T S P E L»

Morgonbris inbjöd i septembernumret sina läsare att meddela redaktionen små intryck vid läsningen av Ingeborg Björklunds novell Högt spel. En stor mängd läsare, bl. a. flera arbetarhustrur från Akers Styckebruk och Bofors, ha hörsammat uppmaningen att fungera som recensenter och här nedan ses ett urval av dessa publikens anmälningar.

Lennart Strandberg, Värtan skriver:

För att rätt kunna bedöma hjältinnans handlingssätt i novellen hade det ju varit av värde att veta i vilket förhållande von Hernberg stod till vapenfabriken. Var han ansvarig direktör, grundare av industrien, stor aktieägare eller vanlig försäljare? Var han det senaste så var han ju endast en "kapitalismens och krigsindustriens hantlangare" och hans mördande är lika omotiverat som mördande av arbetarna vid fabriken ifråga. Då har han sin utkomst av detta i och för sig ruskiga hantverk, men han kan ej göras ansvarig för krigsindustriens existens. Den skulle säkert existera utan hans hjälp!

Är von Hernberg däremot delägare i vapenfabriken, blir hans roll genast mer osympatisk. Om han blir så osympatisk att

han måste mördas är dock diskutabelt. Som delägare i ett aktiebolag för vapenfabrikation kan han endast delvis vara ansvarig för den produktion, som denna fabrik bidrager med till totalproduktionen för hela världen, och således ej ensam skyldig. Om hjältinnan i novellen vill vara rättvis mot detta kapitalismens avskum, så borde hon skjuta alla aktieägarna, en sak som näppeligen låter sig göra. Effekten av ett dylikt handlingssätt är dessutom tvivelaktig och föga förenligt med parlamentarism och lugn utveckling. Jag är övertygad om att för varje aktieägare, som blev skjuten, skulle trots dödsrisken en ny genast anmäla sig som efterträdare, lockad av de stora utdelningarna. Nej, den i novellen uppskisserade vägen att nå världsfreden är ej att rekommendera, den skulle snarare kunna ge upphov till ett och annat krig. Bättre måste vi nog organisera oss för en kamp mot kriget och avsvära oss dylika anarko-syndikalistiska metoder. Novellen och red:s uppmaning har kanske väckt läsekretsens intresse för dessa problem och då har ju novellen ändå fyllt en uppgift.

"En kvinnoklubbist" i Halmstad yttrar sig så här:

— Novellen är väl funnen för den plats den fått, i en annan tidning skulle den knappast göra sig så väl. Utformningen finner jag bra, kortfattad och säker, man har lätt att sätta sig in i handlingen. Nu några reflexioner om de agerande i novellen. Det är egendomligt att denne "Max von Hernberg" inte anar ugglor i mossen, då flickan Julie först visar upp ett fånigt och dumt ansikte, och sedan befinns vara både lustig och kvick. Så dum tror jag knappast att en man av von Hernbergs typ kan vara. Det finns en ohållbar punkt i skildringen av Julie. Att hon kunde gå så långt i sitt hat som till mord, det kan jag förstå, det finns mycket hos Julie som påminner om mej själv en gång för 20—25 år sedan, fast jag aldrig skulle kunnat utföra hennes handling, — men att en flicka som Julie, skulle kunna förmå sig till att sova hos denne man!! Aldrig i livet! Hon skulle kanske tro sig om att kunna det, men när det gällde, måste hatet och avskyn ta överhand. I hennes ställe skulle jag ha huggit honom i strupen. "Det var starkt", säger kanske redaktionen. Åja, jag vet nog, att ett sådant slut inte duger i en novell.

Till sist en hälsning och ett tack för allt fint och vackert i "Morgonbris". Jag önskar att "Morgonbris" till slut skall finna vägen till alla husmödrar i Sveriges små arbetarehem. Mitt namn gör ju inget till saken, därför skriver jag mig helt enkelt
En kvinnoklubbist.

Anna Aréen, Avesta, berättar i ett par rader gripande om ett livsöde, som trätt fram i hennes minne vid läsningen av "Högt spel".

Då jag läste novellen ryste jag. Man vill ej tänka sig att vår mänsklighet är så full av grymhet. Jag läste den en gång till och tänkte: Vad hjälpte det att en faller, då tusenden andra gärna taga vid. Hjältinnan hade nog ej handlat så, om hon läst Bergs-predikan som barn. Då jag var barn skaffade sig min bror, nyss hemkommen från Kanada arbete (för att försörja föräldrar och minderåriga syskon) i en fabrik där det tillverkades råvara för sprängämnen. Han arbetade en vecka, råkade ut för en olycka i arbetet och dog. Denna händelse kom mig att avsky kriget. Den lärde mig även att vi alla måste hjälpas åt för att bygga ett lyckligare samhälle.

(Forts. i nästa n:r)

*Lillans klänning syr
mamma själv på Singer*

SINGER

— den under alla tider moderna symaskinen, har genom teknisk fulländning vunnit sitt världsrykte. Främst för åttio år sedan — främst i dag.

FRIHETS REDAKTÖR: UNGDOMEN OCH PRESSEN

— Det ska bli skojigt, och det ska vara gjort på ett kick!

Tänkte jag, och stoppade en aklapastill i halsen, ty influensan grasserar till och med på ungdomstidningarnas redaktioner. Det var Morgonbrisredaktören som ringde och ville göra kollegial intervju och ha synpunkter på pressen.

Synpunkter ja... Nu har jag rivit fem ark ur skrivmaskinen och slängt i papperskorgen. Början är alltid värst. Och ändå har jag inte fastställt någon annan synpunkt än att det går åt mycket manuskriptpapper!

Den här gången har det emellertid hängt upp sig på så kallad embarras de richesse, överflödets bryderi. Det finns mycket en tidningsman kan ha lust att säga en läsekrets så där i förtroende, men som man ändå inte kommer sig för att säga i vardagslag. Offenligheten, vetskapen att vara utsatt för många iakttagande och många spefulla ögon, skapar även hos den tränade och barkade en viss återhållsamhet. Detta avtrubbar det omedelbara och personliga, det förtroliga talet från människa till människa, som i grunden är det förnämsta av alla sätt att skriva. Det fordras kurage att vara naiv!

Stop, (som det står i kabeltelegram) uppgiften var visst också att redovisa erfarenheter om läsekretsens inställning till pressen. Beträffande Frihet säger läsekretsen i allmänhet att tidningen är för tung, för svårläst och svårförståelig. (När läsekretsen vill vara artig — eljest säger den att tidningen är tråkig!) Detta har varit en stående anmärkning sedan tidningens tillkomst, och om en redaktör i alla situationer finge ta hänsyn till den del av läsekretsen som yttrar sig, skulle tidningen snabbt förvandlas till skämttidning och novellmagasin.

En läsning som i övervägande grad har att göra med politik blir nästan oundvikligen tung och svårsmält för många, till och med om skribenterna äger förmåga att skriva enkelt och lättfattligt, vilket dessvärre icke alltid är fallet med dem som ha något av värde att säga. Och är det invecklade problem, kan det bli tungläst även om skribenten är en förträfflig stilist. En politisk ungdomsrörelse med den inställning det socialdemokratiska ungdomsförbundet har tvingas till vederhäftighet — vilket ofta är liktydigt med en moderation som av många förväxlas med tamhet — och en dylik inställning sätter självklart sin prägel även på rörelsens tidning. Vederhäftighet och allvar — många som tror sig veta bättre vad ungdomen behöver och begär, krusar läpparna till ett överlägset, medlidamt eller föraktfullt småleende. Vi känner det så väl. Så småningom har vi också hittat en replik till dessa som tror, att

Varför inte giva Er hy den där aningen av oemotståndlig fräschör? Ni kommer att förvånas över hur väl Mitzi puder täcker, och så milt mjukt och fint det är. — För läpparna Mitzi läppstift — varaktigt och kyssfäst.

Mitzi
puder
och läppstift

ungdomen prompt måste vända ryggen åt en ungdomsrörelse som är alltför kyligt vederhäftig och där inte "blodet brinner hett" (vilket det nog gör fastän det inte bubblar!). Vi säger: det är ju till oss ungdomen har kommit!

I fråga om den tidning jag redigerar kan jag tyvärr inte anföra ett fullt lika tungt vägande faktum. På de 85.000 medlemmar kommer en tidningsupplaga på i genomsnitt endast 35.000. Och vet man att en del av upplagan avyttras till utomstående, måste man räkna med, att Frihet icke träffar hela förbundets medlemsstock. Så är förhållandet, även om man förgyller det med hänvisning till att många syskon i en familj läser tidningen gemensamt. Det är antagligt att ett "lättare" innehåll skulle göra tidningen läst i åtskilligt större utsträckning än vad fallet är. (Ett mera

spralligt och revolutionsromantiskt skrivsätt, som nog också önskas på sina håll, tror jag däremot inte på — det finns ju de som försöker i den stilen, och jag tror inte det går bättre. Ett lättare innehåll i den meningen att man sysslar med mera enkla och okomplicerade ting i de politiska artiklarna skulle kanske göra tidningen mera tillgänglig och mera läst, mera berättelseläsning och "lättare" förströelse-material likaså. En utveckling i den riktningen skulle jag inte alls betrakta som en kapitulation, även om jag helst ser, att tidningen även framdeles kan redigeras i huvudsak efter samma linjer som tidigare. Här möter för övrigt ett spörsmål som alltid kommer att vara brännande för all socialdemokratisk press och som nog aldrig kommer att få någon definitiv lösning. Och det är: hur skall man förlika en politisk

eller kulturell fostringsuppgift med önskemålet att intressera en stor läsekrets?

Blir tidningen i för hög grad överensstämmande med läsekretsens genomsnittliga smak, då upprätthåller den status quo och driver inget fostringsarbete framåt. Blir tidningen i för hög grad undervisande och dygdig, då flyr läsaren. En tidning har ju inte publiken inlåst! Om en politisk ungdomstidning, som ju har till alldeles speciell uppgift att vara fostringsorgan, kan driva fostringsynpunkten tämligen hårt utan att stupa på näsan, så måste dagspressen i ganska hög grad fråga efter vad läsekretsens tål vid. I en liten tidning kan en enda skribent med stark personlig auktoritet vara nog att fasthålla läsekretsens intresse, även om tidningen ligger under på något eller några områden då det gäller nyhetsmaterial. Men säkrast är att inte lita för mycket på en sådan tillgång. En socialdemokratisk tidning får vara så god och hålla sig med både sportsida och radiospalt och familjehytt — kanske till och med predikoturer! — just för att komma till tals med allmänheten. Och ändå är ju en socialdemokratisk tidning till praktiskt taget endast i syfte att öva politiskt och kulturellt inflytande av ett slag som har mycket litet att göra med fotboll och födelsedagar. Vill tidningsmannen vara en politikens eller kulturens missionär får han ta seden dit han kommer — men ändå alltid minnas vad han kom för!

Karl FREDRIKSSON

Birkagårdens folkhögskola

Karlbergsvägen 76

Stockholm

Börjar ny årskurs den 1 november 1933 och pågår till omkring den 5 maj 1934.

Ämne: **Samhällslära** (Nationalekonomi, stats- och kommunalkunskap.) **Historia, etik, psykologi, kemi, svenska, matematik, engelska m. m.**

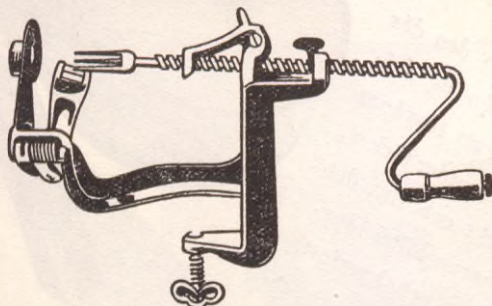
Stockholms bildningsmöjligheter, museer, teatrar och bibliotek utnyttjas.

Stipendiemöjligheter finnas.

Prospekt sändas.

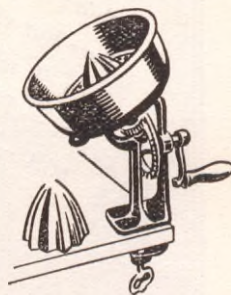
Gillis HAMMAR, Rektor.

Rik äppelskörd i år

— Det blir
mycket arbete för hus-
modern!

En HUSQVARNA ÄPPELSKALNINGS-MASKIN underlättar det mödosamma arbetet med skalningen. Den är enkel och effektiv, lätt att sköta samt presterar ett snabbt och fullgott arbete. En modern äppelskalare är helt enkelt outhärlig för den husmoder, som har mycket frukt att tillvarataga. Säljes hos alla järnhandlare; kostar Kr. 3:95 med alla blanka delar förtenta.

HUSQVARNA ÄPPELSKALNINGSMASKIN och CITRONPRESS har stor avverkningsförmåga och är särskilt lämplig för hotell, restauranter, pensionat m. m.

Husqvarna

HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG — HUSQVARNA

ÄPPELMOS

Äpplen — gärna av enklare kvalitet, syrliga och icke fullt mogna, sköljas och klyvas, och allt skadat skäres bort. Skal och kärnhus behållas, ty de äro rika på gelé- och smakämnen. Frukten uppmjukas bäst i ångkokare eller helt enkelt i en silduk, som bundits över en kittel med litet vatten. Över kitteln lägges ett lock och på botten placeras en låg ställning (eller en tegelsten). På denna ställes en kruka i vilken saften samlas. Frukten kan även under omrörning kokas med vatten, varvid 3 del vatten toges till 1 kg skurna äpplen.

Passeringen sker, medan frukten ännu är varm, i passeringsapparat — eller i mindre skala genom passersikt. Den vid ångkokningen erhållna saften slås antingen tillbaka i moset eller användes till gelé. Efter passeringen tillsättes 200—300 gr socker per kg mos. När moset svalnat till 60° eller därunder iröres omsorgsfullt till varje kg $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ gr bensoesytrat natron, utört i litet mos. Till sist slås färdiga moset upp i väl rengjorda krukor, och ett lager smält paraffin hälls över den jämnade ytan. Ett fuktat pergamentpapper eller en cellophanhinna bindes över krukans. — Önskar man ett fastare mos hopkokas det efter passeringen. Sockret tillsättes då strax innan moset antagit önskad fasthet. I övrigt är behandlingen lika.

Om plommon eller päron blandas i äppelmos, vinnes större omväxling. En tredjedel plommon eller päron och två tredjedelar äpplen är en lämplig blandning. Frostskadade eller i annat avseende mindervärdiga plommon komma härvid till god användning.

Sven A. HERMELIN

Husmödrarnas bankräkning

I hushållskassan har man i allmänhet medel för att fäcka de närmaste dagarnas utgifter, dels också medel för att verkställa betalningar, som skola göras först om någon vecka eller ännu längre fram. Denna senare del av hushållskassan lämpar sig för insättning på sparkasseräkning. Där äro pengarna i säkerhet, där förränta de sig, där äro de lätt disponibla.

**STOCKHOLMS
ENSKILDA BANK**

FACKFÖRENINGSS

RÖRELSSEN

REDAKTÖR:
SIGFRID HANSSON

Kostar pr år kronor 6:15,
pr halvår... kronor 3:15.
Prenumeration kan verk-
ställas genom postverket
eller direkt hos utgivaren
LANDSSEKRETARIATET
Barnhusgat. 18, Stockholm

DEN SVENSKA LANDSORGANISATIONENS VECKOTIDSKRIFT

gör pengarna

dryga -

köp i

konsum

LUMA
kooperativas
lampa —
ljusets fé
ger ännu
bättre ljus
25 watt 0:80